

Roald Dahl

Karcsi és a csokoládégyár

A fordítás alapjául szolgáló kiadás:
Roald Dahl: Charlie and the Chocolate Factory
Alfred A. Knopf, Inc., New York, 1964

Fordította:
Borbás Mária

A versbetéteket fordította:
Kiss Zsuzsa

Illusztrálta és a fedelelet tervezte:
Kelemen István

Magyar kiadás: 1990 Park Könyvkiadó, Budapest

1.

Bemutatom Karcsit

Ez a vénségesen vén emberpár nem más, mint Picur papa szülei: Józsi nagyapó és Józsa nagyanyó.

Ez a vénségesen vén emberpár pedig Picur mama édesapja és édesanyja: Viktor nagyapó és Viktória nagyanyó.

Ez itt Picur papa. Ez pedig Picur mama.

Picur papának és Picur mamának van egy kisleánya: Picur Karcsi.

Ez itt Karcsi.

Szervusz, Karcsi! Szia! Szevasz!

Karcsi örül, hogy megismerhet benneteket.

Az egész család – a hat felnőtt (számoljátok csak meg) és a kis Picur Karcsi – egy kis faházban él egy nagy város peremén.

A házikóban persze alig fér el ennyi ember, és igencsak szűkösen élnek benne. Az egész házban nincs más, csak két szoba, de abban is csak egyetlenegy ágy. És ez az ágy a négy nagyszülőé, hiszen annyira öregek és törődöttek. Olyan fáradtak, hogy sohasem kelnek fel az ágyból.

Józsi nagyapó és Józsa nagyanyó fekszik ezen az oldalon, Viktor nagyapó és Viktória nagyanyó a másikon.

Picur papa, Picur mama meg a kis Picur Karcsi a másik szobában alszik, földre vetett matracon.

Nyáron még csak-csak, hanem télen! Egész éjszaka süvít a hideg szél az ajtó alatt, és Picurék szörnyen fáznak a padlón.

Szívesen vennének külön házat – vagy akár csak még egy ágyat. Hanem az a bökkenő, hogy Picurék rettentően szegények.

Picur papa az egyetlen a családban, akinek van munkája. A fogkrémgyárban dolgozik: ül a munkapadnál egész nap, és a megtöltött fogkrémtubusokra csavarja rá a kupakjukat. Csakhogy a fogkrémtubus-kupakolókat sosem fizetik valami fényesen, és akármennyire igyekszik is Picur papa, akármilyen gyorsan, ügyesen kupakolja a tubusokat, bizony feleannyit sem keres, mint amennyiből egy ilyen népes család megélhetne. Még rendes ennivalóra sem futja. Reggelire margarinos kenyeret esznek, ebédre főtt krumplit és káposztát, vacsorára káposztalevest. A vasárnapot örömmel várják valamennyien: igaz, az étrend akkor is ugyanaz, de vasárnap mindenki kaphat repetát.

Picurékat nem fenyegeti éppenséggel az éhhalál, de tagadhatatlan, hogy a család összes tagjának – a két vénséges nagyapónak, a két öreg nagyanyónak, Karcsi papájának, Karcsi mamájának, és kiváltképpen magának a kis Karcsinak – egész álló nap korog a gyomra.

Karcsié a lehangosabban. Igaz ugyan, hogy a papája meg a mamája gyakran lemond a maga ebédjéről vagy vacsorájáról, és Karcsinak adja az adagját, de még ez is kevés ahhoz, hogy egy növekedésben levő fiúgyereket jóllakasson. Karcsi sóváran vágyik valamire, ami finomabb és laktatóbb, mint a káposzta meg a káposztaleves. És tudjátok-e, mi az, amire a kis Karcsi a legsóvárabban vágyakozik? Mi más, mint a... CSOKOLADÉ!

Amikor Karcsi reggelente iskolába megy, útközben meg-megáll a cukorkaüzletek édességgel megrakott kirakata előtt, az üveghez nyomja az orrát, és nézi-nézi a csokoládéhalmokat, csokoládépiramisokat, míg a szájában össze nem fut a nyál. Az iskolában pedig éhesen bámulja, amint egyik-másik gyerek a zsebébe nyúl, előszed egy tábla csokoládét, és két roppintással bekapja. Ez aztán a kínok-kínja szegény Picur Karcsinak!

Egyszer egy évben, a születésnapján jut Picur Karcsi egy kis csokoládéhoz. Az egész család erre kuporgat egy álló esztendeig, és amikor felvirrad a nagy nap, Karcsit megajándékozzák

egy tábla csokoládéval, amit ő ehett meg egyedül. És ahányszor eljön a csodálatos születésnap, és Karcsi megkapja a vágyva-vágyott ajándékot, fogja, és beleteszi egy kis fadobozba, és úgy óvja, őrizgeti, mintha az a csokoládé színaranyból volna. Néhány napig hozzá sem nyúl, csak nézi-nézegeti; aztán, amikor már nem állhatja tovább, lehánt a csokoládé papírjából egy icipici sarkot, ott kibukkan egy irinyó-pirinyó kis csokoládé, és abból Karcsi leharap egy icurka-picurkát – épp csak akkorát, hogy az a semmi máshoz nem fogató finom, édes csokoládéíz szétszaladjon a nyelvén. Aztán másnap is leharap egy icurka-picurkát, harmadik nap is, negyednap is, és így tovább, egy álló hónapig, amíg csak a tízcentes tábla csokoládé utolsó szemerkéje is el nem fogy.

Hanem most jut eszembe, még el se mondtam, mi az az igazán rettenetes szörnyűség, ami az édes csokoládét áhítózó Karcsinak mindennél jobban megkeseríti az életét. Jobban, mint amikor üvegen át bámulja a kirakatban feltornyozott csokoládét, de még annál is jobban, mint ha az orra előtt majszolják az osztálytársai a finomabbnál finomabb csokit. Az a szörnyűséges borzalom, amelynél rettenetesebbet elképzelni is nehéz, a következő:

A városban, ahol Picurék laknak, a házikójuktól alig egy köbhajításnyira, úgy, hogy az ablakukból egyenesen odalátnak, áll egy **ÓRIÁSI CSOKOLADÉGYÁR!**

Gondoljátok csak el!

És még csak nem is akármilyen csokoládégyár ez a csokoládégyár. Hanem a világ legnagyobb és leghíresebb csokoládégyára, a **VONKA-GYÁR**, amelynek a tulajdonosa maga Vonka Vilmos úr, a legeslegnagyobb csokoládéfeltaláló és –gyártó, akit valaha is hátán hordott a föld! És micsoda fantasztikus, csodálatos hely maga a gyár! Irdatlan nagy vaskapuja van, égbe szökő, magas fal veszi körül, kéményei füstöt okádnak, a mélyéből meg különös, surrogó zaj hallatszik. A falon kívül pedig, vagy félmérföldes körzetben, olvadó csokoládé illata járja át a levegőt!

A kis Karcsi napjában kétszer, iskolába menet, iskolából jövet elmegy a gyár kapuja előtt. És amikor odaér, igen-igen lassúra fogja a lépteit, és orrát az égnek szegezi, és nagyokat, mélyeket szív a főséges csokoládéillatból.

Jaj, de szereti ezt az illatot!

És jaj, de nagyon szeretne egyszer bejutni abba a csokoládégyárba, és megnézni belülről is!

2.

Vonka Vilmos úr gyára

Karcsi esténként megeszi vacsoráját – a híg káposztalevest -, és utána bemegy a nagyszülők szobájába, meghallgatja, mit mesélnek, aztán jó éjszakát kíván.

Mind a négy nagyszülő elmúlt kilencvenéves. Ráncosak, mint az aszalt szilva, és olyan soványak, hogy zörögnek a csontjaik. Amíg Karcsi este fel nem bukkan az ajtóban, ők csak fekszenek az ágyukban, ketten-ketten a két végében, összekucorodva, fejükön meleg hálósipkával, és bóbiskolnak, szunyókálnak, hogy jobban teljen az idő – hisz nincs egyéb dolguk. Hanem, amint meghallják, hogy nyílik az ajtó, és felcsendül Karcsi hangja, hogy – jó estét, Józsi nagyapó és Józsa nagyanyó, Viktor nagyapó és Viktória nagyanyó -: menten felülnek mind a négyen és vénséges vén, ráncos arcukat beragyogja az öröm, és kezdődik a csevegés! Mert ezt a kisfiút szívük legmélyéből szeretik mind a négyen. Ő az egyetlen fénysugár öreg életükben, és az ő esti látogatására várnak egész nap. Gyakran bekukkant Karcsi édesanyja, édesapja is – megállnak az ajtóban, és hallgatják az öregek meséit – és ilyenkor, esténként, egy félóra boldogság költözik a kis szobába, és az egész család megfélelkezik róla, hogy milyen szegények és éhesek.

Egyik este Karcsi megkérdi a nagyszüleit:

- Igaz-e, hogy a Vonka-féle csokoládégyár a világ legeslegnagyobb csokoládégyára?

- Hogy igaz-e?! – kiáltják mind a négyen egyszerre. – Már hogyan volna igaz! Uramisten – hiszen *ötvenszer* akkora, mint akár a legnagyobb!

- Hát az igaz-e, hogy Vonka Vilmos úr a világ legeslegügyesebb csokoládégyárosa?

- Drága fiacskám – mondja Józsi nagyapó, és felkönyököl a párnáján -, Vonka Vilmos úrnál elképesztőbb, fantasztikusabb, különlegesebb csokoládégyárost még nem látott a világ! De hiszem ezt mindenki tudja!

- Tudom én is, Józsi nagyapó, tudom, hogy nagyon híres, hogy nagyon ügyes...

- *Ügyes!* – kiált fel nagyapó. – Annál sokkal több! Vonka Vilmos úr valóságos csokoládévarázsló! Mindent meg tud csinálni, amit csak akar! Ugye így van, kedveseim?

És a másik három vénséges vén nagyszülő lassan rábólint:

- Így bizony. Így, így, így...

- Csak nem azt akarod mondani, hogy még sohasem meséltem neked Vonka Vilmos úrról meg a csokoládégyáráról?

- De bizony, hogy azt – feleli Karcsi. – Még sohasem meséltél róla.

- Jóságos ég! Micsoda mulasztás! Micsoda feledékenység!

- Semmi baj, Józsi nagyapó, még pótolhatod! Mesélj róla most!

- Mesélek is! Ül csak ide mellém, az ágy szélére, kisunokám, és nyisd ki jól a füledet!

Józsi nagyapó a legöregebb a négy nagyszülő közül. Kilencvenhat és fél éves, vagyis olyan öreg, hogy annál már alig-alig lehetne öregebb. És mint minden nagyon öreg ember, ő is igen gyenge, igen törekeny, és napközben ritkán nyitja szóra a száját. Hanem amikor esténként betoppan a szobába Karcsi, az ő szívből szeretett kisunokája, Józsi nagyapó egy csapásra visszafiatalodik! Feledi gyengeségét, fáradságát, és egyszeriben olyan élénk és fürge és izgatott lesz, mint egy kisfiú.

- Tyhú, micsoda ember az a Vonka Vilmos úr! – kiáltja Józsi nagyapó. – Tudod-e, hogy ő, egymaga kétszáznál is többféle cukorkát talált fel, és mindegyiknek más a tölteléke, és mindegyik édesebb és selymesebb és finomabb, mint amelyet a világ legjobb csokoládéművészei készítenek?!

- Bizony! – tódítja Józsa nagyanyó. – És az egész világon mindenhová szállít! Jól mondom, Józsi nagyapó?

- Jól, kedvesem, jól. Meg a világ valamennyi királyának és elnökének is. De persze Vonka Vilmos úr nemcsak cukorkát gyárt. Nem bizony! *Fantasztikus* találmányai vannak! Tudjátok-e, hogy feltalálta például a csokoládéfagyaltot, amelyik soha nem olvad el? Kint hagyhatjátok egész délelőtt a napon, és akkor is fagyalt marad!

- De hiszen az lehetetlen! – bámul nagyapóra a kis Karcsi.
- Persze, hogy lehetetlen! – vágja rá Józsi nagyapó. – Tö-ké-le-tes képtelenség! Vonka Vilmos úr mégis megcsinálta!
- Bizony, bizony – bólogat a többi három. – Vonka Vilmos úr nem ismer lehetlent!
- De ez még semmi – folytatja Józsi nagyapó, igen-igen lassan, nyomatékosan, hogy Karcsinak egyetlen szó se kerülje el a figyelmét. – Vonka Vilmos úr *ibolyaízű* vattacukrot készít és színjászó karamellát! Amikor elkezded szopogatni, rózsaszínű, tíz másodperc múlva pedig hupikék! És pillecukrot, ami egyszeriben szétolvad a nyelveden! És olyan rágógumit, amelyiknek végig megmarad az íze, és cukor léggömböt, amit akkorára fújhatsz, mint a fejed, aztán kipukkasztod, és hamm, lenyeled! No, de van még ennél is nagyobb csuda Vonka úr csokoládégyárában! Legeslegtitkosabb módszerével gyönyörű szép, fekete pöttyös, világoskék madártojást készít, s ha a szádba teszed, egyre kisebb és kisebb lesz, és egyszer csak ott ül a nyelved hegyén egy irinyó-pirinyó rózsaszínű cukor madárfióka!
- Józsi nagyapó lassan megnyalja a szája szélét. – Ha csak rá gondolok, összefut a nyál a számban!
- Nekem is! – mondja Karcsi. – Meséld tovább, nagyapó!
- Mese közben halkán bejön a szobába Picur mama és Picur papa, és ők is hallgatják nagyapót.
- Mesélj Karcsinak a bolond maharadzsáról – biztatja Józsi nagyapót Józsa nagyanyó.
- Pondicserri maharadzsájáról? – kérdi Józsi nagyapó, és már kuncog is magában.
- Hogy az milyen dilinyós volt! – mondja Viktor nagyapó.
- És milyen gazdag! – teszi hozzá Viktória nagyanyó.
- Mit csinált a dilinyós maharadzsá? – kérdi kíváncsian Karcsi.
- Hallgass csak ide – mondja Józsi nagyapó -, mindjárt elmesélem.

3.

Vonka úr esete a dilinyós maharadzsával

- Pondicserri maharadzsája levelet írt Vonka Vilmos úrnak – kezdi Józsi nagyapó -, és meghívta: menjen ki hozzá Indiába, és építsen egy óriási palotát – tiszta csokoládéból!

- És Vonka úr megépítette, nagyapó?

- De meg ám! Hogy micsoda palota volt! Száz terem volt benne, és minden, de minden csokoládéból készült. Tejszokoládéból meg keserű csokoládéból. Csokoládé volt a téglá, csokoládécement tartotta össze, csokoládéból volt valamennyi ablak, csokoládéból készült a fal meg a mennyezet, de a szőnyegek, a képek, a bútorok, még az ágyak is! És ha kinyitottad a csapot a fürdőszobában, forró csokoládé zubogott belőle!

Amikor a palota az utolsó csokoládészögig elkészült, Vonka úr így szólt a maharadzsához: „- Figyelmeztetem, fenség, hogy a palota nem tartós: jobb, ha nyomban nekilát.”

„- Ostobaság! – kiáltott a maharadzsá. – Csak nem fogom megenni a palotámat? Egyetlen lépcsőt nem fogok elrágcsálni, sem a falakat nyalogatni! *Lakni* fogok benne!”

De persze Vonka úrnak igaza volt. Hamarosan igen meleg nyár köszöntött Indiára, a palota olvadozni és rogyadozni kezdett, és a dilinyós maharadzsá, aki épp a nappali szobában szundikált, arra ébredt, hogy egy óriási, ragacsos, barna csokoládétóban úszkál!

Karcsi némán ül az ágy szélén, és tátott szájjal hallgatja nagyapót. A szeme ragyog, az arca kipirul. – Igazán így történt? – suttogja nagy sokára. – Vagy csak ugratsz, nagyapó?

- Így történt, így történt, szakasztott így! – kiáltja kórusban a négy vénséges vén nagyszülő. – Kérdezz csak meg akárkit!

- És mondok én neked még valamit, ami színigaz – hajol közelebb Karcsihoz Józsi nagyapó, és titokzatosan suttogóra fogja a hangját. – *Soha... senki... nem jön ki!*

- Honnan? – kérdi Karcsi.

- *És soha... senki... nem megy be!*

- Hova?! – kiáltja Karcsi.

- Hát Vonka úr gyárába, természetesen.

- De *ki* nem megy be, nagyapó?

- Munkások, Karcsi.

- Munkások?!

- Minden gyárba özönlenek reggel a munkások – magyarázza Józsi nagyapó -, este pedig, munka végeztével, kiözönlenek a gyárkapun. Minden gyárba – csak éppen Vonka Vilmos úr csokoládégyárába nem! Láttál-e már valaha egyetlen teremtetett lelket oda bemenni, vagy onnan kijönni?

Karcsi lassan körülnéz: fürkészi sorra a négy vénségesen vén arcot, azok meg visszaneznenk rá. Nyájasan, barátságosan – de komolyan. Itt senki sem tréfál.

- Nos? Láttál? – nógatja Józsi nagyapó.

- Én... én igazán nem is tudom, nagyapó – hebegi Karcsi. – Ahányszor elmegyek a gyár előtt, mindig zárva van a kapu.

- Pontosan! – vágja rá Józsi nagyapó.

- De hát biztosan dolgoznak odabent emberek...

- *Emberek* ugyan nem, Karcsi. Legalábbis nem közönséges, mindennapi emberek.

- Hanem kik? – bámul Karcsi.

- Aha! Hát éppen ez az! Mint mondtam, Vonka Vilmos úr csudálatosan ügyes...

- Karcsikám, kisfiam – szólal meg Picur mama az ajtó mellől -, ideje lefeküdni. Mára elég lesz.

- De mama, úgy szeretném meghallgatni...

- Majd holnap, drágaságom.

- Úgy is van – biccent rá Józsi nagyapó. – Holnap tovább mesélem.

4.

A titokzatos munkások

Józsi nagyapó másnap este folytatja a mesét:

- Tudod, kisunokám, nem is olyan nagyon régen még ezer ember dolgozott Vonka Vilmos úr gyárában. Aztán történt egy napon, hogy Vonka úr egytől egyig valamennyit megkérte, hogy menjen haza, és többet vissza se jöjjön.

- De miért? – ámult Karcsi.

- Hát a kémek miatt.

- Kémek?...

- Kémek. A többi csokoládégyárost ugyanis emésztette a sárga irigység, amiért Vonka úr olyan csudálatos édességet gyárt, és egyre-másra küldözgették a kémeket, hogy lessék el a titkos recepteket. A kémek közönséges, mindennapi munkásnak álcázták magukat, elszegődtek a Vonka-gyárba, és közben sorra kikémlelték a legeredetibb Vonka-féle különlegességek elkészítésének a módját.

- Aztán visszamentek a gyárosokhoz, és mindent elmeséltek? – kérdi Karcsi.

- Alighanem így történt – bólintott Józsi nagyapó -, hamarosan ugyanis az Yzetlen-féle édességyár piacra dobta a napálló fagyaltot. Aztán előállt Ragach úr a rágógumival, amely többnapos rágás után is megőrzi az ízét. Nemsokára az Émey-féle cukorkagyár jelent meg a futball-labda nagyságúra felfújható cukorlufival. És ez így ment tovább. Vonka Vilmos úr pedig megszaggatta szakállát, és imigyen jajveszékelt: „Szörnyűség! Rettenet! Tönkretesznek! Kémek, kémek mindenütt! Be kell zárnom a gyárat!”

- De nem zárta be! – kiált Karcsi.

- De bizony, hogy bezárta. Mélységesen sajnálkozott, de egy szálra hazaküldte valamennyi munkását. Azután bezárta a nagykaput, még láncot is akasztott rá. És a Vonka-féle óriási csokoládégyár egyszeriben elnémult, elnéptelenedett. Nem füstöltek a kémények, nem surrogtak a gépek, és attól fogva egyetlen szem csokoládé, se cukorka nem készült a gyárban. Egyetlen teremtetett lélek sem lépte át a küszöböt, és nyomtalanul eltűnt maga Vonka Vilmos úr is.

- Teltek-múltak a hónapok – folytatja Józsi nagyapó -, de a gyár zárva maradt. „Szegény Vonka úr”, mondogatta mindenki. „Milyen kedves ember volt. És milyen csuda dolgokat gyártott. De hát ennek már mindörökre vége.”

Am egy szép napon különös dolog történt. Kora reggel fehér füstoszlop szállt fel a gyár hórihorgas kéményeiből! A járókelők megtorpantak, és tátott szájjal bámulták. „Mi történik itt?”, álmétkodtak. „Begyűjtötték a kohókat! Vonka úr megnyitja a gyárat!” És hanyatt-homlok rohantak a kapuhoz, mert azt hitték, tárva-nyitva találják, és ott áll majd Vonka úr, és fogadja a visszatérő munkásokat.

De nem így történt! A hatalmas vaskapu zárva volt, és most is ott lógott rajta a lánc. Vonka úrnak pedig nem volt se híre, se hamva.

„De hiszen a gyár működik!”, kiabálták az emberek. „Hallgassátok csak: zümmögnek a gépek! És a levegőben érezni az édes csokoládéillatot!”

Józsi nagyapó előrehajol, és csontos ujjával megkocogtatja Karcsi térdét. – Hanem tudod-e, kisunokám, mi volt az egészben a legeslegtitokzatosabb? – kérdi. – Az árnyak a gyár ablakában! Az utcán bémésködők látták, amint a homályos üveglablakok mögött kicsi, sötét árnyak mozognak!...

- Kiknek az árnya? – vág közbe Karcsi.

- Épp ezt szerette volna tudni mindenki. „Hemzsegnek a munkások a gyárban!” kiabálták az emberek. „Pedig nem ment be senki! Zárva a kapu! Kész örület! És ki sem jön senki!”

- Márpedig azt senki sem tagadhatta – folytatja Józsi nagyapó -, hogy a gyár valóban működik. És meg se állt azóta sem, pedig eltelt már vagy tíz esztendő. És a gyárból kikerülő cukorka, csokoládé fantasztikusabb és finomabb, mint valaha! De most aztán sem Yzetlen úr, sem Ragach úr, de még Émey úr, se más nem tudja utánozni, ha Vonka Vilmos úr mindig

újabb és újabb finomságokat talál fel! Egyetlen kém sem lopózhat be többé a Vonka-féle csokoládégyárba!

- De nagyapó! – kiált Karcsi. – Hát kit dolgoztat Vonka úr a gyárában?

- Azt senki sem tudja, kisunokám.

- De hát ez képtelenség! Miért nem kérdezi meg valaki Vonka úrtól?

- Mert Vonka úr eltűnt. Nem látja senki. Sohasem jön elő a gyárból. Nem jön elő más, csak a sok csokoládé, cukorka, a falba vágott csapóajtón, becsomagolva, megcímezve – onnan viszi el a rakományt mindennap a Posta teherautója.

- De nagyapó, miféle emberek dolgoznak a gyárban?

- Ez a csokoládégyártás legnagyobb titka, édes kisunokám – bólogat Józsi nagyapó. – Biztosan csak egyet tudunk róluk: hogy igen kicsinyek. Az ablakok mögött fel-feltűnő árnyak – kivált éjjel láthatóak, amikor ég odabent a villany -, irinyó-pirinyó emberek árnyai, nem érnének még a térdemig sem...

- Olyan kicsi ember nincs is! – jelenti ki Karcsi.

Ebben a pillanatban lép be a szobába Picur papa. Most érkezett haza a fogkrémgyárból, és izgatottan lobogtatja az esti lapot:

- Hallottátok a nagy újságot? – Felemeli a lapot, hogy mindenki lássa az öles betűket. Így szól az Esti Hírek címsora:

A VONKA-GYÁR VÉGRE MEGNYITJA KAPUIT NÉHÁNY SZERENCSES ELŐTT!

5.

Az aranybiléták

- Csak nem azt akarod mondani, hogy valakit igazán beengednek a gyárba?! – kiált fel Józsi nagyapó. – Olvasd gyorsan, mit ír az újság!
- Jól van – mondja Picur papa, és kisimítja az újságot. – Hallgassatok ide!

EstiHírek

**Vonka Vilmos úr, a zseniális csokoládégyáros,
akit tíz éve nem látott senki,
a következő nyilatkozatot tette közzé:**

Alulírott Vonka Vilmos elhatároztam, hogy öt – csakis és kizárólag öt – gyerekek megengedem, hogy meglátogassák a gyáramat. Az öt szerencsését én magam fogom kalauzolni, és módjukban lesz megtekinteni gyáram valamennyi titkát és teljes várázslatát. A körút végeztével pedig különleges ajándékot kapnak: annyi csokoládét és cukorkát, hogy elegendő legyen életük végéig! Tehát: keressétek az aranybilétákat! Öt bilétát nyomattam aranypapírra, és ez az öt aranybiléta öt közönséges tábla csokoládé közönséges papírja alatt rejtőzik. Ez az öt tábla csokoládé akárhol lehet – a világ bármelyik országának bármelyik városában, bármelyik utca bármelyik boltjában, ahol Vonka-féle édességet árulnak. És csakis ennek az öt aranybilétának az öt szerencsés megtalálója látogathatja meg a gyáramat, és nézheti meg belülről! Sok szerencsét mindannyiőtoknak, és jó vadásza-tot!

Vonka Vilmos s. k.

- Bolond ez az ember! – motyogja Józsa nagyanyó.
- Dehogyan bolond! Éppenséggel zseniális! – kiáltja Józsi nagyapó. – Gondoljátok csak el, mi lesz most! Az egész világ lázasan keresi az aranybilétákat! Kicsi és nagy, öreg és fiatal Vonka-féle csokoládét vásárol, hátha éppen ő lesz a szerencsés! Vonka Vilmos úr több csokoládét fog eladni, mint valaha! Tyhú, de izgalmas lenne találni egy aranybilétát!
- Akkor aztán az ember élete végéig minden áldott nap jóllakhatna cukorkával, csokoládéval – és egy centjébe se kerülne! – sóhajt Viktor nagyapó. – Ehhez mit szólnátok?!
- Teherautón kellene elfuvarozni! – füzi hozzá Viktória nagyanyó.
- Még a pusztá gondolattól gyomorrontást kapok – sóhajt Józsa nagyanyó.
- Ugyan már! – kiált fel Józsi nagyapó. – No, kisunokám, Karcsi, mit szólnál, ha kibontanál egy tábla csokoládét, és ott csillogna-villogna benne az aranybiléta?!
- Örülnék, nagyapó, de hát arra nincs remény – mondja bánatosan Karcsi. – Én csak egyetlen tábla csokit kapok egy évben.
- Sosem lehet tudni, drágaságom – mondja Viktória nagyanyó. – Jövő héten lesz a születésnapod. Neked is épp akkora az esélyed, mint bárki másnak.
- Sajnos ez nem egészen így van – ingatja a fejét Viktor nagyapó. – Sok gyerek akár mindennap vehet magának Vonka-féle csokoládét – biztos ilyenek fogják megtalálni az aranybilétákat. A mi kis Karcsink meg csak egyetlenegyét kap minden esztendőben. Bizony, Karcsi, ahogy mondod: arra nincs remény, hogy épp te találd meg.

6.

Az első két szerencsés

Az első aranybilétát már másnap megtalálták! Egy Bendő Bandi nevű kisfiú volt a szerencsés, és az ESTI HÍREK a címlapján közölte a fényképét. A képen egy kilencéves fiú volt látható – olyan iszonyatosan kövér, mintha pumpával fújták volna fel. Jókora zsírpárnák, hájlebenyek lógtak róla, az arca pedig olyan volt, mint egy óriási, gömbölyű cipő, amelyből két pirinyó mazsolaszem mered mohón a világra. A város, melyben Bendő Bandi él, írta az újság, valósággal megbolondult az izgalmas hír hallatára. A házakat fellobogózták, az iskolában elmaradt a tanítás, és a város népe ünnepi felvonulást rendezett a híres-nevezetes kisfiú tiszteletére.

- Tudtam, hogy Bandikám talál egy aranybilétát! – mondta az édesanyja az újságíróknak. – Annyi csokoládét eszik, hogy egyszerűen képtelenség lett volna, ha nem talál! Ugyanis, tudják kérem, az evés a hobbija a drágámnak. Semmi más nem érdekli. Persze ez még mindig jobb, mintha huligán volna, és gázpisztollyal lövöldözne a szabad idejében, nem igaz? Szerintem azért eszik annyit, mert szüksége van rá a szervezetének, hát nem? Különben is, csupa vitamin! Micsoda élmény lesz a drágámnak, hogy meglátogathatja Vonka úr világhírű gyárát! Szörnyen büszkék vagyunk a mi Bandikánkra!

- Felháborító perszóna! – füstölög Józsa nagyanyó.

- Visszataszító kölyök! – nyilatkozik Viktória nagyanyó.

- Már csak négy aranybiléta maradt – állapítja meg Viktor nagyapó. – Vajon ki lesz a többi szerencsés?

Most aztán az egész országban – mit is mondok! – az egész világon kitört a csokoládévásárlási láz. Kicsi és nagy, öreg és fiatal mint az örült, kutatót a többi négy, kincset érő biléta után. Tisztos matróknak csörtettek be az édességboltokba, vásárolták tízesével a Vonka-féle csokoládét, ott helyben letépték a papírját, és eszelős tekintettel fürkészték, kivillan-e alóla az aranybiléta. Gyerekek kalapácsot ragadtak, összetörték a malacperselyt, és rohantak maroknyi aprópénzükkel a cukorkaüzletbe. Egy híres-nevezetes betörő ötezer dollárt rabolt a bankból, és még aznap délután az utolsó centig elverte, csokoládéra. Amikor a rendőrség behatolt a házába, hogy letartóztassák – mit látnak: a messze földön híres kasszafúró ott ül a padlón, körülötte hegyekben tornyosul a csokoládé, ő meg egy hosszú tör pengéjével fejtegeti le a papírt. Távol, orosz földön, egy Natasa Csalova nevű hölgy közhírré tette, hogy megtalálta a második bilétát – ez azonban tüzetes vizsgálat után hamisítványnak (meg kell adni: ügyes hamisítványnak) bizonyult. Angliában Bydeskuthy professzor, a híres tudós, feltalált egy gépezetet, mely anélkül, hogy letépné a csokoládé papírját, megállapítja: rejtőzik-e alatta aranybiléta. A masina gépkarja iszonyatos erővel kinyúlt, és megragadott mindent, amiben akár egy szemernyi arany rejtett. Anglia népe lelkesen ünnepelte a zseniális feltalálót, amikor azonban Bydeskuthy professzor egy nagy áruház cukorkaosztályán tartott óriási érdeklődéssel kísért bemutatót, a gépkar kinyúlt, és kihúzta egy bábos néző – történetesen egy nagyhercegnő – aranyfogát. Az előkelő dáma persze szörnyű patáliát csapott, a csalódott tömeg pedig miszlikbe aprította a gépet és feltalálóját.

Aztán egy szép napon – épp Picur Karcsi születésnapjának előestéjén – hírül adta a sajtó, hogy gazdája akadt a második aranybilétának! Ezúttal egy kislány volt a szerencsés megtaláló, bizonyos Csap Veruska, aki egy távoli nagyvárosban él, dúsgazdag szüleivel. Az ESTI HÍREK most is közölte a biléta megtalálójának egész oldalas fényképét. Veruska a boldogságtól sugárzó papája és mamája között ül pompás házuk cifra nappali szobájában, feje fölött lobogtatja az aranybilétát, és vigyorog, mint a fakutya.

Veruska papája, Csap úr, izgatottan mesélte az újságíróknak, hogyan bukkant elő a biléta. „Azt mondja az én drága kislányom, hogy belepusztul, ha nem ő lesz a megtaláló, hát mondom, ha már ez a szíve vágya, ennyit igazán megtehetek neki. Be is mentem rögvest a városba, felvásároltam annyi Vonka-féle csokoládét, amennyit csak találtam. *Ezrével*, uraim!

Mit ezrével? *Százezrével!* Felrakattam az egészet teherautókra, és vittem egyenest a gyáramba! Ugyanis a földimogyoró-szakmában működöm, uraim, Csap-féle sósmogyoró és sajtos ropi, ismerik. No szóval, dolgozik nálam vagy száz asszony, hámozzák a földimogyorót, amit azután másik száz megpörköli, a harmadik száz pedig sózza. Hát ahogy mondom, ezek az asszonyok, ezek ott ülnek egész nap, és hámozzák a földimogyorót. 'Oké, lányok', mondom nekik, 'most leállunk a mogyoróhámozással, ezentúl ezt a baromi sok csokoládét hámozzátok!' Hámozták is. ahány munkásnőm csak van, mind ráállítottam, hogy lehúzkodják a papírt azokról a nyomorult csokoládékról, húzkodták is teljes gözzel, kora reggeltől késő éjszakáig.

De hát elmúlt egy nap, kettő, három – és semmi. Mondhatom, uraim, kis híja, hogy bele nem bolondultam! Az én szegény drága kis Veruskám meg egyik kétségből a másikba esett, ahányszor csak hazamentem, visítva-ordítva nekem támadt, hogy hol van már az a biléta, majd hogy a szememet ki nem kaparta szegény kis drágaságom. 'Hol az aranybilétám! Az aranybilétámat akarom!', és csak verdeste magát a földhöz, és rúgott, és harapott, és üvöltött, hogy az embernek a szíve szakadt meg bánatában! Nos, uraim, mit mondjak, nem bírtam elviselni, hogy az én egyetlen kis boldogságom ilyen szerencsétlen, hát megfogadtam: addig nem nyugszom, amíg meg nem szerzem szegénykének a szíve kívánságát! És egyszer csak... negyednap este elkurjantja magát az egyik munkásnőm, azt mondja: 'Megvan! Itt az aranybiléta!', mire én: 'Ide vele, gyorsan!', és rohanok haza, és az én aranyos Veruskám kezébe nyomom, és mindjárt a füléig szaladt a szája a kis drágaságnak, és az otthonunkba megint beköltözött a boldogság!"

- Ez még annál a daginál is rosszabb – véli Józsa nagyanyó.

- Jól ki kéne porolni a fenekét – ingatja fejét Viktória nagyanyó.

- Én azt hiszem, a kislány papája nem tartotta be a játékszabályokat. Mit gondolsz, nagyapó? – suttozja Karcsi.

- Elrontja azt a gyereket – bólogat Józsi nagyapó. – Sose szabad egy gyereket így elkényeztetni, kisunokám, én mondom neked.

- Gyere lefeküdni, drágám – mondja Picur mama. – Ne feledd: holnap lesz a születésnapod. Biztosan korán akarsz kelni, hogy minél hamarabb kibonthasd az ajándékodat.

- A csokoládét! A Vonka-féle csokoládét! – kiabál Karcsi. – Ügye, egy tábla Vonka-féle csokoládét kapok ajándékba?

- Azt, édesem – mondja Picur mama. – Hát persze, hogy azt.

- Ó, de jó is lenne, ha én találnám meg a harmadik aranybilétát! – sóhajt Karcsi.

- Hozd majd be az ajándékot – mondja Józsi nagyapó. – Hadd lássuk valamennyien, amikor kibontod.

7.

Karcsi születésnapja

- Boldog születésnapot! – kiáltja a négy vénséges vén nagyszülő, amikor Karcsi reggel belép a szobájukba.

Karcsi zavartan mosolyog, és leül az ágy szélére. Kezében az ajándék, az egyetlen – igen-igen óvatosan fogja, hogy baja ne essék. VONKA-FÉLE TEJSZÍNPOMPÁS MÁRTOTT MOKKA – ez áll a papírján.

Az ágy két végében a négy vénséges vén nagyszülő nagy keservesen felkönyököl, és aggódalmasan mered a csokoládéra Karcsi kezében.

Picur papa és Picur mama is bejön, megáll az ágy végénél, és onnan nézi Karcsit.

Nagy-nagy csönd van a szobában. Visszafojtott lélegzettel várják, hogy Karcsi bontogatni kezdje az ajándékot. Karcsi lenéz a csokoládéra. Lassan végigsimítja, nagy-nagy szeretettel, és a fényes, fémes papír meg-megzörren a néma szobában.

Végül Picur mama töri meg a csöndet.

- Ne légy nagyon szomorú, drágám, ha a papír alatt nem találsz ott, amit keresel. Ekkora nagy szerencsére nemigen számíthatunk.

- Bizony – bólint Picur papa -, édesanyádnak igaza van.

Karcsi nem szól egy árva szót sem.

- Hiszen a nagy kerek világon már csak három aranybiléta maradt – mondja Józsa nagyanyó.

- De ne feledd – szól Viktória nagyanyó -, hogy akármi történik, kaptál egy tábla csokoládét!

- Méghozzá Vonka-féle Tejszín-pompás Mártott Mokka Nugát Csudát! – rikkant Viktor nagyapó. – Az a legeslegeslegjobb mind közül! Majd meglátod, ilyen finom!

- Igen – suttogja Karcsi -, tudom.

- Ne is gondoldj az aranybilétákra, csak élvezd a csokoládét – mondja Józsi nagyapó. – Nosza, láss hozzá!

Tudják valamennyien, hogy nevetséges lenne elvárni ettől az egyetlen szegény kis tábla csokoládétól, hogy éppen ő rejtegesse a varázslatos aranybilétát: igyekeznek hát a lehető legtapintatosabban előkészíteni Karcsit a csalódásra. Csakhogy tudják azt is ezek a felnőttek, hogy akármilyen incifinci kis esély van rá, hogy Karcsi legyen a szerencsés – de *van* rá esély. Muszáj, hogy legyen!

Ennek a tábla csokoládénak szakasztott akkora az esélye, hogy benne bújjon meg az aranybiléta, mint bármelyik másik tábla Vonka-féle csokoládénak.

Hát épp ezért van az, hogy a hat felnőtt szakasztott olyan izgatott, mint maga Karcsi – csakhogy ők úgy tesznek, mintha nagyon nyugodtak, higgadtak volnának.

- No, nyisd ki már, mert még elkéssel az iskolából – biztatja kisunokáját Józsi nagyapó.

- Essünk túl rajta! – teszi hozzá Viktor nagyapó.

- Nyisd ki, kedves – buzdítja Karcsit Viktória nagyanyó. – Mire vársz? Már nagyon kíváncsi vagyok.

Karcsi ujjai lassan, nagyon lassan bontogatni kezdik a csokoládé papírját, annak is csak a sarkát.

A négy vénséges vén nagyszülő előrehajol az ágyban; vézna nyakukat nyújtogatják.

Aztán mintha nem bírná tovább féken tartani izgatottságát, Karcsi egyszer csak kettétépi a csokoládé papírját, mire az ölébe pottyan... egy krémes-habos, tejszínes-édes, mogyorós-mokkás tábla csokoládé.

Aranybilétának semmi nyoma.

- Hát igen! – szólal meg nagy sokára Józsi nagyapó. – Erre számítottunk.

Karcsi felpillant. Négy kedves, szelíd, öreg arc néz rá az ágyból. Rájuk mosolyog, kicsit szomorúan, aztán vállat von, és felemeli a csokoládét. – Tessék, mama – nyújtja édesanyja felé -, kóstold meg. Elosztjuk hétfelé. Kóstolja meg mindenki.

- Szó sem lehet róla! – mondja Picur mama.

- Nem, nem! – kiáltják kórusban a többiek is. – Eszünkben sincs! Te eszed meg az egészet!

- Törjetek belőle! – kérleli őket Karcsi, és Józsi nagyapó felé nyújtja a csokoládét.

De senki sem fogad el belőle egy morzsányit sem.

- Ideje indulnod, kisfiam – mondja Picur mama, és átkarolja Karcsi sovány vállát. – Elkéssel az iskolából.

8.

Két újabb szerencsés

Még aznap este hírül adta az újság, hogy nemcsak a harmadik, de a negyedik aranybiléta is gazdára lelt! SZERENCSES NAP! – hirdették a főcímek. KÉT ARANYBILÉTÁT TALÁLTAK! MÁR CSAK EGY MARADT!

- Most pedig – szólal meg Józsi nagyapó, amikor vacsora után összegyűlik a család a nagyszülők szobájában -, halljuk, ki a két szerencsés.

- „A harmadik aranybilétát” – olvassa Picur papa, és szeme elé tartja az újságot, hogy jobban lásson, mert bizony igencsak romlik a szeme, de szemüvegre nem futja a keresetéből -, „a harmadik aranybilétát egy Nyájas Viola nevű ifjú hölgy találta meg. Nagy izgalom uralkodott a Nyájas-házban, amikor tudósítónk megérkezett, hogy interjút készítsen a szerencsés megtalálóval – kattogtak a kamerák, villogtak a vakuk, taszigálódott, tipródott, tolakodott a tömeg, mert mindenki a boldog leányzó közelébe akart férközni. A híres-nevezetes ifjú hölgy egy széken állt a nappali szobában, és vadul lobogtatta az aranybilétát. Hosszú és heves szónoklatot intézett az egybegyűltekhöz, amit azonban igen nehéz volt megérteni, mert Viola kisasszony, beszéd közben is, egyfolytában rágott egy darab rágógumit. „Általában rágózok”, tudatta a jelenlevőkkel, „de mikor erről a Vonka-féle biléta-buliról hallottam, átkapcsoltam a csokira, hátha beüt. Na persze, most már visszatértem a rágóhoz. *Imádom* a rágót. Meg se bírok lenni nélküle. Rágom egész nap, csak étkezésnél veszem ki pár percre, és olyankor a fülem mögé ragasztom. Az az igazság, hogy csak úgy érzem jól magam, ha itt a számban egész nap a rágó. Az anyám szerint úrinőhöz nem illik, hogy folyton járjon az állkapcája, de nincs igaza. Meg aztán még ő kritizál, pedig az ő állkapcája se áll meg egész nap, mert folyton engem szid.” „Ejnye, Viola”, szólalt meg ekkor Nyájasnő önmagának a szoba túlsó sarkából, a zongora tetejéről – ide állt fel ugyanis, hogy a tömeg agyon ne tapossa. „Jó, jó, anya, csak nyugi!” kiáltott oda Nyájas kisasszony. „Magukat meg talán érdekli”, fordult ismét az újságírókhoz, „hogy ezen a rágón, amelyik itt van a számban, *kerek három hónapja dolgozom*. Ez a csúcs, ha nem tudnák. Megdöntöttem vele Csócsa Csilla barátnőm rekordját. Tyhú, de pipa volt! Ez itt az én legdrágább kincsem, ez a rágó. Éjszakára odaragasztom az ágyam sarkára, reggelre tökjő, kicsit talán kemény eleinte, de elég egy-két alapos rágás, már megpuhul. Még mielőtt elkezdtem az edzést a világcsúcsra, napjában egyszer cseréltem a rágót. Hazajövet suliból, a liftben. Hogy miért épp a liftben? Mivelhogy a jó ragacsos rágót odatapasztottam a lift valamelyik gombjára. Aztán aki legközelebb megnyomta a gombot, annak odaragadt a kiköpött rágóm az ujjára, hihi! Na, ki is verte némelyik a balhét! A legjobb eredményt olyan hölgyekkel éri el az ember, akik kesztyűt hordanak. Lehetőleg drága bőrkesztyűt. Hogy örülök-e, mert meglátogathatom Vonka úr gyárát? Naná! Értesülesem szerint utána annyi rágót kapok tőle, hogy végigrághatom az életem! Hip! hip! hurrá!!!”

- Szörnyeteg teremtés – vélekedik Józsa nagyanyó.

- Undorító! – borzad Viktória nagyanyó. – Gyászos vége lesz ennek a nyálas-nyúlós históriának!

- És a negyedik aranybilétát ki találta meg, papa? – tudakolja Karcsi.

- Nézzük csak – emeli megint a szeme elé az újságot Picur papa. – Itt van, ni. „A negyedik aranybilétát egy Kép Ernő nevű fiú találta meg” – olvassa.

- Megint valami jómadár, fogadjunk – motyogja Józsa nagyanyó.

- Várj, nagyanyó, hadd olvassa – mondja Picur mama.

- „Képék háza” – olvas tovább picur papa -, „csakúgy, mint a többi három szerencsés családé, hemzsegett az izgatott látogatóktól, mikor tudósítónk a helyszínre érkezett. A szerencsés nyertest, az ifjú Kép Ernőt azonban szemmel láthatólag bosszantotta a nagy hűhó. „Nem látjátok, fafejúk, hogy tévét nézek?” – kérdezte ingerülten. „Ne zavarjatok!”

„A kilencéves fiú a nagyképernyős tévé előtt ült, orrát az üveghez lapította, szeme kocsányon lógott, úgy bámulta, amint a filmben az egyik gengszterbanda géppisztollyal szitává lövi a másik gengszterbandát. Magán az ifjú Kép Ernőn nem kevesebb, mint tizennyolc különféle

méretű játékpisztoly és puska lógott az egész testét át- meg átszövő szíjakon, időnként pedig felszökkent és leadott egy sorozatot valamelyik fegyveréből.”

„- Csönd!” – üvöltötte, mikor kérdést óhajtottunk intézni hozzá. „Nem mondtam, hogy ne zavarjatok? Marha menő ez a sorozat! Haláli! Mindennap nézem. Mindegyiket nézem, még a lepra sorozatokat is, amiben nem lövöldöznek. A gengszterek a kedvenceim! Haláli ürgék! Pláne, amikor teleeregetik egymást golyóval, meg amikor azokkal az ósdi törökkel handabandáznak, vagy kiosztják egymást boxerral! Ó, ha én is, én is közöttük lehetnék! Ez az igazi élet, hapsikáim! Haláli!”

- Elég! – fortyan fel Józsa nagyanyó. – Én ezt nem hallgatom tovább!

- Én sem – tódítja Viktória nagyanyó. – Manapság minden gyerek ilyen, mint ez a négy?

- Dehogyan – mosolyog szeretettel nagyanyóra Picur papa. – Persze sok van belőlük. Nagyon is sok. De azért nem mind ilyen.

- És most már csak egy biléta maradt! – sóhajt Viktor nagyapó.

- Úgy ám! – zsémbel Viktória nagyanyó. – És lefogadom, hogy azt is valami komisz kis szörnyeteg fogja megtalálni: ez olyan biztos, mint hogy holnap káposztalevest eszünk vacsorára!

Józsi nagyapó szerencsét próbál

Amikor Karcsi másnap, az iskolából hazajövet bemegy a nagyszüleihez, csak Józsi nagyapót találja ébren. A többi három békésen horkol.

- Psssszt! – susogja Józsi nagyapó, és int Karcsinak, hogy lépjen közelebb. Karcsi lábujjhegyen odaoson, és megáll az ágy mellett. Nagyapó hamiskásan rámosolyog, azután fél kézzel matatni kezd a párnája alatt. Amikor a keze megint előbukkan, ujjai egy ösereg, kopott pénztárcát markolnak. Nagyapó a takaró rejtékében kinyitja a bukszát, és megbillenti. Kipottyann belőle egy ezüst tízcentes. – Ez az én titkos vagyonom – suttogja Józsi nagyapó. – A többiek nem tudnak róla. És most mi ketten, te meg én, még egyszer szerencsét próbálunk: hátha sikerül megnyerni az ötödik aranybilétát! No, mit szólsz hozzá, kisunokám? Segítesz nekem?

- De biztos, hogy erre akarod költeni a pénzedet, nagyapó? – kérdi suttogva Karcsi.

- Biztos hát! – susogja izgatottan nagyapó. – Ne kezdj itt nekem okoskodni! Éppúgy szeretném megtalálni azt az aranybilétát, mint te! Nesze, itt a pénz, szaladj el a legközelebbi boltba, vedd meg az első Vonka-féle csokoládét, amit meglátsz, fordulj vele rögtön, hozd haza, és majd együtt kibontjuk!

Karcsi fogja a kis ezüstpénzt, kisurran a szobából, de öt perc múlva már vissza is érkezik.

- Megvan? – suttogja Józsi nagyapó. Izgalmában szinte szikrázik a szeme.

Karcsi némán bólint. Nagyapó felé nyújtja a csokoládét: VONKA-FÉLE „MESE” MÉZES-MANDULÁS – ez olvasható a papírján.

- Nagyszerű! – suttogja nagyapó; felül az ágyban, és a kezét dörzsölgeti. – No, most gyere szépen ide, ülj mellém, és együtt kibontjuk. Kezdhetjük?

- Kezdhetjük! – mondja Karcsi.

- Helyes. Te szakítod le az első darab papírt.

- Nem – rázza a fejét Karcsi. – A te pénzedből vettem a csokit; te szakítod le róla az egészet.

A vénséges vén nagyapónak úgy remeg a keze, hogy alig tudja bontogatni a csokoládét. – Igazából nincs egy szemernyi reményünk sem – suttogja, és idegesen kuncog. – Ugye tudod, kisunokám, hogy egy szikra remény nem sok, annyink sincs?

- Tudom, nagyapó – bólint Karcsi.

Egymásra néznek, és most már mind a ketten idegesen kuncognak.

- Persze – vélekedik Józsi nagyapó -, azért egy inciri-finciri, egy félbevágott hajszálnyi kis reményecskénk talán mégis van, nem gondolod?

- De igen – bólint Karcsi. – Hogyne volna. Miért nem nyitod már ki, nagyapó?

- Mindent a maga idejében, kisunokám, mindent a maga idejében. Mit gondolsz, melyik oldalát nyissam ki először?

- Azon a sarkán, ni. Amelyik a legmesszebb van tőled. Tépj le először egy irinyó-pirinyó darabkát, hogy ne lehessen alája látni.

- Így? – kérdi nagyapó.

- Így – feleli Karcsi. – No, most még egy picit.

- Csináld te – mondja nagyapó. É Én nagyon ideges vagyok.

- Nem, nagyapó. Csináld csak szép nyugodtan.

- Na jó. Tessék! – és nagyapó letépi az egész papírt.

Kiguvadt szemmel nézik mind a ketten, mi van alatta.

Egy tábla csokoládé – semmi más.

És akkor nagyapóból és kisunokájából kitör a kacagás. Úgy nevetnek, hogy az oldaluk is megfájdul belé.

- Mi történik itt?! – riad fel Józsa nagyanyó.

- Semmi, semmi – mondja Józsi nagyapó. – Aludj csak tovább.

10. Éhezik a család

Telnek-múlnak a hetek; egyre hidegebbre fordul az idő. Picur Karcsi reggel épp öltözködik, mert indulni kell az iskolába, amikor kinéz az ablakon, és meglátja, hogy eleredt a hó. Sűrűn hullanak az óriási pelyhek az acélszürke, jeges égből.

Estére méteres hó veszi körül a házikót; Picur papa keserves munkával vág ösvényt a hóba, hogy kimehessenek az utcára.

Aztán a havazás tetejébe jéghideg szélvihar zúg éjjel-nappal, megállás nélkül. Jaj de nagyon hideg van! Amihez csak Karcsi hozzáér, minden mintha jégből volna. Ha kilép az ajtón, úgy hasogat a szél, akár a késpenge.

Az ablak mellett, az ajtó alatt, a fal repedésein besüvít a házba a jeges szél: nincs hová menekülni előle. A négy vénséges vén nagyszülő még jobban összekucorodik az ágyban, mert a csontjuk velejéig átjárja őket a hideg. Rég elfeledték már, micsoda izgalomba hozta őket az aranybiléták sorsa. Másra sem gondol a család, csak arra: hogyan menekülhetnének meg a fagytól és az éhezéstől.

Mivelhogy érdekes módon, ha nagyon hideg van, az embernek még jobban megjön az étvágya. Figyeljétek csak meg: ha fáztok, mindjárt gulyáslevesen jár az eszetek, meg finom, forró palacsintán, és mindenféle egyéb ínycsiklandozó meleg ételen – és szerencsésekre általában meg is kapjátok, amire áhítoztok. Bezzeg szegény Picur Karcsi soha meg nem kaphatja, amit kíván, mert a szüleinek nem telik rá, a hideg meg egyre csak hidegebb lesz, ő pedig egyre éhesebb. Réges-régen elrágicsálta már mind a két tábla csokoládét – a születésnapit is, meg azt is, amit Józsi nagyapó vett, és most már nincs más, csak a híg, szűkös káposzta, háromszor egy nap.

Aztán egyszer csak még hígabb, még szűkösebb lesz a káposzta.

Hogy miért? Mert a fogkrémgyár, ahol Picur papa dolgozik, hirtelen tönkrement, és bezárta kapuit. Picur papa megpróbál máshol munkát szerezni, de nem sikerül. Csak azzal tud néhány centet keresni, hogy elmegy hótakarítónak. De abból a néhány centből feleannyi ennivalóra sem futja, mint amennyivel egy hétagú család akár félig-meddig jóllakhatna. Nyomorúság kopogtat Picurék ajtaján. Reggelire egy szelet üres kenyeret kap mindenki, ebédre meg egy főtt krumpli felét. Lassan, de biztosan közeleg az éhhalál.

A kis Karcsi pedig, ahogy iskolába menet átvergődik a havon, most is elhalad Vonka Vilmos úr óriási csokoládégyára előtt. És amikor a közelébe ér, égnek emeli kicsi, hegyes orrát, beleszimatol a levegőbe, és mélyen beszívja a csudálatos, édes csokoládéillatot. Néha hosszú percekig csak áll, mozdulatlanul a kapu előtt, és nagyokat nyel a levegőből, mintha az illattal jól lehetne lakni.

- Ennek a gyereknek – mondja egy jeges reggelen Józsi nagyapó, és kidugja fejét a takaró alól -, ennek a gyereknek egyszerűen több táplálékra van szüksége. Mi nem számítunk. Mi már megöregedtünk. De egy fejlődésben levő gyerek így nem folytathatja! Hiszen máris csupa csont és bőr!

- Mit tehetünk? – motyogja boldogtalanul Józsa nagyanyó. – Hiába kínáljuk neki a magunkét, nem fogadja el. Édesanyja ma reggel megpróbálta Karcsi tányérjára csempészni a maga kenyerét, de a gyerek hozzá sem nyúlt. Visszavetette az édesanyjával!

- Derék gyerek a mi kisunokánk – bólogat Viktor nagyapó. – Jobb életet érdemelne.

És a szél tovább tombol, a fagy nem hagy alább.

Picur Karcsi pedig napról napra soványabb. Sápadt az arca, zörögnek a csontjai – kész csoda, hogy még meg nem betegedett. Igen, mert Karcsi nagyon értelmes kisfiú: tudja, hogyan kell megbirkózni a nehézségekkel. Reggelente például a szokásosnál tíz perccel korábban indul el az iskolába, hogy lassabban mehessen, és így takarékoskodjék az erejével. A szünetben szép nyugodtan ül a padjában, nem rohan ki társaival az udvarra, nem hógolyózik, nem birkózik. Lassú és óvatos minden mozdulata, hogy a végére ne érjen az erejének.

Aztán egy még hidegebb napon, amikor hazafelé ballag, és szembe kapja a jeges szelet (és ami azt illeti, még éhesebb, mint eddig bármikor), egyszer csak megpillant a járda mellett, a hóban egy kis papírdarabot. Zöldes papír – mintha már látott volna ilyen! Karcsi lelép a járdáról, és leguggol, hogy közelebről vehesse szemügyre a papírt. Nagy részét befedi a hó, de azért Karcsi nyomban felismeri, mi is az.

Egy egydollárosnak a csücske!

Karcsi gyorsan körülnéz.

Elejtette volna valaki?

Lehetetlen – hiszen már majdnem belepte a hó.

Sok járókelő siet el mellette a járdán, nyakukat behúzzák, állukat a gallérjukba mélyesztik, talpuk alatt csikorog a hó. Senki sem keresgél pénz után; ügyet sem vetnek a járda mellett kuporgó kisfiúra.

Akkor talán az övé a dollárbankó?

Elviheti?

Karcsi óvatosan kihúzza a bankjegyet a hó alól. Nedves is, maszatos is – de ép.

Egy EGÉSZ dollár!

Karcsi szorongatja dermedt kezével, és elbűvölten bámulja. Mert ez a darab papír most csak egyet jelent: ENNIVALÓT.

Karcsi ösztönösen visszafordul, elindul a legközelebbi bolt felé. Nincs messzebb tíz lépésnél... újságosbódé és bazár, ahol jóformán mindent árulnak, cukorkát, cigarettát... és ő most, suttogja magában, ő most... vesz egy tábla csokoládét, és az egészet felfalja, az utolsó morzsáig, itt és most... a többi pénzt pedig hazaviszi és odaadja az édesanyjának.

11. A csoda

Karcsi belép a boltba, és a pultra teszi a nedves egydollárost.

- Kérek egy Vonka-féle Tejszínpompás Mártott Mokka Nugát Csudát! – mondja, és összefut a szájában a nyál a születésnapra felséges csokoládé pusztá gondolatára.

A pult mögött jól táplált, gömbölyű boltos áll. Vastag a szája, pufók az arca, reng a tokája. Kövér nyaka úgy türemkedik ki a gallérján, mint valami gumikarika. Hátrafordul, levesz a polcról egy tábla csokoládét, azután visszafordul, és átnyújtja Karcsinak. A gyerek kikapja a kezéből, letépi a csokoládéről a papírt, és óriásit harap. Aztán még egyet... még egyet... Ó, micsoda mennyei gyönyör! Finom, édes, tartalmas és laktató!

- Te aztán éhes lehettél, fiacskám – mondja nyájasan a boltos.

Karcsi bólint; szólni nem tud, mert tele van a szája csokoládéval.

A boltos letesz Karcsi elé a pultra a visszajáró pénzt.

- Csak lassan! – tanácsolja. – Elcsapod a hasadat, ha nem rágod meg rendesen.

De Karcsi csak falja mohón a csokoládét. Nem bírja abbahagyni. És egy fél perc sem telik belé, már el is tünteti az egész táblát. Alig jut lélegzethez, de mégis szörnyen, borzasztóan jól érzi magát. Kinyújtja a kezét, hogy eltegye a visszajáró pénzt. De a mozdulat megáll a levegőben. Karcsi szeme egy magasságban van a pulttal. Rámered a pulton heverő ezüstérmékre. Csupa tízcentes. Összesen kilenc darab. Az már igazán nem számít, ha egye... csak még egyet elkölt belőle?!...

- Azt hiszem... - szólal meg halkán Karcsi – azt hiszem... kérek még egy tábla csokoládét. Ugyanolyan, mint az előző volt!

- Nagyon szívesen – bólint a kövér boltos, hátranyúl, és levesz még egy Tejszínpompás Mártott Mokka Nugát Csudát a polcról. Odateszi Karcsi elé.

Karcsi felkapja, mohón letépi róla a papírt... és ekkor... hirtelen... egyszer csak... a papír alól... aranyfény villan!

Karcsinak egy pillanatra megáll a szívverése.

- Aranybiléta! – kurjantja el magát a boltos, és félméternyire felszökken a levegőbe. – Megtaláltad az aranybilétát! Megvan az utolsó! Hé, mindenki! Halljanak csudát! Ide, ide, emberek! Ez a kicsi krapek megtalálta az utolsó Vonka-féle aranybilétát! Itt van! Itt tartja a markában!

A boltos majd kibújik a bőréből örömeiben. – Világhírű lesz a boltom! – kiabálja. – Itt találta, itt, a szemem láttára, az én icipici kis boltomban! Gyorsan ide az újságírókat, a fényképezőket! Hol a tévé? Hol a rádió? Te meg vigyázz nagyon, fiacskám, el ne tépd, amikor kibontod! Vagyont tartasz a kezében!

Nem telik bele fél perc, és valóságos tömeg zsúfolódik Karcsi körül. Tódulnak az utcáról, tipródnak, tolakodnak, mindenki látni akarja a szerencsés megtalálót.

- Hol a biléta? – kiáltja valaki. – Tartsd fel, hadd lássuk!

- Ott van, ott van! – kiáltja valaki más. – Ott tartja a kezében! Nézzétek, hogy ragyog az arany!

- Csak azt szeretném tudni, hogyan találta meg! – dörmög mérgesen egy nagyobb fiú. – Hetek óta húszasával vásárolom a Vonka-csokoládét – és tessék!

- És hogy mi mindent kap majd! – mondja irigyen egy másik.

- Élete végéig fűrődhet a csokiban!

- Ráfér, hisz csupa csont és bőr! – kuncog egy kislány.

Karcsi meg se mozdul. Még le sem hámozta az aranybilétát a csokoládéről. Csak áll, szorongatja két kézzel a táblát, és hagyja, hogy a zajongó tömeg ide-oda taszigálja. Forog vele a világ. És valahogy olyan könnyűnek érzi magát, mintha léggömb volna, és menten elrepülne... Mintha nem is érintené a földet a lába. A szíve meg nagy zajjal a torkában dörömböl.

Egyszer csak egy kéz nehezedik a vállára. Karcsi felpillant: egy nagy, magas ember tornyosul fölébe. – Ide figyelj, fiacskám – suttogja a nagy, magas ember. – Megveszem tőled a bilétát! Adok érte ötven dollárt... meg még egy vadonatúj biciklit is, ráadásul. Oké?

- Megőrült?! – harsogja egy kövér hölgy, aki szintén ott áll Karcsi mellett. – Én megadok érte ötszáz dollárt! Na, fiatalember, áll az alku? Eladod nekem a bilétát ötszáz dollárért?

- Elég! – kiáltja el magát a kövér boltos. Átnyomakodik a tömegben, és kemény kézzel karon ragadja Karcsit. – Hagyják békén ezt a kicsi krapekot, hallják? Utat! Engedjék ki! – és az ajtó felé vezeti Karcsit, és útközben a fülébe súgja: - Oda ne add senkinek! Fuss egyenesen haza, mert még elveszíted! Szaladj, szaladj, meg ne állj – hallod?!

Karcsi bólint.

- Tudod-e – áll meg a kövér boltos, és lemosolyog Karcsira -, az az érzésem, hogy nagyon is jókor ért téged ez a szerencse. Szörnyen örülök, hogy épp te találtad meg az utolsó bilétát! Sok szerencsét, öcsi!

- Köszönöm! – mondja Karcsi, de már ott sincs. Fut, fut a hóban, amilyen sebesen csak bírja a lába. És amikor Vonka Vilmos úr gyára elé ér, boldogan integet, és elkurjantja magát: - Viszontlátásra! Hamarosan találkozunk! – És öt perc múlva hazaér.

12.

Mi áll az aranybilétán

Karcsi beront az ajtón. – Mama! Mama! – kiabálja.

Picur mama épp a nagyszülők elé tálalja az esti levest.

- Mama! – ront be az ajtón Karcsi, akár a forgószél. – Idenézz! Megtaláltam! Nézd, mama, nézd! Az utolsó aranybiléta! Az enyém! Pénzt találtam az utcán és vettem két tábla csokoládét és a másodikban benne volt az aranybiléta, és ezer meg ezer ember tolongott körülöttem, mert mindenki látni akarta, és a boltos kiszabadított és futottam egész úton hazáig és most itt vagyok, és ITT AZ ÖTÖDIK ARANYBILÉTA, MAMA, ÉS ÉN TALÁLTAM MEG!

Picur mama csak áll és bámul, a négy vénségesen vén nagyszülő meg ahogy ott ül az ágyban és tartja a levesestányért, egyszeriben elejti a kanalát – a kanál nagy csattanással pottyan a földre -, és csak ülnek-ülnek, mintha megdermedtek volna, és egy árva szó nem sok, annyi sem jön ki a szájukon. Tíz másodpercig néma csend honol a szobában. Se szólni, se mozdulni nem mer senki. Mintha varázserő bénítaná meg őket.

Aztán halkan, nagyon halkan megszólal Józsi nagyapó.

- Ugratsz, Karcsi, igaz? Meg akarsz viccelni minket, ugye?

- Dehogyan! – kiabál Karcsi, odarohan az ágyhoz, és magasra tartja a csillogó-villogó aranybilétát, hogy mindnyája lássák.

Józsi nagyapó előrehajol, hogy az orra majdnem a bilétát éri. A többiek meg lesik-várják, mit szól hozzá.

Józsi nagyapónak pedig lassan, lassan egyre szélesebb mosoly ül ki az arcára. Aztán felemeli a fejét, és Karcsi szemébe néz. Arcába visszatér a szín, szeme kitágul, öröm ragyog benne, és a szeme kellős közepén, a fekete pupillában, az izgalom szikrája villan. Aztán mély lélegzetet vesz a vénséges vén nagyapó, és egyszer csak – mintha robbanna benne valami – feldobja két karját a levegőbe, és elüvölti magát: - Hurrááááááá! – És Józsi nagyapó csontos vén teste felemelkedik az ágyról, és a levesestányér tartalma Józsa nagyanyóra borul, és a kilencvenhat és fél esztendő öregember, aki húsz éve el nem hagyta az ágyat, kipattan a padlóra, és amúgy pizsamában győzelmi táncot jár.

- Hurrááááááá! – kiabálja. – Éljen Karcsi!

Ebben a pillanatban nyílik az ajtó, és Picur papa lép a szobába. Lerí róla, hogy csontig átfagyott, és szörnyen éhes. Egész nap havat lapátolt az utcán.

- Az áldóját! – kiált fel. – Mi folyik itt?

Egyszerre hatan magyarázzák, mi történt.

- Nem hiszem! – ingatja fejét Picur papa. – Lehetetlen.

- Mutasd meg a bilétát, Karcsi! – rikkant Józsi nagyapó, aki még akkor is ropja csikos pizsamájában az indiántáncot. – Mutasd meg apádnak a világ ötödik és utolsó aranybilétáját!

- Hadd nézzem... - pihegi Picur papa, és egy székbe roskad. Karcsi átnyújtja az értékes okmányt.

Gyönyörű szép ám az az aranybiléta! Papírvékonyra kalapált színarany lemezre nyomtatták pirinyó, koromfekete betűkkel Vonka Vilmos úr személyes meghívását.

- Olvasd fel – utasítja Picur papát Józsi nagyapó, és visszabújik az ágyba. – Halljuk, mi is áll benne.

Picur papa szeme elé emeli a szépséges aranybilétát. Reszket a keze izgalomában. Mélyeket lélegzik, megköszörüli a torkát, azután elfúló hangon megszólal: - Jól van, felolvasom. Hallgassátok:

„ARANYBILÉTA SZERENCSES MEGTALÁLÓJA, FOGADD VONKA VILMOS SZÍVÉLYES ÜDVÖZLETÉT! MELEGEN MEGSZORÍTOM A KEZEDET! FANTASZTIKUS ÉLMÉNYEK VÁRNAK RÁD! CSUDÁLATOS MEGLEPETÉSEKBEN LESZ RÉSZED! EZENNEL MEGHÍVLUK A GYÁRAMBA, AHOL EGY TELJES NAPIG VENDÉGEM LESZEL, A TÖBBI ARANYBILÉTA SZERENCSES MEGTALÁLÓIVAL EGYETEMBEN. ÉN MAGAM, VONKA

VILMOS, LESZEK AZ ÚTIKALAUZ; MEGMUTATOK MINDEN LÁTNIVALÓT, AMIKOR PEDIG ÚT AZ ELVÁLÁS ÓRÁJA, ÓRIÁSI TEHERAUTÓ-KARAVÁN KÍSÉRETÉBEN TÉRSZ HAZA. ÉS A TEHERAUTÓK RAKOMÁNYA NEM EGYÉB, MINT ANNYI VÁLOGATOTT FINOMSÁG, AMIVEL HOSSZÚ-HOSSZÚ ÉVEKIG JÓLLAKHATSZ CSALÁDOSTUL. ÉS HA BÁRMIKOR KIFOGYNÁL VALAMIBÓL, GYERE VISSZA BÁTRAN A GYÁRAMBA, MUTASD FEL EZT AZ ARANYBILÉTÁT, ÉS ÉN BOLDOGAN TÖLTÖM ÚJRA TELE AZ ÉLÉSKAMRÁT. ÍGY AZUTÁN ÉLETED VÉGÉIG DÚSKÁLHATSZ MINDEN FÖLDI JÓBAN. DE NEHOGY AZT HIDD, HOGY EZ A LEGNAGYOBB CSUDA! MÁS MEGLEPETÉSEKET IS TARTOGATOK SZÁMODRA; EGYIK FANTASZTIKUSABB, MINT A MÁSIK – MAJD MEGLÁTOD TE IS MEG A TÖBBI ARANYOS BILÉTATULAJDONOS IS -: CSUPA-CSUPA CSUDÁLATOS CSUDA, VÉGTELEN VARÁZSLAT, MESEBELI MEGLEPETÉS, HOGY MAJD ÁMULSZ-BÁMULSZ, TÁTOGSZ-HÁPOGSZ, BÁMÉSZKODSZ ÉS ÁLMÉLKODSZ, MÍG CSAK BELE NEM FÁRADSZ. LEGMERÉSZEBB ÁLMAIDBAN SEM TUDOD ELKÉPZELNI, MI VÁR RÁD! MOST PEDIG JÓL FIGYELJ, ELMONDOM, MI A TEENDŐD. A LÁTOGATÁS NAGY NAPJA: FEBRUÁR ELSEJE. EZEN A NAPON DÉLELŐTT, PONTOSAN TÍZ ÓRAKOR LÉGY A GYÁRAM KAPUJA ELŐTT. EL NE KÉSS! MAGADDAL HOZHATOD CSALÁDOD EGY VAGY KÉT TAGJÁT, AKI VELED TART, ÉS VIGYÁZ, HOGY ROSSZ FÁT NE TÉGY A TÚZRE. NO ÉS A LEGFONTOSABB: FELTÉTLENÜL HOZD MAGADDAL EZT AZ ARANYBILÉTÁT, MERT CSAK EZZEL ENGEDNEK BE.

ÜDVÖZLETTEL
VONKA VILMOS S. K.”

- Február elseje?! – kiált fel Picur mama. – Hiszen az holnap lesz! Ma van január harmincegyedike!

- Az áldóját, mama! – kontráz Picur papa. – Igazad van!

- Épp a legjobbkor! – kurjant Józsi nagyapó. – Nincs veszteni való időnk! Kezdj azonnal készülődni! Mosd meg az arcod, fésüld meg a hajad, sikáld meg a kezed, pucold meg a fogad, fújd ki az orrod, vágd le a körmöd, tisztítsd ki a cipőd, vasald ki az inged, és az ég szerelmére: keféld le a nadrágodról a sarat! Csipkedd magad, kisunokám! Készülj méltón életed legnagyobb napjára!

- Jól van, jól van, nagyapó – csillapítja Picur mama -, ne izgasd fel magad, és ne hergeld szegény kis Karcsit. Valamennyien őrizzük meg a nyugalunkat. Az első és legfontosabb: határozzuk el, ki megy Karcsival a csokoládégyárba?

- Majd én! – rikkant Józsi nagyapó, és már pattan is ki megint az ágyból. – Én viszem el! Én vigyázok rá! Bízzátok csak rám!

Picur mama rámosolyog a vénséges vén nagyapóra, azután Picur papához fordul, és megkérdi:

- Hát te, kedves? Nem gondolod, hogy neked kéne elmenned?

- Hát... - gondolkodik el Picur papa -, nem hiszem. Nem mintha nem mennék el szívesen. Szörnyen izgalmas lenne. Csakhogy... szerintem, ha valaki megérdemli, hogy elmenjen Karcsival, hát az nem más, mint Józsi nagyapó. No persze, csak ha elég jól érzi magát...

- Hurrááááááááá! – kurjant Józsi nagyapó, megragadja Karcsi két kezét, és végigpörög vele a szobán.

- Szemmel láthatólag elég jól érzi magát – kacag Picur mama. – Igen... úgy látszik, igazad van. Talán az lesz a legjobb, ha Józsi nagyapó megy vele. Én amúgy sem hagyhatom magára a többi három nagyszülőt egy egész napra.

- Halleluja! – ujjong Józsi nagyapó. – Hála legyen a magasságos égnek!

Ebben a pillanatban hangosan kopogtatnak a ház ajtaján. Picur papa kimegy ajtót nyitni, és a következő percben betódul a házba egy egész sereg újságíró meg fényképész. Kinyomozták, hol lakik az ötödik aranybiléta boldog gazdája, és igyekezte, hogy a másnap reggeli lapok címlapjára tehessék a nagy újságot. Pokoli hangzavar uralkodik a kicsi házban, s bizony éjfélre jár, mire Picur mama az utolsó riporternek is kiteszi a szűrét, és lefektetheti Karcsi fiát.

13. Felvirrad a nagy nap

Fényesen süt a nagy nap reggelén a napocska, de még hó borítja a földet, és bizony fogvacogató a hideg.

A Vonka-gyár előtt óriási tömeg tipródik: mindenki látni akarja az öt szerencsés bilétatulajdonos bevonulását. Az izgalom tíz órára a tetőfokára hág. A tömeg tolong, tipródik és ordibál, a rendőrök kart karba fűzve igyekeznek a népet hátrább szorítani a kaputól. Közvetlenül a kapu mellett kicsiny csoportba verődik az öt szerencsés, meg a velük tartó néhány felnőtt. Rendőrök vigyáznak rájuk, hogy el ne tapossa őket a tömeg.

A tömegeből kimagaslik Józsi nagyapó szikár, csontos alakja; nyugodtan áll, és szorosan fogja kisunokája, Picur Karcsi kezét.

A többi gyerekekkel eljött a papája meg a mamája – de jó is, mert párosával is nehezen tudják kordában tartani drágalátos csemetéiket. Amazok már oly türelmetlenül toporzékolnak, hogy szüleik egyesült erővel is alig bírják megfékezni őket, hogy be ne másszanak a kapun. – Türelem! – kiabálnak az apák. – Nyugalom! Még nem jött el az idő! Nincs még tíz óra!

Karcsi hallja, amint a tömeg kiáltozva igyekszik közelebb nyomulni a híres-nevezetes gyerekekhez.

- Ott van Nyájas Viola! – kiabálja valaki. – Ez ő! Megismerem! Láttam a képét az újságban!
- Látod, hogy most is rágózik? – kérdezi egy másik hang. – Ott a szájában a ronda, ócska rágó, amin három hónapja kérődzik! Nézd csak, hogy jár az állkapcsa!

- Ki az a nagy, kövér fiú?

- Hát Bendő Bandi, ki más?!

- Hogy ez milyen dagadt!

- Csuda, hogy szét nem reped rajta a nadrág!

- Hát az a kis srác a denevéremberes trikóban?

- Az Kép Ernő! A tévébolond!

- Odanézz, hány pisztolyt aggatott magára!

- Csap Veruskát akarom látni! – sikítja egy hang a tömegeből. – Az ő papája vásárolt félmillió tábla csokoládét, és csomagoltatta ki valamennyit a mogyorósózó gyára munkásaival, míg rá nem leltek egy aranybilétára! Megad a lányának mindent, amit csak akar! A csillagokat is lehozná neki az égről! Elég, ha elkezd visítózni, apuci már elébe rak mindent!

- Én bezzeg jól elfenekelném!

- Szörnyű kis bestia!

- Ott van, nézzétek! Az a csenevész kislány, nercbundában!

- És melyik Picur Karcsi?

- Picur Karcsi? Alighanem az a vézna kis jószág, ott, amellet a hórihorgas vén csontváz mellett. Ott, ott. Nem látod?

- Olyan kis vékonyság, hogy alig lehet észrevenni. És vajon miért nincs rajta télikabát ebben a hidegben?

- Talán nem telik rá a szüleinek.

- Tyúha! Biztosan didereg szegény.

Karcsi hall minden szót. Megszorítja Józsi nagyapó kezét, a vénséges vén nagyapó meg lenéz kisunokájára és elmosolyodik.

Valahol a messzeségben egy toronyóra elkezd ütni a tízet.

És a gyár hatalmas, rozsdás nagykapuja lassan, lassan, nagy csikorgás közepette kitérül.

A tömeg egyszeriben elnémul. A gyerekek lecsillapodnak. Minden szem a kapura szegeződik.

- Ott van! – harsan fel a tömegeből a kiáltás. – Ez ő!

14. Vonka Vilmos úr

Vonka úr egy szál maga áll a gyár nagy kapujában.

Micsoda különleges emberke!

A fején fekete köcsögkalap.

Szilvaszín bársonyból szabták a frakkját.

A pantallója palackzöld.

A kesztyűje gyöngyszürke.

És a kezében aranyfejú sétapálcát tart.

Állán takaros kis fekete kecskeszakáll. A szeme pedig – a szeme fénylik, akár a páros csillag az égen. Huncut szikra csillog-villog benne, az arca csupa móka, csupa kacagás.

Milyen okos is lehet! Milyen talpraesett, micsoda elevenség sugárizik belőle! Ide-oda veti a fejét, csillogó-ragyogó szeme mindent észrevesz. Minden mozdulata fűrgé – olyan, akár egy idősödő, örökmozgó mokus.

Egyszer csak táncra perdül a hóban, széttárja karját, rámosolyog a kapu mellett csoportosuló öt gyerekre, és vidáman felkiált:

- Hozott Isten, kis barátaim! Üdvözöllek benneteket a gyáramban!

Magas hangja dallamosan csendül. – Gyertek, gyertek egyesével – szólítja őket -, s hozza mindegyikötök a szüleit. Mutassa meg ki-ki az aranybilétáját, és mondja meg a nevét. Nos, ki lesz az első?

Előrelép a nagydarab, kövér fiú. – Bendő Bandi vagyok! – jelenti harsányan.

- Bandikám! – örvendezik Vonka úr, megragadja a kezét, és istenesen megrázza. – Drága fiacskám, hogy örülök! Boldog vagyok! El vagyok bűvölve! Jobban már nem is örülhetnék, hogy itt vagy közöttünk! És eljöttek a szüleid is? Milyen kedves! Fáradjatok beljebb! Úgy, úgy! Lépjetek be a kapun!

Vonka úr szemmel láthatólag szakasztott annyira izgatott, mint mindenki más.

- Én pedig – lép előre a következő gyerek – Csap Veruska vagyok.

- Drága Veruskám! Isten hozott! Micsoda boldogság! És milyen érdekes neved van! Mindig azt hittem, a veruska valami szemölcsféle vagy mérges pattanás! De úgy látszik, tévedtem. Milyen csinos vagy ebben a gyönyörű nercbundában! És milyen jó, hogy eljöttél! Micsoda izgalmas nap vár mindannyiunkra! Szívből remélem, hogy élvezni fogjátok! Sőt: egészen bizonyos vagyok benne! Az édesapád? Örvendek, Csap úr! Remélem, jól szolgál a becses egészséged?! És Csapné asszony! Micsoda megtiszteltetés! Igen, igen, látom, a biléta tökéletesen rendben van! Kérem, fáradjanak beljebb!

A következő két gyerek, Nyájas Viola és Kép Ernő is előlép, és felmutatja bilétáját. Az energikus Vonka úr majd kitepi a karjukat, oly hevesen ráz velük kezét nagy örömeiben.

Végül pedig így suttog egy ideges hangozka: - Picur Karcsi a nevem...

- Karcsi! – kiált fel Vonka úr. – Ez már igen! Hát eljöttél! Te vagy az, aki csak tegnap találta meg a bilétát, igaz? Igen, igen. Olvastam a reggeli újságban. Épp idejében, drága fiacskám! De örülök! Milyen boldog vagyok! És ez az úr? A nagyapád? Végtelenül örvendek a szerencsének, uram! El vagyok ragadtatva! Meg vagyok tisztelve! Le vagyok kötelezve! Nos tehát: pompás! Itt van mindenki! Öt gyerek, igen? Remek. Kérlek, kövessetek! El ne kószáljon senki! Nagy bánatot okozna, ha máris elveszíteném valamelyikötöket! Szó sem lehet róla!

Karcsi hátrasandít a válla felett, és látja, amint a gyár nagy kapuja lassan bezárul. Odakint egyre tolakodik, tülekedik a nagy tömeg. Karcsi még egy pillantást vet rájuk, aztán nagy csattanással becsapódik a kapu, és eltűnik a külvilág.

- Hát itt volnánk! – kiáltja el magát a csoport élén Vonka úr. – Fáradjatok át ezen a nagy, vörös ajtón, kérlek szépen! Úgy, úgy! Jó meleg van idebent. Muszáj alaposan bedurrantanom a gyáramban, mert a munkásaim... a munkásaim igencsak meleg éghajlathoz szoktak! Nem bírják a hideget. Elpusztulnának odakint ebben a fagyban! Halálra dermednének!

- De hát kik azok a munkások? – tudakolja Bendő Bandi.

- Mindent a maga idejében, drága fiacskám! – feleli mosolyogva Vonka úr. – Türelem! Útközben mindent meg fogtok látni! Itt vagytok valamennyien? Remek! Lenne szíves valaki becsukni az ajtót? Köszönöm!

Picur Karcsi azon veszi észre magát, hogy egy folyosón áll, amely a végtelenbe nyúlik, s olyan széles, hogy kocsival is végig lehetne hajtani rajta. A fala rózsaszín, a világítás tompított és kellemes.

- De szép itt! És milyen jó meleg van! – suttogja Karcsi.

- Bizony! – bólint Józsi nagyapó. – És érzed ezt a finom illatot? – azzal mély lélegzetet vesz. Mert körülöttük a légben a világ valamennyi finom illata kavarog – pörkölt kávé és pirított cukor és olvadó csokoládé és mentol és ibolya és tört mogyoró és almavirág és karamella és citromhéj...

És távolról, igen távolról, a hatalmas gyár mélyéből tompa dübörgés hallatszik, mintha valami irdatlanul nagy masina kerekei pörögnének nyaktörő sebességgel.

- Nos, kedves gyermekeim – emeli fel a hangját Vonka úr, hogy a dübörgésben is jól hallják mindannyian -, ez itt a központi folyosó. Kérlek szépen, akasszátok fel a kabátotokat amoda, a fogásra, azután gyertek utánam. Erre, erre! Pompás! Kész van mindenki? Hát gyerünk! Indulás! – és sebesen végigüget a folyosón, hogy szilvaszínű frakkjának a szárnya csak úgy repül utána, vendégei pedig alig bírnak vele lépést tartani.

szépszámú vendégsereg, ha jól meggondoljuk. Kilenc felnőtt és öt gyerek, vagyis mindenestül tizennégy személy. Képzeltetik hát, hogy van ott egy kis tolakodás, taszigálódás, ahogy végig topognak-kocognak a folyosón, s ugyancsak igyekeznek lépést tartani az előttük haladó gyors kis alakokkal. – Gyerünk! – biztatja őket Vonka úr. – Szedjétek a lábatokat! Sose érünk a végére, ha így lötyögtök!

Hamarosan befordul a főfolyosóról egy keskenyebb folyosóra.

Azután balra fordul. Aztán megint balra. Utána jobbra. Balra.

Majd megint jobbra.

Jobbra.

Balra.

Hatalmas útvesztő ez, jobbra-balra, előre-hátra, mindenfelé folyosók.

- El ne ereszd a kezemet, Karcsi – suttogja Józsi nagyapó.

- Figyeljétek csak meg: valamennyi folyosó lejt! – szól hátra Vonka úr. – A föld gyomra felé tartunk! Gyáram legfontosabb helyiségei mélyen a föld alatt vannak!

- De miért? – kérdezi valaki.

- Mert odafent el sem férnének! – közli Vonka úr. – Iszonyúan nagy termék felé tartunk! Nagyobbak, mint egy-egy futballpálya! A világ legeslegnagyobb épületében sem lehetne elhelyezni őket! De idelent, a föld alatt annyi hely van, amennyi csak kell. Határtalanok a lehetőségek – csak ásni kell.

És Vonka úr jobbra fordul.

Aztán balra.

Aztán megint jobbra.

Mind meredekebben lejtének a folyosók.

És Vonka úr egyszer csak megtorpan. Fénylő fémajtóhoz érnek. A társaság körülveszi Vonka urat.

A fémajtón öles betűk hirdetik: CSOKOLÁDÉTEREM.

15. A csokoládéterem

- Roppant fontos helyiségbe lépünk! – jelenti fennhangon Vonka úr. Zsebéből elővesz egy kulcsosomót, és az egyik kulcsot a fémajtó kulcslyukába illeszti. – Ez itt a gyár központi idegrendszere, az egész üzletág lelke és milyen gyönyörű! Ragaszkodom hozzá, hogy gyáram valamennyi helyisége gyönyörű legyen! Elviselhetetlen, ha egy gyár csúnya! Nos, lépünk be hát! De vigyázzatok nagyon, kedves gyermekeim! Őrizzétek meg józanságotokat! El ne veszítsétek a fejeteket! Nyugalom! Higgadtság! Fegyelem!

És Vonka úr kinyitja az ajtót. Az öt gyerek meg a kilenc felnőtt betódul – és micsoda pazar látvány tárul ámuló szemük elé!

Gyönyörű völgy húzódik a messzeségbe. Kétoldalán zöld mezők, a mélyén nagy, barna folyó kanyarog.

A folyón, mintegy félúton, szédítő vízesés zuhog a mélybe, s a meredek sziklafal tövében örvénylik, kavargó a lezúduló víz.

A legkülönösebb látvány pedig az, hogy a vízesés alatt óriási üvegcsövek valóságos erdeje csüng a folyóba, valahonnan a magasból. Irdatlan nagy üvegcsövek: van belőlük legalább egy tucat, és szívják-szippantják fel a folyó barnás, iszapos vizét, és szállítják – ki tudja, hová... De mivelhogy üvegből vannak a csövek, jól látható, amint folyik, bugyog bennük a folyadék, s a vízesés dübörgésének közepette is hallható a szüntelenül működő csövek cupp-cuppogása.

A folyó partját szép fák és bokrok szegélyezik – szomorúfüzek, égerfák, piros és fehér és rózsaszínű virágözön alatt roskadozó pünkösdirózsa-sövény. A mezőn pedig ezrével, tízezrével nő az aranyárga boglárka.

- Ezt tessék megnézni! – kiált fel Vonka úr, valósággal táncot jár izgalomban, és aranyfejű sétabotjával a hatalmas, barna folyóra mutat. – Tiszta csokoládé! Ennek a folyónak minden egyes cseppje forró, olvasztott csokoládé! A legeslegfinomabb minőség! Annyi csokoládé folyik benne, hogy megtöltené az egész ország valamennyi fürdőkádját! Meg a tetejébe az úszómedencéket! Hát nem fantasztikus? És nézzétek az üvegcsöveimet! Felszippantják a csokoládét, és elszállítják a gyár feldolgozóhelyiségeibe! Ezer meg ezer hektolitert óránként, drága gyermekeim! Százezernyi hektolitert!

A gyerekeknek meg a felnőtteknek ámulatukban még a szavuk is eláll. Mintha föbe kólintották volna őket. Nem találnak szavakat. Ámulnak-bámulnak, tátva a szájuk. Le vannak nyűgözve. Csak állnak, és néznek, mint a moziban.

- A vízesésnek igen fontos a szerepe! – folytatja Vonka úr. – Az keveri a csokoládét! Keveri, köpüli, felveszi és habosítja! Nincs a világon még egy csokoládégyár, amelyikben vízesés keverné a csokoládét! Márpedig csak így lehet pontosan, szépen megcsinálni! Csakis így! Hát a fáim hogy tetszenek? – mutat arrafelé a botjával. – És az én szépséges bokraim? Ugye szépek? Mondtam, hogy nem állhatom, ha csúnya valami! No és természetesen valamennyi – ehető! Mindegyiknek más az íze, más a zamata! Hát a mezőmhöz mit szóltok? Szép a füvem? Szépek a boglárkáim? A fű, amelyen tapostok, drága kicsikéim, a legújabb fajta puha mentacukor, amelyet csak tegnap találtam fel! Karamentának kereszteltem. Kóstoljatok csak meg egy fűszálat! Nosza, rajta! Nem bánjátok meg!

Mintegy vezényszóra, mindenki lehajol és letép egy fűszálat – illetve mindenki, egy kivétellel. Bendő Bandi mindjárt egy egész marokkal tép.

Nyájas Viola pedig, mielőtt megkóstolná a fűszálat, kiveszi szájából a világrekorddöntő rágógumit, és gondosan a füle mögé ragasztja.

- Csudálatos! – suttozza Karcsi. – Ugye, milyen finom, nagyapó?

- Meg tudnám enni az egész mezőt! – mosolyog szélesen Józsi nagyapó. – Legszívesebben négykézláb mászkálnék, és lelegelném az egész mező egész fűvét!

- Kóstoljatok meg egy boglárkát! – kiált Vonka úr. – Az még finomabb!

A levegőt egyszer csak izgatott sikoltozás hasítja. Csap Veruska sikít. Vadul mutogat a folyó túlsó partja felé. – Odanézzetek! Oda, oda! – visong. – Mi az ott? Mozog! Jár! Egy kis valaki! Egy kicsi ember! Ott, ott, a vízesés alatt!

Mindenki abbahagyja a boglárcakóstonlgatást, és a folyó túlsó partjára bámul.

- Jól mondta, nagyapó! – kiált fel Karcsi. – Egy kis ember! Látod?

- Látom! Látom! – kiabál éppoly izgatottan Józsi nagyapó. És most már egymás szavába vágva kiáltoznak, visonganak valamennyien:

- Ketten vannak!

- Nem is! Többen! Egy, kettő, három, négy, öt!

- Mit csinálnak?

- Honnan jönnek?

- Kik ezek?

Gyerekek, szülők egyforma izgalommal rohannak a folyó partjára, hogy közelebbről láthassák a valakiket.

- Fantasztikusak!

- A térdemig se érnek!

- Né, milyen fura, hosszú hajuk van!

A közepes nagyságú játékbabánál nemigen magasabb emberkék abbahagyják munkálkodásukat, és immár ők is bámulják a túlsó partról a látogatókat. Az egyikük a gyerekek felé mutat, súg valamit a többi négynek, aztán mind az ötükből kitör a csilingelő kacagás.

- De hát, ezek csak nem igazi emberek? – álmélkodik Karcsi.

- Már hogyan volnának igazi emberek! – válaszol Vonka úr. – Még hozzá: umpa-lumpák.

16. Az umpa-lumpák

- Umpa-lumpák... - ismétli kórusban a társaság. – Umpa-lumpák?!...
  - Egyenesen Lumpaföldről – bólint büszkén Vonka úr.
  - Olyan ország nincs is! – jelenti ki Csapné asszonyság.
  - Már megbocsásson, drága hölgyem, de...
  - Vonka úr! – kiált méltatlankodva Csapné. – Én földrajztanárnő vagyok...
  - ...tehát pontosan tudja, hol terül el Lumpaföld – bólint Vonka úr. – És nyilván azt is, hogy micsoda pokoli hely az! Nincs ott egyéb, csak sűrű őserdő, benne pedig a világ legeslegveszedelmesebb vadállatai! Ott él az ördövény meg a smurfogó, és az iszonytató huttyogány! Ez a huttyogány tíz umpa-lumpát is felfal reggelire, s már fordul is vissza tízóraizni. Amikor Lumpaföldre érkeztem, szegény kis umpa-lumpák fákra épített kalyibákban laktak. Másutt nem lettek volna biztonságban az ördövény meg a smurfogó, és az iszonytató huttyogány elől. És már-már az éhhalál fenyegette őket. Egyetlen táplálékuk a zöldhernyó volt, ami tudvalevőleg nem a legízletesebb csemege, és szegény umpa-lumpák folyton csak kúsztak-másztak a faágakon és kerestek valamit, amit a zöldhernyóhoz keverhetnének, hogy egy kicsit elvegyék az ízét – vörös kabócat például, meg eukaliptuszlevelet, vagy a bong-bong fa kérgét, és ez mind szörnyen pocsék persze, de még mindig élvezhetőbb, mint a zöldhernyó tisztán. Szegény, szegény kis umpa-lumpák! Majd belepusztultak, úgy sóvárogtak egy kis kakaóbab után. Tudvalévő ugyanis, hogy az umpa-lumpák a világ végére is elmennének pár szem kakaóbabért. Csakhogy a fáról nem mertek lemászni. És még úgy is legfeljebb ha három-négy szemet találtak egy évben. És a kakaóbab pusztá gondolatára is már csorgott a nyáluk! Egész éjjel kakaóbabról álmodtak, egész álló nap a kakaóbabot emlegették. Elég, ha csak meghallja egy umpa-lumpa azt a szót, hogy „kakaó”, máris csorog a nyála. Márpedig – folytatja Vonka úr – történetesen a kakaófán termő kakaóbabból készül a csokoládé! Ha kakaóbab nincs – csokoládé sincs. A kakaóbab – maga a csokoládé! Jómagam több milliárd kakaóbabszemet dolgozok fel hetente a gyáramban. Így tehát, kedves gyermekeim, mihelyt rájöttem, hogy az umpa-lumpák majd megvesznek ezért az eledelért, felmásztam fateteji falvukba, és bekukucsáltam a törzsfőnökük fakalyibájába. Szegény kicsi ürge ott kuporgott, az ölében egy tálka vagdalt hernyó, azt igyekezett kanalizni, és hősiesen elfojtotta a hányhatnékját. „Ide hallgass”, mondtam a csupa csont-bőr kis fickónak (természetesen umpa-lumpául), „ha te meg a néped eljöttök velem és beköltöztök a gyáramba, annyi kakaóbabot ehettek, amennyi csak belétek fér! Raktáraimban valóságos hegyekben áll a kakaóbab! Azt kaphattok reggelire, ebédre, vacsorára! Hülyére zabálhatjátok magatokat kakaóbabbal! Ha akarjátok, a béreteket is kakaóbabban fizetem!”
  - „Komolyan beszélsz?” – ugrott fel guggoltából az umpa-lumpa törzsfőnök.
  - „Halálkomolyan” – feleltem én. – „És a tetejébe teletömhetitek magatokat csokoládéval. Az még a kakaóbabnál is finomabb, mert van benne tej is, cukor is.”
- A kis ember nagyot rikkantott örömeiben, és menten kihajította a kalyibából a vagdalt hernyós tálkát.
- „Áll az alku!” – kurjantotta. – „Mehetünk!”
- Így aztán legott hajóra ültettem az umpa-lumpa törzs apraját-nagyját, és magammal hoztam valamennyiüket. Nem volt nehéz: jókora útiládákba csomagoltam őket, a ládák oldalába lyukat vágtam, és ide is értek épségben valamennyien. Sose voltak még ilyen remek munkásaim! Azóta megtanulták a nyelvünket. Imádják a zenét, a táncot. Maguk költik a nótáikat. Ti is hallhatjátok majd, hogyan énekelnek. Ámbár figyelmeztetek: az umpa-lumpák bizony csintalan népség. Imádják a tréfát. És ma is ugyanazt az öltözéket viselik, mint az őserdőben. Erről nem tudtam őket leszoktatni. A férfiak, mint láthatjátok amott a folyó túlsó partján, özbört viselnek. Az asszonyok zöld leveleket. A gyerekek semmit. A nők mindennap friss leveleket szednek...

- Apus! – sikolt Csap Veruska (az a kislány, aki a világon mindent megkap, amit csak megkíván). – Apus! Nekem kell egy umpa-lumpa! Vegyél nekem egy umpa-lumpát! Most rögtön szerezz egy umpa-lumpát! Haza akarom vinni! Na, apus, mire vársz?! Azonnal kell nekem egy umpa-lumpa!

- Ejnye, ejnye, csillagom! – feddi szelíden az apja. – Ne vágjunk Vonka úr szavába!

- De nekem kell egy umpa-lumpa! – visít Veruska.

- Jól van, édes-aranyos kicsi lányom, jól van. Megkapod, csak várj egy kicsit. Légy türelemmel. Megígérem, hogy még ma kapsz egyet.

- Bandi! – kiabál Bendőné. – Bandikám, szívecském, vigyázz! – Mivelhogy Bendő Bandi, mint sejthető volt, lesettenkedett a folyó partjára, s most ott térdel, és két marokkal lapátolja a szájába az olvadt csokoládét!

Bendő Bandit felszippantják

Vonka úr megperdül, és meglátja, mit művel Bendő Bandi. – Nem szabad! – kiáltja el magát.

– Bandi kérlek! Légy szíves, hagyd abba! Az én csokoládémat nem érintheti emberi kéz!

- Bandi! – kiabál Bendőné. – Nem hallod, mit mond a bácsi? Tessék azonnal eljönni a folyótól!

- Haláli! – rikoltja Bandi, ügyet sem vetve anyjára, se Vonka úrra. – Egy vödör kellene, hogy kényelmesebben ihassak!

- Bandi! – ugrál Vonka úr, és sétabotját rázza a levegőben. – Gyere el onnan! Bepiszkítod a csokoládémat!

- Bandi! – kiált Bendőné.

- Endre! – kiált Bendő úr.

De Bandi mást se hall, csak irdatlan bendőjének mohó korgását. Most már hasal a parton, feje benyúlik a folyó fölé, és lefetyeli a csokoládét, akár a kutya.

- Andor! – üvölt Bendőné. – Millióan fogják elkapni a náthádat!

- András, vigyázz! – ordít Bendő úr. – Túlságosan kihajolsz!

És milyen igaza van! Mert egyszer csak egy sikoltás, egy csobbanás, Bendő Bandi már bent is van a csokoládéfolyóban, és a következő másodpercben elnyeli a sima, barna folyadék.

- Mentsék meg! – sikolt sápadtan Bendőné, és vadul hadonászik az esernyőjével. – Megfullad! Nem tud úszni! Mentsék meg!

- Az ég szerelmére! – hőköl vissza Bendő úr -, csak nem képzeled, hogy az ünneplőmben beugrom?!

Bendő Bandi feje felbukkan; arca csokoládébarna.

- Segítség! – cuppogja. – Halázzatok ki!

- Mit állsz ott! – üvölt Bendő úrra Bendőné. – Csinálj már valamit!

- Hiszen csinálók! – mondja Bendő úr; már veti le a zakóját, és készül fejest ugrani a csokoládéba. Csakhogy közben szegény fiacskáját mind közelebb és közelebb szippantja a folyóba csüngő csövek egyikének tátongó szája. Aztán egyszer csak megragadja a szívóerő, Bendő Bandi lemerül, majd bekapja a cső.

A tömeg lélegzet-visszafojtva várja, hol bukkan elő.

- Ott megy! – kiabál valaki, és felfelé mutogat.

Ott bizony! A cső üvegfalán át jól látszik, amint Bendő Bandi süvít felfelé, akár egy rakéta.

- Segítség! Gyilkosok! Rendőrség! – sikítja Bendőné. – Bandi, gyere vissza azonnal! Hová méész?

- Csak azt nem értem – tűnődik Bendő úr -, hogyan fér bele abba a csőbe.

- Nem is fér! – kiabál Picur Karcsi. – Tessék nézni! Lelassult!

- Úgy bizony – mondja Józsi nagyapó.

- Megszorul! – jósolja Karcsi.

- Úgy bizony! – bólogat Józsi nagyapó.

- Már meg is szorult! – közli Karcsi.

- A hasa miatt – állapítja meg Bendő úr.

- Eltorlaszolja a vezetékét! – véli Józsi nagyapó.

- Törjék össze a csövet! – sikítja Bendőné, és egyre hadonászik az esernyőjével. – András, tessék azonnal visszajönni!

A báméskodók látják, amint a csokoládé örvénylik a csőbe szorult gyerek körül; látják, amint tömör masszává sűrűsödik mögötte; látják, amint az újabb és újabb felszívott csokoládé a torlaszt ostromolja. Irtózatos a nyomás. Valaminek engednie kell. Enged is valami. És ez a valami nem más, mint Bendő Bandi. HUSS! – röppen tova, akár a kilőtt puskagolyó.

- Eltűnt! – visítja Bendőné. – Hova vezet az a cső? Gyorsan! Hívják a tűzoltókat!

- Nyugalom! – inti Vonka úr. – Higgadtság és hidegvér, drága hölgyem. Nincs semmi veszély! Az égvilágon semmi! Bandi utazik egyet, ennyi az egész. Roppant érdekes kis utazás vár rá. Tökéletes épségben fog megérkezni, biztosíthatom.

- Hogy érkezhetsz meg teljes épségben! – vágja vissza Bendőné. – Egy szempillantás, és vattacukor lesz belőle!

- Lehetetlen! – kiált fel Vonka úr. – Elképzelhetetlen! Felfoghatatlan! Képtelenség! Semmiképpen sem lehet belőle vattacukor!

- És miért nem, ha szabad kérdezni? – kiabál vissza Bendőné.

- Mert a cső nem a vattacukorterembe vezet! – válaszol Vonka úr. – Még csak a közelébe sem! Az a cső, amely Bandit felszippantotta, történetesen közvetlenül abba a terembe vezet, ahol a legeslegfinomabb eperízű, csokoládébevonatú karamella készül...

- Akkor eperízű, csokoládébevonatú karamella lesz belőle! – sívítja Bendőné. – Szegény, szegény Bandikám! Holnap már húszdekaszámra mérik országszerte!

- Igaz – bólogat Bendő úr.

- Nekem mindig igazam van! – sívít Bendőné.

- Ennek már a fele se tréfa – véli Bendő úr.

- Vonka úr mégis jól mulat rajta! – sipákol Bendőné. – Nézzenek csak rá! Az oldalát fogja, úgy hahotázik! Hogy mer maga hahotázni, amikor a fiacskámat épp most szippantotta be a cső?! Szörnyeteg! – visítja, és életveszélyesen Vonka úrnak szegezi esernyőjét. – Maga szerint ez vicc? A fiacskámat beszippantják a karamellaterembe, és maga ezen hahotázik?!

- Nem esik semmi bántódása – mondja Vonka úr, és alig bírja palástolni kuncogását.

- Csak éppen karamella lesz belőle! Csokoládébevonattal! – visítja Bendőné.

- Dehogy! – kiáltja Vonka úr.

- Dehogynem! – rikoltja Bendőné.

- Csakhogy én nem engedem! – kontráz Vonka úr.

- S vajon miért nem, ha szabad érdeklődnöm?! – háborog Bendőné.

- Mert élvezhetetlen volna az íze – replikázik Vonka úr. – Képzeld csak el! Bandi-ízű csokoládébevonatú Bendő! A kutya se venné meg.

- Már hogyan venné! – kiabál sértődötten Bendő úr.

- Hallani sem akarok róla! – sívítja Bendőné.

- Én sem – szögezi le Vonka úr. – És szavamat adhatom, nagysád, hogy a drága fiacskája tökéletes épségben van.

- Tökéletes épségben – de hol?! – vakkantja el magát Bendőné. – Követelem, hogy vezessenek hozzá, de azonnal!

Vonka úr megperdül a sarkán, és hármat csettint: klikk, klikk, klikk. Abban a szempillantásban felbukkan egy umpa-lumpa, mintha csak a földből nőtt volna ki, és megáll Vonka úr előtt. Meghajol, mosolyog, kivillantva gyönyörű, fehér fogait. A bőre rózsapiros, hosszú haja aranybarna, a feje búbja alig ér fel Vonka úr térdéig. Népe viseletét hordja: a vállára vetett özbőrt.

- Figyelj! – hajol le az apró emberkéhez Vonka úr. – Szeretném, ha elvinnéd Bendő urat és becses nejét a karamellaterembe, és segítenél megkeresni Bandi fiukat. Ugyanis épp az imént szippantotta fel a cső.

Az umpa-lumpa Bendőnére sandít, és kitör belőle a kacagás.

- Maradj már! – szól rá Vonka úr. – Egy kis önfegyelmet! Egy kis komolyságot! Bendőné nagyság ebben nem lát semmi vicceset!

- De mennyire, hogy nem! – vágja oda Bendőné.

- Menj egyenesen a karamellaterembe – utasítja Vonka úr az umpa-lumpát -, ha odaérsz, fogj egy hosszú botot, és kotorj bele a csokoládékeverő dézsába. Majdnem egészen biztos, hogy ott találod a fiút. De vigyázz! Siess! Ha sokáig benne marad a csokoládékeverő dézsában, a végén még beleömlik a karamellafőző üstbe, és az aztán hamisítatlan katasztrófa lenne! Ehetetlenné válna a karamella!

Bendőné dühödten felsívít.

- Csak viccelek – kuncog a szakállába Vonka úr. – Nem mondtam komolyan. Elnézést. Bocsánat! Isten áldja, Bendőné! És önt is, Bendő úr! Vizontlátásra! Még találkozunk...
- Bendő úr és Bendőné elsiet aprócska kísérőjével. A folyó túlsó partján pedig vad táncba fog az öt umpa-lumpa, és veszettül verik hozzá gyűszűnyi dobjukat.
- Ben-dő Ban-di! Ben-dő Ban-di! – kántálják. – Ben-dő Ban-di! Ben-dő Ban-di! Ben-dő Ban-di!
- Nagyapó! – kiált fel Karcsi. – Figyeld csak őket, nagyapó! Mit csinálnak?
- Csitt! – suttogja Józsi nagyapó. – Hallgasd csak! Énekelnek!

Bendő Bandi! – kántálják az umpa-lumpák.

Bendő Bandi! Bendő Bandi!

Telhetetlen, bős briganti!

Meddig maradjon még szabály,

Hogy ez a dög zabál, zabál,

S elnyeli, amit csak lehet?

Nem, nem, így tovább nem mehet.

Bármekkorára hizzon ez,

Semmi örömet nem szerez

Senkinek, semmire se jó,

Ez biztosan állítható!

A metódusunk lényege,

Hogy gyöngéden vágunk bele,

Ha már kezünkben a poronty,

Átváltoztatjuk, semmi gond,

S mindönknek örömet szerez:

Hajsbaba vagy foci lesz,

Hintaló vagy üveggolyó,

Ámbár – ő viszolyogtató,

Oly rémes, szörnyű, iszonyú,

Galád, falánk és lágy agyú,

Kifordul tőle a belünk.

Belőle mit ötlhetünk?

Mivé tegyük nagy hirtelen,

Hogy a szájizünk jobb legyen?

„Rajta!” – hangzék – „Itt az idő!

E fiú csőbe tölthető!

Így lesz helyes! Oda bele!”

S ha felnyílik tekintete

S körülnéz majd: „Nos, itt mi van?”

Megilletődik biztosan.

Ne aggódjatok, gyerekek,

Hogy hősünk netán elveszett,

Bár el kell hogy ismerjük, itt

Megváltozott – nem is kicsit.

Hisz átformálta, nincs hiba,

A karamellamasina.

Forog, forog a sok kerék,

Sok őrlőfog beléje tép,

Kések százsámra, nyisz, nyisz, nyisz,

Kell még cukor, hab, fűszer is,

S kiforraljuk alaposan,

Biztos ne maradjon olyan,

S elszálljon kapzsiság, üröm

*Együttvéve s külön-külön.
Kész is. Kijön. Hű, nézz oda!
Szent ég! Megtörtént a csoda!
Olyan volt eddig e gyerek,
Rosszul lettek az emberek,
S e hólyagért most mindenik
Liheg, hogy úgymond, „megeszik”!
Hiszen kit bősíthetne fel
Holmi felséges karamell?*

- Ugye mondtam, hogy imádnak énekelni?! – kiáltja Vonka úr. – Hát nem aranyosak? Hát nem ennivalóak? Persze nem kell elhinni egy szavukat sem. Üres locsogás-fecsegés az egész!
- Igazán csak viccelnek az umpa-lumpák, nagyapó? – kérdi Karcsi.
- Hát persze, csak viccelnek – feleli Józsi nagyapó. – Már hogyan viccelnének. Legalábbis szívből remélem, hogy csak viccelnek.

Hajóval a csokoládéfolyón

- Indulunk! – rikkant Vonka úr. – Szedjétek a lábatokat! Megyünk a következő terembe! Bendő Bandi miatt pedig ne aggódjatok! Kijön a nagymosásban! Rossz pénz sosem vész el! Utunk következő szakaszát hajón tesszük meg! Már jön is! Odanézzetek!

Párafelhő gomolyog a hatalmas csokoládéfolyam felett, s a párából egyszer csak előbukkan egy fantasztikus, csudálatos, rózsaszínű hajó. Hatalmas, nyitott evezős gálya, magas az orra, magas a tatja, mint az egykori viking hajóké, s olyan szikrázó, csillogó, ragyogó rózsaszínű, mintha fényes, rózsaszín üvegből fűjták volna. Két oldalán sok-sok evező meredezik, s ahogy közeledik, már látja mindenki, hogy az evezőket umpa-lumpák húzzák – legalább tízen minden egyes evezőt.

- Íme, az én magánjachtom! – kiált Vonka úr, és csak úgy ragyog boldog büszkeségében. – Egyetlen óriási szaloncukorból készült! Hát nem gyönyörű?! Nézzétek, hogy hasítja a habokat!

A szépséges rózsaszín szaloncukorhajó a parthoz siklik. Száz umpa-lumpa ereszti le az evezőt, és bámul fel a látogatókra. Aztán – ki tudja, miért – kórusban kacagásra fakadnak.

- Mi olyan vicces? – kérdi Nyájas Viola.

- Ó, ügyet se vessetek rájuk! – kiáltja Vonka úr. – Ezek mindig kacagnak! Ezeknek egy nagy vicc a világ! Ugrás a hajóba, az egész társaság! Gyerünk! Mozgás! Szaporán!

Mihelyt mindenki elhelyezkedik a fedélzeten, az umpa-lumpák ellökik a hajót a parttól, és vad evezésbe fognak.

- Hé, hallod-e! Kép Ernő! – kiabál Vonka úr. – Légy szíves, ne nyalogasd a hajót! Ragacsos lesz!

- Apus! – nyafog Csap Veruska. – Nekem is kell ilyen hajó! Vegyél nekem egy nagy, rózsaszín szaloncukorhajót! Pont olyat, mint a Vonka úré! És sok-sok umpa-lumpát akarok, hogy mindenhova elvigyenek a hajómon, és egy csokoládéfolyó is kell nekem, és egy... és egy...

- ...és egy csárdás nyakleves! – suttogja Karcsinak Józsi nagyapó. A vénséges vén nagyapó és kisunokája a hajó farában üldögél. Karcsi szorosan fogja nagyapó csontos, öreg kezét. A feje pedig csak úgy kóvályog izgalmában. Minden eddigi látnivaló – a hatalmas csokoládéfolyam, a vízesés, az irdatlan üvegcső, a cukormezőség, az umpa-lumpák népe, a szépséges szaloncukorhajó, legfőképpen pedig Vonka Vilmos úr – annyira döbbenetes volt, olyan lélegzetelállító, hogy Karcsi úgy véli, ezek után már nem is érheti egyéb meglepetés. Hová tartanak most? Milyen csuda várhat még rájuk? Mit rejteget vajon a következő terem?

- Hát nem csudálatos? – suttogja Józsi nagyapó, és széles mosolyra húzódik a képe.

Karcsi némán bölint, és felmosolyog nagyapóra.

Vonka úr, aki Karcsi másik oldalán ül, egyszer csak lenyúl a hajófenékbe, felkap egy nagy bögrét, megmeríti a folyóban, teletölti csokoládéval, és Karcsinak nyújtja. – Idd meg – mondja. – Rádfér! Úgy nézem, majd kilukad a gyomrod az éhségtől!

Aztán még egy bögrét tölt tele Vonka úr, és Józsi nagyapónak nyújtja. – Igya ki, uram. Hisz ön olyan, akár a csontváz! Mi a baj? Tán üres maguknál az éléskamra?

- Olyanformán – bölint Józsi nagyapó.

Karcsi a szájához emeli a bögrét, s ahogy a sűrű, meleg, habzó csokoládé végigszalad a torkán, egyenesen az üres hasába, tetőtől talpig végigbizsereg rajta a boldogság, amelyet talán még sohasem érzett.

- Ízlik? – kérdi Vonka úr.

- Nagyon! – susogja Karcsi.

- Soha még ilyen édes-habos-finom csokoládét nem kóstoltam! – nyalogatja szája szélét Józsi nagyapó.

- Azért ilyen, mert vízeséssel keverjük! – tudatja Vonka úr.

Sohan a vízen a hajó. A folyam medre keskenyedik. Sötét alagútforma tátong előttük – nagy, kerek alagút, olyan, mint valami irdatlan cső – és a folyó egyenesen belefut az alagútba. A hajó nemkülönben!

- Evezetek! – kiabál Vonka úr, fel-alá ugrál, sétatálcájával hadonászik. – Teljes sebességgel! Nyomás! – Az umpa-lumpák mindent beleadnak, a hajó besüvít az éjfélete alagútba, és az utasok visítóznak izgalmukban.

- Honnan tudják, hol eveznek? – sikít a sötétségben Nyájas Viola.

- Sejtelmük sincs, merre mennek – vihog Vonka úr.

*Sejtelmük sincs, merre mennek,
Nem mondhatja senki ezt meg,
Milyen irányban eveznek,
Sejtelmük sincs, merre mennek
S a folyó merről eredhet.
Fények sehol nem derengnek,
Nőnek hát a veszedelmek,
De az ütemük nem ernityed,
Szinte levegőt se vesznek,
Eveznek, mint a veszetek!*

- Hiszen ez bolond! – kiabál rémulően az egyik papa. A szülők megrettent kórusa nyomban csatlakozik:

- Dilis!

- Dinka!

- Dinnye!

- Buggyant!

- Flúgos!

- Golyós!

- Hangyás!

- Hibbant!

- Kerge!

- Lökött!

- Nyomott!

- Szédült!

- Fejre ejtett!

- Elmeroggyant!

- Szó sincs róla! – förmed rájuk Józsi nagyapó.

- Fényszórókat bekapcsolni! – harsan Vonka úr hangja. És egyszer csak kigyullad milliányi fény, és fényárban úszik az alagút, és Karcsi látja, hogy valójában óriási csőben hajóznak, amelynek a fala makulátlan hófehér. A csokoládéfolyó sebesen áramlik tova a csőben, a hajó száguld, akár a kilőtt rakéta. Vonka úr fel-alá ugrál a tatban, és mind gyorsabb és gyorsabb iramra ösztökéli az evezősöket. Szemmel láthatólag élvezi, hogy rózsaszínű hajóján fehér alagútban suhan a csokoládéfolyó hátán, és tapsol és kacag, és fürkészt pillantásokat vet utasaira: vajon azok is olyan gyönyörűségüket lelik-e az utazásban, mint ő.

- Odanézz, nagyapó! – kiáltja Karcsi. – Ajtó van a falban!

Valóban: közvetlenül a folyó színe fölött egy zöld ajtót pillantanak meg a falban. Ahogy elsuhannak mellette, még épp el tudják olvasni a feliratát: KRÉMRÁKTÁR, CSOKOLÁDEKRÉM, TÚRÓKRÉM, KÁVÉKRÉM, ANANÁSZKRÉM, VANÍLIAKRÉM, FOGKRÉM.

- Fogkrém? – bámul Kép Ernő. – Ki hallott fogkrémes csokiról?!...

- Evezősök, nyomás! – kiabál Vonka úr. – Ostoba kérdésekre nincs időnk!

Elsüvítenek egy fekete ajtó előtt. KAVICSRÁKTÁR, hirdeti a felirat.

- Kavicsraktár?! – kiabál Csap Veruska. – Hát abban meg mi van?

- Kavics, sóder, murva – hangzik a válasz. – Mi más? Kavicscukorhoz természetesen. Ahogy vattacukorhoz vatta, medvecukorhoz pedig medve kell. No, de most már nyomás, evezősök! Sárga ajtó következik, rajta a felirat: BABRAKTÁR. KAKAÓBAB, KÁVÉBAB, SZEMESBAB, FÜLESBAB.

- Fülesbab?! – kotnyeleskedik Nyájas Viola.

- Fülesbaglyoknak, ez csak magától értetődő. Ne vitatkozzunk, kérem! Sürget az idő! Nyomás, nyomás!

Ám amikor öt másodperc elteltével egy tulipiros ajtóhoz érnek, Vonka úr hirtelen meglengeti aranyfejű sétapálcáját, és nagyot rikkant:

- Megállás!

19.

A feltalálóterem Öröknyalóka és szőrmentol

- Megállás! – rikkant Vonka úr, az umpa-lumpák pedig merőlegesen a folyóba vágják evezőjüket, és visszafogják a hajót. A szaloncukorjacht megáll.

Az umpa-lumpák a tulipiros ajtó mellé kormányozzák. Az ajtón nagybetűs felirat hirdeti: FELTALÁLÓTEREM – MAGANTERÜLET – BELÉPNI TILOS. Vonka úr kulcsot vesz elő a zsebéből, kihajol a hajó oldalán, és a kulcsot a kulcslyukba illeszti.

- Ez itt gyáram legeslegfontosabb helyisége! – közli. Legtitkosabb új találmányaim főnekfortyognak odabent! Az öreg Ragach a fél karját odaadná, ha csak három percre besurranhatna! Nem is beszélve Yzetlenről, Émeyről, meg a világ összes vacak csokoládégyárosáról! Hanem most jól figyeljete! Odabent tessék rendesen viselkedni! Nem fogdosunk, nem nyúlkálunk, nem kóstolgatunk! Megértettétek?

- Meg, meg! – kiabálnak a gyerekek. – Nem nyúlunk semmihez!

- Mind a mai napig – folytatja Vonka úr – rajtam kívül senki nem léphetett ebbe a terembe, még az umpa-lumpák sem! – Kitarja az ajtót, és a hajóról átlép a terembe. A négy gyerek meg a felnőttek a nyomában.

- Hozzá ne érjete semmihez! – kiabál Vonka úr. – És fel ne borítsatok valamit!

Picur Karcsi körüljártatja ámuló tekintetét az óriási nagy teremben. Valóságos boszorkánykonyha! Irdatlan tűzhelyeken óriási fekete fazekak fortyognak, üstök sziszegnek, serpenyők sercegnek, fura vasmasinák kattognak-köpködnek, a mennyezeten, a falak mentén csövezetékek futnak, az egész termet betölti a füst, a gőz, és mindenféle jobbnál jobb illat.

Vonka Vilmos úr most még a szokásosnál is izgatottabb. Láthatja mindenki, hogy ez a terem a szíve csücske. Úgy ugrál ide-oda a serpenyők, a masinák között, mint a gyerek a karácsonyi ajándékok közt: azt sem tudja, melyikhez kapjon. Egy nagy fazék fedőjét leemeli, és beleszimatol; aztán átrohan a túlsó sarokba, egy ujjal belenyúl egy hordónyi mézgaféleségbe, és megnyalja az ujját; de már az egyik gép körül szökdécsel, és fél tucát gombot ideforgat, fél tucatot amarra; majd aggodalmasan bekémlél egy irdatlan kemence üvegajtaján, s a látottaktól vígan dörzsöli a kezét, és boldogan kacarászik. A következő pillanat már egy fényes kis masina mellett találja: töf-töf-töf-töf, jár a gép, s minden egyes töffenésre egy nagy zöld üveggolyót pottyant a padlón álló kosárba. Legalábbis úgy néz ki, mint az üveggolyó.

- Íme, az Öröknyalóka! – kurjantja el magát büszkén Vonka úr. – Legújabb találmányom! Sovány zsebpénzü gyerekek számára! Bekapod az Öröknyalókát, és nyalogatod, nyalogatod, nyalogatod, nyalogatod, és mindig ugyanakkora marad!

- Olyan, mint a rágógumi! – kiált diadalmasan Nyájas Viola.

- Nem olyan, mint a rágógumi – jelenti ki Vonka úr. – A gumi rágni való, de próbálnád csak elrágni az Öröknyalókát – beletörne a fogad! Hanem az íze, az valami felséges! És hetente változik a színe! És soha el nem fogy! Még csak kisebb sem lesz! SOHA! Legalábbis nem hinném. Egyébként épp most próbálják ki a szomszédos próbateremben. Egy umpa-lumpa nyalogatja. Közel egy éve nyaldossa, megállás nélkül, és most is épp akkora, mint amikor elkezdte.

- Amott pedig – szökdécsel Vonka úr izgatottan a szoba túlsó fala felé -, ott láthatjátok folyamatban levő találmányomat, a legújabb fajta mentolos cukrot! – Megáll egy jókora serpenyő előtt. Abban sűrű, ragacsos lila massa fortyog és fő. Karcsi lábujjhegyre állva épp csak bele tud kukkantani.

- Ez itt a Szőrmentol! – jelenti diadalmasan Vonka úr. – Bekaptok egy szemet, és pontosan fél óra múlva vadonatúj, sűrű selymes haj nő a fejetekek búbján. Kiserked a bajszotok! Kiütközik a szakállatok!

- Fúúj! Minek nekem bajusz meg szakáll?! – nyafog Csap Veruska.

- Nagyon jól állna neked – mondja Vonka úr -, de sajnálatos módon a vegyület még nem tökéletes. Kissé erősebb a kelleténél. Túlságosan hatásos. Tegnap a próbateremben

kipróbáltam egy umpa-lumpán, és menten dús szakáll serkent az állán, s olyan sebesen nőtt, hogy csakhamar beborította a termet, mint holmi vastag padlószőnyeg. Fűnyírógéppel is alig bírtuk megfészezni! De hamarosan eltalálom a megfelelő keverési arányt, s akkor aztán nincs többé kopasz fej, se kislánynál, se kislánynál!

- De Vonka úr kérem – veti közbe Kép Ernő -, a kislánynál és a kislánynál nem is szoktak megkopaszodni!

- Ne vitatkozz, drága gyermekem, mert azt nem állhatom! – kiált Vonka úr. – Ne fecséreljük a drága időt! Most pedig, ha lennétek olyan szívesek érrefelé fáradni, mutatok valamit, amire igazán büszke vagyok. De vigyázzatok nagyon! Semmit fel ne borítsatok! Lépjetek hátrább!

20. A nagy gumigép

Vonka úr odavezeti a társaságot a feltalálóterem kellős közepén álló hatalmas géphez, amely hegyként tornyosul a gyerekek meg a szülők fölött. Legeslegtetejéből száz meg száz vékony üvegcső nő ki, ezek mind lefelé konyulnak, és csokorban csüngnek egy fürdőkád nagyságú kerek dézsa fölé.

- Rajta! – kiált Vonka úr, és megnyom három gombot a masina oldalán. A következő pillanatban hangos korgás tör fel a gép gyomrából, az egész szerkezet félelmetesen megrázkódik, sziszegve szökik ki belőle a gőz, s a száz meg száz csövecskéből egyszeriben valami folyadék csurran a jókora dézsába. Csakhogy a folyadéknak minden egyes csövecskében más és más a színe, úgyhogy a szivárvány valamennyi színe (és még egy sereg más is ráadásul) csurran-cseppen-csobbán a dézsába. Gyönyörű látvány! Mire kis híján megtelik a dézsa, Vonka úr megnyom egy másik gombot, a folyadék azonnal elapad, a korgás elül, és dongó döngés támad helyette: óriási turmixgép keveri-köpüli a dézsában a tarka folyadékot. Már habzik is; mind habosabb és habosabb, s a színe kékről fehérre és zöldre és sárgára vált, aztán vissza megint kékre.

- Figyeljete! – szól Vonka úr.

Klikk, kattan a masina, és a turmix megáll. Most pedig szörcsögés hallatszik, és az irdatlan medencéből visszazippantódik a kék hab a masina gyomrába. Egy percig néma csend. Azután megint néhány morranás. Majd csönd megint. Aztán a gép hirtelen keserves nyögést hallat, s az oldalán kiugrik egy piciny fiók (nem nagyobb, mint egy közönséges rágóautomatán), és a fiókban egy annyira pici és vékony és szürke valami hever, hogy mindenki azt gondolja: tévedés történt. Merthogy az a valami szakasztott olyan, mint egy keskeny csík szürke kartonpapír.

Gyerekek-szülők tátott szájjal bámulnak a fiókban heverő kartonpapírcsíkra.

- Ennyi az egész? – szólal meg végül fanyalogva Kép Ernő.

- Ennyi – felel Vonka úr, és büszkén lesi a hatást. – Tudjátok, mi ez?

Hallgatás. Aztán Nyájas Viola, a rágózás bajnoka, hirtelen elkiáltja magát: - Rágó, hogy rágná meg a csuda! Egy szelet rágógumi!

- Úgy van! – kurjantja Vonka úr, és hátba vágja Violát. – Egy szelet rágógumi! Méghozzá a világ legdöbbenetesebb és legmesésebb és legszenzációsabb rágógumija!

21. Pá-pá, Viola!

- Ez a rágógumi – folytatja Vonka úr – az én legújabb, legnagyobb, leglélegzetelállítóbb találmányom! Háromfogásos rágógumi! Nagymenü! Ez a... ez a... ez a parányi kis gumiszelet, ami előttek hever, egyedül, egy szál magában egy háromfogásos ebéd!
- Miféle ostobaság ez? – kérdi egyik papa.
- Drága uram! – kiált fel Vonka úr -, mihelyt ez a rágógumi kereskedelmi forgalomba kerül, forradalmasítja a mindennapi életet! Nincs többé konyha, nincs többé főzés! Nincs többé bevásárlás! Nem kell húst venni, se zöldséget! eltűnik a kés, a villa! Nincs többé tányér! Nincs többé mosogatás! Se szemét! Se maszat! Egy szeletke Vonka-féle háromfogásos varázsrágó – és nem kell többé se reggeli, sem ebéd, se vacsora! Ebben a szemünk láttára készül rágógumiszeletkében benne rejlik például a paradicsomleves, a marhasült és a szilvakompót – de kívánságra bármi előállítható!
- Hogyhogy paradicsomleves, marhasült és szilvakompót? – kérdi Nyájas Viola.
- Ha történetesen elkezdenéd rágni ezt a gumit – magyarázza Vonka úr -, pontosan az említett menüt kapnád. Abszolúte fantasztikus! Érzed, amint az étel lemegy a torkodon, bele a hasadba! Tökéletes az íze! Jóllakat! Eltölt! Mondom, hogy fantasztikus!
- Tisztára képtelenség – jelenti ki Csap Veruska.
- Mivelhogy rágógumi – vág közbe Nyájas Viola -, mivelhogy rágógumi, tehát rágható, tehát ide vele! – Azzal kikapja világcsúcstartó rágóját a szájából, és bal füle mögé biggyeszti. – Nosza, Vonka úr, ide azt a híres rágót, hadd lássam, hogy működik!
- Ejnye, violám – mondja Nyájasné, az édesanyja -, ne csinálj csacsiságot, Violám.
- Ide azt a rágót! – szívóskodik Viola. – Mi ebben a csacsiság?
- Nem szeretném, ha elvennéd – mondja végtelenül szelíden Vonka úr. – Ugyanis még nem egészen tökéletes. Egy-két apróság még...
- Pokolba az apróságokkal! – horkan fel Viola, és mielőtt még Vonka úr megakadályozhatná, kövér mancsával kinyúl, megragadja a kis fiókban megbúvó rágószeletkét, és a szájába dugja. Jól idomított állkapcája már dolgozik is rajta, mint valami fűjtató.
- Hagyd! – mondja Vonka úr.
- Fantasztikus! – kiált fel Viola. – Paradicsomleves! Forró, habos, finom! Érzem, amint csurog le a torkomon!
- Állja! – szól Vonka úr. – Nincs még kész a rágó! Még nem tökéletes!
- Hogy nem tökéletes? Isteni! – csámcsog Viola. – Sose ettem még ilyen finom levest!
- Köpd ki! – mondja Vonka úr.
- Most változik! – kiabál Viola, és rág, és közben vigyorog. – Jön a második fogás! Marhasült! De finom! Puha, ízes, fűszeres! És hozzá a sült krumpoli olyan, mint egy álom! Ropogós a héja, omlós a bele!
- Ó, de érdekes, Violám – ámuldozik Nyájasné. – Milyen ügyes kislány vagy!
- Rágj csak, rágj, gyeregem – biztatja Nyájas úr. – Csócsálgj, bébi, csámcsogj! Nagy napja van a Nyájas családnak! A mi kislányunk az első a világon, aki háromfogásos rágót ebédel! Minden szem Nyájas Violára szegeződik, aki csak rág, rág, rág. A kis Picur Karcsi elkerekedett szemmel figyel, amint Nyájas Viola nyálas, húsos ajkai ütemesen mozognak. Szájtátva bámul Józsi nagyapó is, Vonka úr azonban a kezét tördeli, és kétségbeesetten hajtogatja:
- Nem, nem, nem, nem! Még nem enivaló! Nincs még kész! Nem szabad!
- Szilvakompót tejszínnel! – kiabál Viola. – De finom! Nyam-nyam-nyam! Épp olyan, mintha lenyelném! Mintha nagy kanállal enném a világ legfinomabb szilvakompótját, és hozzá az édes tejszínt!
- Jóságos ég, kislányom! – sikolt fel hirtelen Nyájasné. – Mi történt az orroddal?!
- Ugyan, anya, hagyj már, még nem fejeztem be – förmed rá Viola.
- Megkékül! – visít Nyájasné. – Kék az orrod, akár a szilva!

- Anyádnak igaza van! – bödül el Nyájas úr. – Már lila az orrod!
- Mit beszéltek? – rág tovább Viola.
- Az arcod! – sikít Nyájasné. – Az is kék! Meg az állad! Már a homlokod is kék!
- Azonnal köpd ki azt a rágót! – parancsolja Nyájas úr.
- Segítség! Mentsék meg! – sivitozik Nyájasné. – tiszta kék meg lila az egész kislány! Már a haja is színt vált! Viola, kék vagy, mint az ibolya! Mi történik veled?!
- Megmondtam, hogy még nem tökéletes – sóhajt Vonka úr, és szomorúan csóválja a fejét.
- Egy szóval se mondta! – kiabál Nyájasné. – Nézze meg, mi lett belőle!

Violára szegeződik minden szem. Csakhogy most rettenet ül mindenkinek a tekintetében. Micsoda szörnyű látvány! Viola arca, keze, lába, nyaka, mi több, egész teste, sőt még a borzas bozontja is – ékes-fényes, lilás-kékes szilvaszín!

- Mindig a desszertnél romlik el – sóhajt Vonka úr. – A szilvakompót, az az oka. De hamarosan rájövök a nyitjára, majd meglátjátok.
- Viola! – sikolt Nyájasné. – Te duzzadsz!
- Fáj a hasam! – vinnyog Viola.
- Duzzadsz! – sikítja újfent Nyájasné.
- Majd kipukkadok! – zihál Viola.
- Nem csodálom – véli Nyájas úr.
- Jóságos ég, te gyerek! – visítja Nyájasné. – Hisz felfúvódsz, mint egy léggömb!
- Hívjanak orvost! – követeli Nyájas úr.
- Bökjék ki egy gombostűvel! – ajánlja az egyik papa.
- Mentsék meg! – tördeli kezét Nyájasné.

De már késő. Viola teste egyre hatalmasabbra duzzad, oly sebesen, hogy egy perc múlva már irdatlan nagy kék labda – pontosabban kék szilva – gurigázik a szemük előtt, s magából Nyájas Violából nem maradt egyéb, csak a nagy, gömbölyű gyümölcsből kimeredő pici két kar, pici két láb, s a tetején egy pici fej.

- Mindig ez a vége – sóhajt Vonka úr. – Hússzor is végigcsináltam a kísérletet a próbateremben, húsz umpa-lumpán, és mindegyikből szilva lett. Szörnyen bosszantó. Egyszerűen nem értem, mi lehet az oka.
- De nekem nem kell kislány helyett egy nagy szilva! – ordibál Nyájasné. – Azonnal tessék visszaváltoztatni!

Vonka úr csettint, és menten felbukkan a térde körül tíz umpa-lumpa.

- Gurítsátok Nyájas kisasszonyt a hajóba – utasítja őket Vonka úr -, és vigyétek azon nyomban a facsaróterembe.
- Facsaróterem?! – kiabál Nyájasné. – Mit csinálnak ott vele?
- Kicsavarják – közli Vonka úr. – Haladéktalanul kifacsarják belőle a levet. Aztán majd meglátjuk, hogyan alakul. De kegyed csak ne aggódjék, drága Nyájasné. Megjavítjuk a kislányát, ha belepusztulunk is!

A tíz umpa-lumpa már gurítja is az irdatlan szilvát a feltalálóterem padlóján, a csokoládéfolyóhoz vezető ajtó felé. Kint vár a hajó. A Nyájas szülők az umpa-lumpák után sietnek. A többiek – közöttük a kis Picur Karcsi és Józsi nagyapó – némán, mozdulatlanul nézik a távozó menetet.

- Figyelj! – suttogja Karcsi. – Hallgasd csak, nagyapó! Kint, a hajóban énekelnek az umpa-lumpák!

És odakintről felzeng száz hang kórusa:

*Barátaim, mondhatni tény,
Hogy általános vélemény,
Páratlan szörnyű látomás az,
Ha rágót csócsál holmi nyálás.
(Már-már oly ronda, mint ha – pfúj! –
Orrába téved fel egy ujj.)
Minekünk elhíhetitek,*

A rágózás nem éri meg,
Rágón, biztosítunk akárkit,
Senki nem húzhatja sokáig.
Vajh' ismeri még a világ
S tudjátok, ki volt Rág Virág?
E szörnyű nő egész nap úgy
Kérődzött, mint ki mást se tud.
Rágott a kádban elterülve,
Rágott a táncban felhevülve,
Rágott buszon és kegyhelyen,
Ájtatosan, rendszeresen.
És ha rágóhoz nem jutott,
Rágta a linóleumot,
Bármit, ha ott jött szembe épp,
Bakancsot, a postás fülét,
Másról az alsószoknya fodrát,
S egyszer az udvarlója orrát.
Rágott, rágott, amíg legott
Orcája megizmosodott
S lett állkapcája olyszerű,
Mint egy hatalmas hegedű.
Rágott évszámra, napra nap
Fogán vásott el száz csomag,
Míg le nem szállt egy nyári est,
S csapást hozott rá, végzetest.
A hölgy korán pihenni tért,
Félórácskát olvasni még,
S tovább csattogtatott az ágyból,
Mint egy felhúzó aligátor.
Rágóját aztán köpte ki
(Külön tálcát tartott neki),
S hogy elaludjon, hátradőlt:
Százig számolni kell előbb.
Furcsa, alszik már, jóllehet,
Járnak a malomkerekek,
Gigászi fogsor csikorog,
Bár nem nyel semmit a torok,
Akár a gép, mely meg nem állhat
És fittyet hány az éjszakának.
Koromsötétben, hallga, szól
A nesz, vészjóslóan komor,
Az öntudatlan csapda csak
Csukódik-nyílik, csat-csat-csat,
Munkál veszettül, kop-kop-kop,
Szaporázza megannyi fog,
Azután egyszerre megáll,
Óriásira tárul a száj,
Majd összerándul minden izma:
A hölgy a nyelvét köpte vissza.
A rágógumi volt az ok:
Rág Virág szólni sem tudott,
Úgy tengett nagy keservesen
Holmi fertelmes gyógyhelyen.

*Ezért kell kikúrálni hát
Nekünk e Nyájas Violát,
Hogy így ne járhasson szegény.
Ég nem késő. Van rá remény.
Persze, ha utóbb megmarad.
Kívánjuk a legjobbakat.*

22. A folyosón

- Bizony, bizony – sóhajt Vonka Vilmos úr. – Két komisz kölök megvált tőlünk. Három jó kis gyerek velünk maradt. Azt ajánlom, hogy sürgősen távozzunk ebből a teremből, mielőtt még valakit elveszítenénk!

- De Vonka úr kérem – szól aggodalmasan Picur Karcsi -, Nyájás viola meggyógyul, vagy most már mindig ilyen marad?

- Öt perc alatt kifacsarják! – jelentette ki Vonka úr. – Begurítják a facsarógépbe, és mire kikerül, karcsú lesz, mint a nádszál!

- De akkor is kék lesz? – tudakolja Karcsi.

- Hogy kék lesz-e? Lila lesz! – kiált Vonka úr. – A legeslegszebb püspöklila, tetőtől talpig! No de nem panaszkodhat: így jár az, aki egész álló nap rágón kérődzik!

- Ha a rágót úgy utálja, Vonka úr – kottyán közbe Kép Ernő -, akkor miért gyártja a gyárában?

- Motyogsz, motyogsz, egy szavadat nem érteni – veti oda Vonka úr. – Gyerünk! Mozgás! Szedjétek a lábatokat! Utánam! Irány a folyosó! – azzal Vonka úr már szaporázza is, a feltalálóterem túlsó végébe, s ott kisiet a cső- és kemencerengeteg mögött megbúvó rejtekajtón. A három gyerek – Csap Veruska, Kép Ernő meg Picur Karcsi – és az öt felnőtt a nyomában.

Egy perc, és már kint is vannak a hosszú, rózsaszínű folyosón, amelyből száz meg száz másik rózsaszínű folyosó ágazik el. Vonka úr rohan az élen, balra fordul, jobbra, balra, és Józsi nagyapó szüntelenül hatogatja:

- El ne ereszd a kezemet, Karcsi! Nem szeretnék eltévedni ebben a labirintusban!

- Nincs veszteni való időnk! – veti oda a válla fölött Vonka úr. – Ha így mászunk, sose jutunk el sehová! - és rohan, száguld végestelen-végig a véghetetlen rózsaszínű folyosókon, fekete cilindere félrebillen, szilvaszín bársony frakkjának két szárnya csattog, lobog, mint a győzelmi zászló.

Elhaladnak egy ajtó mellett. – Nincs időnk bemenni! – rikkantja Vonka úr. – Tovább! Tovább!

Megint egy ajtó, aztán még egy, aztán még egy. Hús lépésenként nyílnak az ajtók a folyosóról, mindegyikükön felirat, és mindegyik mögül fura zajok hallatszanak, a kulcslyukakból pazar illatfelhőcskék gomolyognak, a küszöbök fölött tarka gőzsugaracskák lövellnek ki.

Józsi nagyapó és Karcsi szinte futva igyekszik lépést tartani Vonka úrral, de még így is el tudják olvasni kutyafuttában némelyik ajtó feliratát. VATTACUKORRAL TÖLTÖTT EKETŐ PÁRNÁK, áll az egyiken.

- Fölséges a vattacukorpárna! – veti oda száguldás közben Vonka úr. – Ez lesz a legnagyobb divat, mihelyt piacra dobom! Nincs időnk megnézni! Futás! Nyomás! Tovább!

NYALHATÓ TAPÉTA GYEREKSZOBÁBA, hirdeti a következő ajtó.

- Valóságos csemege! – kurjant vissza a válla fölött Vonka úr. – Csupa gyümölcs a mintája – banán, alma, narancs, szőlő, ananász, kivi, bevi...

- *Beviiiiii?!...* Hát az mi? – kotyog közbe Kép Ernő.

- Ne szólj közbe, fiacskám!! – dorgálja Vonka úr. – A tapéta mintája csupa gyümölcs, s aki a festett banánt megnyalja, banáníz fut szét a szájában. A narancs képe narancsízű, a szőlőé szőlőízű, a bevié beviízű...

- Igen, de milyen ízű a bevi?

- Motyogsz, motyogsz, már megint motyogsz. Legközelebb nyisd ki jobban a szádat! – inti Vonka úr. – De most mozgás! Sietünk!

MELEG FAGYLALT HIDEG NAPOKRA, közli a következő felirat.

- Télen nincs ennél hasznosabb! – veti oda rohantában Vonka úr. – Csak meleg fagyit, ha átfagyatok a korcsolyapályán! Találmányom továbbá a meleg jégkocka, meleg italokba. Valósággal felforr tőle a kakaó, a kávé!

CSOKOLÁDÉTEJELŐ TEHENEK, mondja a következő ajtó.

- Ó, az én aranyos tehénkém! – kiáltja Vonka úr. – Hogy a szívemhez nőttek!

- De miért nem nézhetjük meg őket? – nyafog Csap Veruska. – Mért kell így elrohanni a jobbnál jobb ajtók előtt?!

- Majd megállunk, ha itt lesz az ideje! – feleli Vonka úr. – Nyugalom, türelem!

MINDENKIT FELDOB A BIZSEGŐ! – ígéri a legközelebbi ajtó.

- Ó, az valami fantasztikus! – áradozik Vonka úr. – Aki megkóstolja, tele lesz buborékkal, és a buborékokban meg különleges gáz van, és ez a gáz olyan hatásos, hogy szó szerint feldob a földről, mint valami labdát, és repülsz, repülsz, míg a fejed a mennyezethez nem koppan – aztán ott maradsz.

- De hogy jövök le újra? – kérdi a kis Karcsi.

- Hát böffensz egyet, természetesen – magyarázza Vonka úr. – Böffensz egy hatalmasat, fölöttébb nevetlenül, mire felszáll a gáz, te meg lehoppansz. De nehogy a szabad ég alatt próbálj belekóstolni! Isten tudja, milyen magasra feldob. Egyszer egy vén umpa-lumpával megkóstoltattam a bizsegőt kint az udvaron, s úgy feldobta, hogy elszállt, és azóta se láttuk.

- Miért nem böffent egyet? – kérdi Karcsi.

- Az lett volna a módja – bólint Vonka úr. – Kiabáltam is neki, hogy „Böffenj, Tóbiás, böffenj!”, de nem tudott, nem mert, vagy nem akart. Talán merő jólneveltségből. Azóta tán már a holdon kötött ki.

A következő ajtón ez a felirat díszeleg: KERÉKEN KINÉZŐ SZÖGLETES CUKORKA.

- Állj! – kiáltja el magát Vonka úr, és hirtelen lefékez. – Mérhetetlenül büszke vagyok a kereken kinéző szögletes cukorkámra! Kukkantsunk be!

Kereken kinéző szögletes cukorka

Mindenki az ajtóhoz tódul. Az ajtó felső részén kerek üvegablak. Józsi nagyapó felemeli Karcsit, hogy belásson. Karcsi bekukkant: odabent egy hosszú-hosszú asztalon kicsi, szögletes cukorkák sok-sok sora. A cukorka igencsak hasonlít a kockacukorhoz – csak éppen mindegyiknek fura kis rózsás pofit festettek az egyik oldalára. A hosszú-hosszú asztal végénél néhány umpa-lumpa buzgón festegeti a pofikákat a még üres cukrokra.

- Tessék! – kurjant Vonka úr. – Íme a kereken kinéző szögletes cukorka!

- Szerintem nem néz ki kereken – véli Kép Ernő.

- Sőt egyenesen szögletes – tódítja Csap Veruska. – Tökéletesen szögletes.

- De hiszen az is – mondja Vonka úr. – Egy szóval sem állítottam, hogy nem szögletes.

- Azt mondta, hogy kerek! – morog durcásan Csap Veruska.

- Nem mondtam egy szóval sem – rázza a fejét Vonka úr. – Én azt mondtam, hogy kereken néz ki!

- De mikor nem is néz ki kereken! – szívóskodik Csap Veruska. – Szögletes, és annak is néz ki!

- Kereken néz ki – köti az ebet a karóhoz Vonka úr.

- Igenis nem néz ki kereken! – csap az ajtóra Csap Veruska.

- Veruskám, drágám – kérleli Csapné -, ne izgasd fel magad! Nem látod, hogy Vonka úr hazudik?

- Hallja-e, nagysága, bújjon a kukába! – mondja erre Vonka úr.

- Hogy mer így beszélni velem?! – förmed rá Csapné.

- Ej, hallgasson már – legyint Vonka úr. – Ide nézzenek! – Azzal kulcsot vesz elő a zsebéből, a zárba illeszti, elfordítja – és a zaj hallatára a sok-sok sor kis szögletes cukor mind odakapja a fejét és kinéz a kerek ablakon, hogy vajon ki zörög odakint.

- Tessék! – kiált Vonka úr diadalmasan. – Kinéznak! A kerek ablakon! Nem megmondtam, hogy kereken néznek ki? Íme, a kereken kinéző szögletes cukorka!

- Az áldóját, igaza van! – rikkantja el magát Józsi nagyapó.

- De most már mozgás! – sürgeti a társaságot Vonka úr, és nekiiramodik a folyosónak. – Nincs lötyögés, nincs lézengés! Szedjük a lábunkat!

BORÓKA ÉS SÖRŐKE a következő ajtón a felirat.

- No, ez már érdekesebb – derül fel Csap úr, Veruska papája.

- Felséges mind a kettő! – biztosítja Vonka úr. – Az umpa-lumpák megőrülnek érte! Rózsaszínben látják tőle a világot! Hallgassák csak! Innen is hallatszik, amint odabent nyakalják.

Fel-felcsapó hahota, kaptos nótázás hallatszik a csukott ajtó mögül.

- Részegek, mint a csap – mondja Vonka úr. – Borókát isznak szódával. Az a kedvencük. De szeretik a sörökét is, a világosat, a barnát egyaránt. De most utánam, mindenki! Nem állhatunk meg lépten-nyomon. – Vonka úr balra kanyarodik. Vonka úr jobbra kanyarodik. Most hosszú lépcsősorhoz érnek. Vonka úr lecsusszan a korláton. A három gyerek követi a példáját. Csapné és Képné, a maradék két hölgy már alig piheg. Csapné nagydarab, kövér asszonyság, kurta a lába, és fújtat, akár az orrszarvú. – Erre! – kiált Vonka úr, és a lépcső aljában balra kanyarodik.

- Lassabban! – zihál Csapné.

- Lehetetlen! – mondja Vonka úr. – Nem érnék oda idejében!

- Hova? – firtatja Csap Veruska.

- Sose törődj vele – inti Vonka úr. – Várj türelemmel, majd meglátod.

Veruska a dióteremben

Mint a szélvész, száguld Vonka úr a folyosón. DIÓTEREM, adja tudtul a felirat a következő ajtón.

- No nem bánom – fékez Vonka úr -, álljatok meg egy percre, szuszogjátok ki magatokat. De be ne menjen senki! A DIÓTEREM-be idegeneknek tilos a bemenet! Ha valaki bemegy, megzavarja a mókusokat.

Nagy tolongás támad az ajtó körül.

- Nézd, nagyapó, nézd! – kiabál Karcsi.

- Mókusok! – süvít Csap Veruska.

- Szuper! – csettint Kép Ernő.

Lenyűgöző a látvány. Száz mókus kuporog magas ülőkén egy nagy asztal körül. Az asztalon hegyekben áll a dió, és a mókusok örült sebességgel szedik ki a belét.

- Különlegesen képzett mókusok, dióbélkiszedésre idomítva – magyarázza Vonka úr.

- Miért mókusok? – kérdi Kép Ernő. – Miért nem az umpa-lumpák?

- Azért – mondja Vonka úr -, mert az umpa-lumpák nem tudják egészben kiszedni a dióbelet a héjából. Mindig összetörik. Senki más nem képes arra, hogy egészben szedje ki a dióbelet, csak a mókusok. Roppant nehéz munka. Márpedig én készítményeimhez csakis egész diót használok. Ezért aztán mókusokkal végeztetem a munkát. Nézzétek csak, milyen ügyesen szedik ki a diót a héjából! Először megkocogtatják, nem rossz-e, nem túl kemény-e – ha férges, kongó hangot ad, s azt fel sem nyitják, az megy egyenesen a szemétaknába. Nézzétek csak! Figyeljétek a legközelebbi mókust!

Nézik, amint a kis mókus megkocogtatja a dió héját. Fejét félrebillenti, hallgatózik, aztán hirtelen elhajítja a válla fölött a rossz diót, egyenesen a padlóba vágott, tátongó lyukba.

- Hé, mama! – kiált fel hirtelen Csap Veruska. – Úgy döntöttem, hogy nekem kell egy mókus! Szerez nekem azonnal egy mókust!

- Ne csacsiskodj, drágaságom! – szól Csapné. – Hisz ezek Vonka úr mókusai.

- Nem érdekel! – lármázik Veruska. – Nekem kell egy mókus! Otthon alig van állatom! Mi az a két kutya meg négy macska meg hat házinyúl meg két kolibri és három kanári és egy papagáj meg egy teknősbéka meg egy akváriumra való aranyhal és egy kalicka fehér egér, meg az az egy szál ócska hörcsög! Én mókust akarok!

- Jó, jó picinyem – nyugtatja Csapné. – Anyuci szerez neked mókust, mihelyt csak tud.

- De nekem nem akármilyen mókus kell! – üvölt Veruska. – Én idomított mókust akarok!

Csap úr, Veruska papája, ezt már nem állhatja tovább.

- Nos, Vonka – szólal meg fontossága teljes tudatában, és előhúzza vaskos pénztárcáját -, mennyit kér egy ilyen ostoba mókusért? Mondja meg, mi az ára.

- Nem eladók – feleli Vonka úr. – Ezekből nem kaphat a kislány.

- Ki mondja?! – sikong Veruska. – Megyek és fogok egyet!

- Ne tedd! – szól rá gyorsan Vonka úr. De elkésett. Veruska már berontott az ajtón.

Mihelyt a terembe lép, a száz mókus abbahagyja munkálkodását, hátrafordul, és fekete gyöngyszemével Veruskára bámul.

Csap Veruska megtorpan, és farkasszemet néz a mókusokkal. Aztán a legközelebb ülő kis mókusra téved a tekintete. Akár a többiek, az is diót fog a két praclija között.

- Helyes – szólal meg Veruska. – Te éppen jó leszel.

Két kézzel nyúl a mókusért... ám eközben... abban a tizedmásodpercben, amikor a keze épp moccan, hirtelen mozgás támad a teremben, gyors, mint valami barna villám, s ahány mókus csak ült az asztal körül, mind felszökken és Veruskára veti magát.

Huszonöten kapják el a jobb karját, hogy meg sem bírja mozdítani.

Huszonöten kapják el a bal karját, hogy azt sem bírja megmozdítani.

Huszonöten kapják el a jobb lábát, és a földhöz szögezik.

És huszonnégyen kapják el a bal lábát.

Az utolsó mókus pedig (szemmel láthatólag ő a vezér) felkapaszkodik Csap Veruska vállára, és mancsocskájával kopogtatni kezdi a fejét.

- Mentsék meg! – sikít Csapné. – Veruska! Gyere vissza! Mit művelnek veled?

- Megvizsgálják, nem férges-e, nem kemény dió-e – magyarázza Vonka úr. Figyeljék csak.

Veruska eszeveszetten kapálózna, de a mókusok úgy fogják, hogy mozdulni sem bír. A vállán ülő mókus meg egyre csak kip-kop-kopogtatja a fejét.

Azután, mintegy vezényszóra, az összes mókus nekiveselkedik, lehúzza Veruskát a földre, és vonszolják a padlón.

- Ejnye, ejnye – csóválja a fejét Vonka úr. – Úgy látszik, mégiscsak kemény dió.

Veruska rúgkapál és sivalkodik, de hiába. A parányi mancsocskák erősen fogják – nem szabadulhat.

- Hova viszik? – kiabál Csapné.

- Ahová a többi kemény diót – mondja Vonka Vilmos úr. – A szemétaknába.

- Akármilyen legyen, ha nem úgy van! – bámul az üvegajtón át a lánya után Csap úr.

- Mentsék meg! – süvít Csapné.

- Késő – ingatja fejét Vonka úr. – Már eltűnt! El bizony.

- De hová? – kiabál Csapné, és kétségbeesetten hadonászik. – Mi történik a kemény diókkal? Hová vezet az az akna?

- A kemény diókat megpuhítják – feleli Vonka úr. – Az akna egyenesen a központi szemétszállító-vezetékhez visz; az szállítja el a hulladékot az egész gyárból – az összesöpört piszkot, krumplihéjat, rothadt káposztát, halfejeket, ilyesmit.

- Szeretném tudni, ki eszik halat és káposztát és krumplit ebben a gyárban! – kottyán megint közbe Kép Ernő.

- Hogy ki? Hát én – feleli Vonka úr. – Vagy azt hitted, én is kakaóbabon élek?

- És... és... és... - sivít Csapné – hova vezet az a szemétszállító?

- A kazánba, természetesen – válaszol nyugodtan Vonka úr. – A szemétegyűjtőbe.

Csapné sikításra nyitja nagy, vörös száját.

- Ne aggódjon – szól sietősen Vonka úr. – Előfordulhat, hogy ma történetesen nem gyűjtöttak be.

- Előfordulhat! – visong Csapné. – Drága kis Veruskám! Úgy megperzselik, mint a... mint a malacpecsenyét!

- Pontosan, kedvesem – bólint Csap úr. – Nos, figyeljen ide, Vonka. Az az érzésem, hogy ezúttal kissé elvetette a sulykot. Lehetséges, hogy a kislányom túlságosan temperamentumos – ezt készséggel elismerem -, de azért még nem kell megpirítani, mint a szalonját. Vegye tudomásul, kérem, hogy módfelett fel vagyok háborodva.

- Sose háborogjon, kedves uram! – csillapítja Vonka úr. – A kedves lánya előbb-utóbb fel fog bukkanni. Lehetséges, hogy nem is ért le. Talán megakadt az aknában, közvetlenül a bemeneti nyílás alatt, s ha így volna, elegendő utánamenni és kihúzni.

Ennek hallatára Csap úr és neje már rohan is be a dióterembe, egyenesen az aknához és belekémlel.

- Veruska! – kiabál Csapné. – Odalent vagy?

Semmi válasz.

Csapné mélyebben behajol, hogy jobban lásson. Ott térdel az akna peremén, fejét bedugja, irdatlan hátsórésze a levegőbe mered, mint valami óriásgomba. Veszedelmes helyzet... Elég lenne egy parányi taszítás... egy billentés a megfelelő helyen... és pontosan ezt teszik a mókusok!

Csapné fejjel az aknába pottyán, s rikoltozik, akár a papagáj.

- Egek ura! – szól Csap úr, ahogy nézi, amint termetes hitvesét elnyeli az akna -, mennyi lesz itt ma a hulladék! – és tekintetével követi a sötétségbe vesző nejét. – Milyen a világ odalent, Miranda? – kiált utána. És előrehajol.

A mókusok pedig már ott vannak a háta mögött...

- Segítség! – ordít Csap úr. De már bukik is előre, s csakúgy elnyeli az akna, mint az imént a feleségét – azelőtt pedig a leányát.

- Jaj istenem! – kiált Karcsi, aki az ajtóból figyeli az eseményeket a többiekkel együtt. – Most mi történik velük?
- Gondolom, valaki elkapja őket az akna alján – véli Vonka úr.
- De mi van a nagy, tüzes szemétegetővel? – kérdi aggodalmasan Karcsi.
- Csak másodnaponként fűtik be – mondja Vonka úr. – És lehetséges, hogy ma épp első nap van. Ki tudja... hátha szerencsájük lesz.
- Csitt! – inti a többieket Józsi nagyapó. – Énekel valaki!
És valóban: a folyosó végéből dobszó kísérette ének hallatszik:

Csap Veruska! – éneklük az umpa-lumpák.

Csap Veruska, morcos majom,

Csúszik a szemétedobón

(Elmélázva az eseten

Igen következetesen

Úgy véltük, legyen végre rend,

S két szülője is vele ment.)

Csap Veruska a mélybe lejt,

S tán érdemes tudni ehelyt,

Hogy rádöbbsent már mindeközben:

Akiknek most körébe csöppen,

Mások, mint akikhez szokott,

Korántsem olyan puccosok.

Például szembejön vele

Egy hal bárdolt, véres feje:

„Hát eljött? De boldog vagyok!

Hogy van? Mi jót hoz erre? Csók!”

S a többiek is arra lejjebb

Már izgatottan gyülekeznek:

Avas háj és szalonnabőrke,

Zölden összetöppedve zsömlé,

Egy kotyvalékból megmaradt

Visszaköpött mócsingcafat,

Egy régi májas, hamuszürke,

Az orrlyukat rándítva szűkre,

Szottyos körték, férges diók,

A lépcsőről macskapiszok,

Effélék, egyebek között;

Egy közös bennük: büdösök.

Íme, seregnyi új barát,

Akikre ott lenn rátalált;

A vétkeinek ez az ára,

Megfizet értük valahára.

Megkérdehetitek: Igen ám,

De vajon mégis igazán

Csupán Csap Veruska hibája

Minden, s csak ő vessen magára,

Amiért így megszegyenül?

Vajon ő a bűnös egyedül?

El van kaptva, no de hát

Senki nem rontja el magát!

Ki felelős e szörnyűségért?

Ki szolgálta minden szeszélyét?

Ki nevelt ilyen zsarnokot?

*Ki tette? Nyilatkozatok!
Nem kell soká keresni, ó,
Ki a két égetnivaló!
Nem más e pár – mily sanyarú -,
Bizony, bizony, ANYU, APU.
Ezért nem kell sajnálni mégse,
Hogy lekerültek a szemébe.*

A nagy üveglift

- Ilyet se pipáltam! – kiált fel Vonka úr. – Úgy tűnek el a gyerekek, akár a nyulak a bűvészcilinderből! De aggodalomra semmi ok! Mind kijön a nagymosásban!

Vonka úr végignézi a folyosón álldogáló kis csoporton. Már csak két gyerek maradt – Kép Ernő és Picur Karcsi. És három felnőtt: Kép úr és felesége, meg Józsi nagyapó. – Mehetünk tovább? – kérdi Vonka úr.

- Igen! Igen! – kiált kórusban Karcsi és Józsi nagyapó.

- Elfáradt a lábam – nyögi Kép Ernő. – Tévét akarok nézni!

- Ha fáradt vagy, beszállunk a liftbe – mondja Vonka úr. – Ott van, látjátok? Gyerünk! Beszállás! – és átszökken a folyosó túloldalán látható kétszárnyú ajtóhoz. Az ajtó kitarul. A két gyerek meg a felnőttek beszállnak.

- Most pedig, barátaim – kiált Vonka úr -, melyik gombot nyomjuk meg először? Válasszatok. Karcsi döbbsen bámul körbe-körbe. Ilyen bolond liftet se látott még! Ahova néz, minden csupa gomb! A fal, de még a mennyezet is, telides-tele kicsi, fekete nyomógombok tengernyi sorával! Van vagy ezer mindegyik falon, s ezernyi a lift mennyezetén is!

Aztán észreveszi Karcsi, hogy mindegyik gomb mellett icipici címke tudatja, hogy ha megnyomják, hova visz a lift.

- Nem amolyan közönséges fel-is-lift, le-is-lift ám ez! – büszkélkedik Vonka úr. – Ez a lift megy oldalvást és átlósan, és amerre csak akarjátok! Elvisz gyáram bármelyik helyiségébe, akárhol van is! csak megnyomjátok a gombot... és zutty!... már repültök is!

- Fantasztikus! – motyogja Józsi nagyapó. Izgatottan csillogó szemmel méregeti a gombok ezernyi sorát.

- És a lift vastag, tiszta üvegből készült! – jelenti büszkén Vonka úr. – Fala, ajtaja, mennyezete, padlója – mind tiszta üveg, hogy kilássatok!

- De hiszen nincs semmi látnivaló! – biggyeszi a száját Kép Ernő.

- Válassz egy gombot! – tanácsolja Vonka úr. – Mind a két gyerek megnyomhat egy-egy gombot. Válasszatok! Fürgén! Mindegyik helyiségben valami finom, valami csudás készül!

Karcsi gyorsan végigfuttatja szemét a gombok melletti címkéken.

KAVICSCUKORBÁNYA – 3000 MÉTER MÉLY, tudatja az egyik.

KÓKUSZJÉGPÁLYA – mondja egy másik.

Aztán például: MÁLNASZÖRP-VÍZIPISZTOLY.

KINDERTOJÁST TOJÓ TYÚK.

ROBBANÓ RÁGÓ – ROSSZAKARÓIDNAK.

VILÁGÍTÓ NYALÓKA – LEFEKVÉS UTÁN, TITOKBAN.

MÁLNACUKOR A SZOMSZÉDÉK NAGYSZÁJÚ LÁNYÁNAK – EGY HÓNAPIG PIROS LESZ A NYELVE.

FOGTÖMŐ KARAMELLA – SOHA TÖBBÉ FOGORVOST.

ÁLLKAPOCSRÖGZÍTŐ TÖLTÖTT SAVANYÚ – SZEMREHÁNYÓ SZÜLŐKNEK.

FICKÁNDÓZÓ CUKORKA – HA LENYELED, KELLEMESEN CSIKLANDOZZA BELÜLRŐL A HASADAT.

LÁTHATATLAN CSOKOLÁDÉ, TANTERMI FOGYASZTÁSRA.

CSOKOLÁDÉBEVONATÚ CERUZA, NYALOGATÁSRA.

LIMONÁDÉVAL TÖLTÖTT ÚSZÓMEDENCE.

KÉZI VARÁZSKARAMELLA – HA A KEZEDBEN TARTOD, AKKOR IS ÉRZED AZ ÍZÉT.

SZIVÁRVÁNYCUKORKA – HA SZOPOGATOD, HATFÉLE SZÍNŪT TUDSZ KÖPNI.

- Rajta, rajta! – biztatja a gyerekeket Vonka úr. – Drága az idő!

- Van ebben a bejzliben tévészoba? – kérdi Kép Ernő.

- Hogyne volna tévészoba – felel Vonka úr. – Ott van a gombja – mutatja. Minden szem Vonka úr ujját követi. TELEVÍZIÓCSOKOLÁDÉ – ez áll a gomb melletti kicsiny címkén.

- Hip! hip! hurrá! – rikkant Kép Ernő. – Ez való nekem! – és hüvelykujjával jó erősen megnyomja a gombot. Abban a szempillantásban irdatlan zümmögés támad. Nagy dörrenéssel becsapódik az ajtó, és a lift akkorát ugrik, mintha darázs csípte volna meg. Csakhogy – oldalvást ugrik! És valamennyi utas (kivéve Vonka urat, aki a mennyezetről lógó fogantyúba kapaszkodik) a padlóra pottyan.

- Felállni, felállni! – kiabál Vonka úr, és az oldalát fogja nevéttében. Ám alig vergődnek talpra, a lift máris irányt változtat, és széleseben befordul egy sarkon. Az utasok pedig újra a padlón találják magukat.

- Segítség! – sikolt Képné.

- Kapaszkodjék a karomba, nagysád – mondja lovagiasan Vonka úr. – Így ni! Most pedig ragadja meg ezt a fogantyút! Mindenki kapaszkodjon! Nincs még vége az utazásnak!

A vénséges vén Józsi nagyapó is talpra vergődik, és elkap egy fogantyút. A kis Karcsi persze nem éri föl, ezért szorosán átöleli Józsi nagyapó lába szárát.

Süvít a lift, akár a kilőtt rakéta. Most már felfele kapaszkodik, magasabbra, egyre magasabbra hát meredek pályáján, mintha hegyet mászna. Aztán, mintha csak felért volna a csúcra, és onnan szakadékba esne, zuhan, akár a kő, és Karcsi úgy érzi, a torkába szökött a gyomra, és Józsi nagyapó elkurjantja magát: - Hurrá! Repülünk! -, és Képné visít: - Elszakadt a kábel! Lezuhanunk! -, és Vonka úr csillapítja: - Nyugalom, drága hölgyem -, és megnyugtatólag veregeti a karját. Aztán Józsi nagyapó lenéz a lába szárába kapaszkodó Karcsira, és megkérdezi: - Minden rendben, kisunokám? -, és Karcsi visszakiált: - Isteni! Akár a hullámvasút! – És a lift üvegfalán át száguldás közben egy-egy futó pillantást vethetnek a különféle helyiségekben zajló csuda dolgokra:

Egy óriási cső szájából ragacsos, sűrű, barna folyadék szivárog a padlóra...

Egy hatalmas, meredek karamellahegy oldalából biztonsági kötélén lógó umpa-lumpák fejtik csákánnyal a karamllát...

Egy hatalmas gép olyan fehér zuhatagot köp, mint amilyen a hóvihar...

Egy tavacskában forró karamella gőzölög...

Egy umpa-lumpa faluban, parányi házacskák közt, pirinyó utcácskákon tízcentis umpa-lumpa gyerekek játszanak...

És most vízszintesen száll a lift, de gyorsabban, mint valaha, és jól hallani a mellettük elsüvítő szelet... és fordul a lift... és tekeredik... és felszáll... és leereszkedik... és...

- Mindjárt rosszul leszek! – üvölt Képné, akinek egészen elzöldült az arca.

- Kérem, kérem, asszonyom, türtőztesse magát! – eseng Vonka úr.

- Próbálja megakadályozni! – vág vissza Képné.

- Akkor kérem, fogja ezt – szól Vonka úr, leemeli pompás, fekete köcsögkalapját, megfordítja és odatartja Képné szája elé.

- Állítsa meg azonnal ezt a rémes szerkentyűt! – parancsolja Kép úr.

- Nem tehetem – válaszol Vonka úr. – Csak akkor áll meg, ha odaérünk. Egyetlen reményem, hogy pillanatnyilag senki sem használja a másik liftet.

- Miféle másik liftet? – vinnyog Képné.

- Amelyik ellenkező irányban közlekedik, ugyanezen az útvonalon – magyarázza készségesen Vonka úr.

- Szent Habakuk! – üvölti el magát Kép úr. – Ezt úgy értsem, hogy összeütközhetünk?

- Eddig még szerencsém volt – mondja Vonka úr.

- De most aztán tényleg rosszul leszek! – visít Képné.

- Ne, kérem, az istenért! – rimánkodik Vonka úr. – Azonnal odaérünk! Ne tegye tönkre a kalapomat!

A következő pillanatban felsikoltanak a fékek, és a lift lelassul. Lassul, lassul, azután megáll.

- Szép kis utazás! – törölgeti arca verítékét Kép úr.

- Soha többé! – piheg Képné. Azután kitérül a lift ajtaja, és megszólal Vonka úr: - Még egy pillanatra! Kérem, figyeljenek rám! Szeretném, ha ebben a teremben mindenki roppant óvatos lenne. A berendezés számtalan veszedelmet rejt – kérem, ne nyúljanak semmihez!

A televíziócsokoládé-terem

A Kép család, Karcsi és Józsi nagyapó a liftből olyan vakítóan fényes, vakítóan fehér terembe lép, hogy a szemük káprázik belé. Megtorpannak. Vonka úr kinek-kinek átnyújt egy sötét szemüveget.

- Tegyétek fel gyorsan! És le ne vegyétek, akármit csinálnak! Ebbe a fénybe akár bele is vakulhat az ember!

Karcsi felteszi a fekete szemüveget, és most már kényelmesen szemlélődhet. A hosszú, keskeny helyiségnek nemcsak a fala – a padlója is hófehér. Sehol egy árva porszem. A mennyezetről lógó óriási lámpák ragyogó kékesfehér fénybe borítják a termet. A terem közepe üres. Az egyik végében kerekken gördülő óriás kamera áll, körülötte umpa-lumpák serese sürgölődik, olajozzák eresztékeit, igazgatják gombjait, fényesítik nagy üveglencséjét. Az umpa-lumpák igencsak különös öltözetet viselnek: tulipiros úrruhát, vagy valami hasonlót, sisakkal, bűvárszemüveggel, és néma csöndben munkálkodnak. Láttukra Karcsinak fura veszélyérzete támad. Veszedelmesnek érzik az egész terem, és ezt az umpa-lumpák is tudják. Nem fecsegnek, nem dalolnak, lassan, óvatosan mozgatják bíborszín üröltözékükben az irdatlan fekete kamerát.

A terem túlsó végében, vagy ötven lépésnyire a kamerától, egyetlen umpa-lumpa ül (ugyancsak úrruhában) egy fekete asztalnál, és egy igen nagy televíziókészülék képernyőjét nézi.

- Itt vagyunk! – jelenti Vonka úr, és izgatottan ugrál. – Íme, legújabb és legnagyobb találmányom – a televíziócsokoládé próbaterme!

- Mi az a televíziócsokoládé? – tudakolja Kép Ernő.

- Uramisten, te gyerek, ne szakíts minduntalan félbe! – szól Vonka úr. – Televízió közvetíti. Én magam nem kedvelem a televíziót. Kis adagban még elmegy, de a gyerekek nem hajlandók kis adagban fogyasztani. Csak ülnek és ülnek egész nap, és bámulják, bámulják a képernyőt...

- Mint én! – vágja ki Kép Ernő.

- Csönd legyen! – förmed rá az apja.

- Köszönöm – bólint Vonka úr. – Most pedig elmondom, hogyan működik ez az én elképesztő televízióm. Mindenekelőtt azonban, tudják-e, hogyan működik a közönséges televízió? Roppant egyszerű. Az egyik végén, ahol a képet felveszik, adva van egy nagy filmfelvevőgép, és az elkezd fényképezni. A fényképek azután milliónyi apró darabkára hasadnak, amelyek olyan kicsik, hogy nem lehet látni őket, és az elektromosság kilövi ezeket a parányi darabkákat az égbe. Az égben addig zizegnek és surrognak, míg bele nem ütköznek valakinek az antennájába, a háztetőn. Akkor aztán surr! – lesurrannak a dróton, amelyik egyenesen a televíziókészülék hátuljába vezet, és ott addig rázzák és rakosgatják és rugdossák és dobálják őket, amíg csak a milliónyi apró darabka az utolsó szálig vissza nem kerül a helyére (mint valami nagy kirakósrejtvény), és ripsz-ropsz! – megjelenik a fénykép a képernyőn!

- Nem egészen így működik – szól hozzá Kép Ernő.

- Kissé nagyothallok a bal fülemre – mondja Vonka úr. – Elnézésemet kérem, ha nem hallok mindent, amit mondasz.

- Azt mondtam, hogy nem e-gé-szen így mú-kö-dik! – kiabál Kép Ernő.

- Helyes gyerek vagy – mondja Vonka úr -, csak egy kicsit többet beszélsz a kelleténél. Nos tehát! Már a legeslegelső alkalommal, amikor megláttam, hogyan működik a közönséges televízió, villámcsapásként hatolt belém a felismerés: Ha, úgymond, egy fénykép felbontható milliónyi apró darabra, s ezeket a darabkákat átzúdíthatjuk a levegőn, aztán útjuk végén újra összeilleszthetjük – mért ne tehetném meg ugyanezt egy tábla csokoládéval? Mért ne zúdíthatnék át a légen egy tábla csokoládét, milliónyi apró darabra bontva, s miért ne állhatnának újból össze a túloldalon, fogyasztásra készen?

- Lehetetlen! – jelenti ki Kép Ernő.

- Gondolod? – kérdi fennhangon Vonka úr. – Hát akkor jól figyelj! Egy tábla csokoládét, még hozzá gyáram legeslegfinomabb termékét, a szoba egyik végéből közvetítem a másik végébe – televízió! Elkészülni, emberek! Hozzátok a csokoládét.

Már elő is lép hat umpa-lumpa, vállukon hordozzák a legeslegnagyobb tábla csokoládét, amit Karcsi valaha látott. Körülbelül akkora, mint a matrac, amelyen odahaza alszik.

- Muszáj, hogy nagy legyen – magyarázza Vonka úr -, mert ha televízió közvetítünk valamit, sokkal kisebb a túlsó végén, mint az elején. Még a közönséges televízióban is! ha egy nagydarab férfit fényképeznek, a képernyőn akkora lesz, mint egy ceruza, hát nem? Nahát akkor, rajta! Elkészülni! Nem, nem! Megállj! Vissza az egész! Te ott! Hallod-e! Kép Ernő! Állj hátrább! Nagyon közel vagy a kamerához! Veszedelmes a sugárzás! Egy másodperc alatt milliányi apró darabkára bonthat! Ezért viselnek az umpa-lumpák úrruhát! Védőöltözetet! Jól van! Így már jobb! Tehát akkor – bekapcs.!

Egy umpa-lumpa megragad egy óriási kapcsolókart, és megrántja.

Szemkápáráztató villanás!

- Eltűnt a csokoládé! – kiabál hadonászva Józsi nagyapó.

El bizony! Az egész, nagy, sőt óriási tábla csokoládét felszippantotta a levegő!

- Már úton van! – kiáltoz Vonka úr. – Milliányi apró darabkára bontva száguld a fejünk fölött, a levegőben! Gyorsan! Ide mindenki! – azzal átrohan a terem túlsó végébe, ahol az óriási televíziókészülék áll. A többiek követik. – Figyeljük a képernyőt! – kiáltja. – Már jön! Nézzétek!

A képernyő vibrál, azután kivilágosodik. És egyszer csak a kellős közepén felbukkan egy parányi tábla csokoládé!

- Vegyétek el! – kiabál egyre izgatottabban Vonka úr.

- Hogy vehetnék el? – nevet Kép Ernő. – Hisz csak kép a tévében!

- Picur Karcsi! – kiabál Vonka úr. – Vedd el! Nyúlj érte, és fogd meg!

Karcsi kinyúl, megérinti a képernyőt, és csudák csudája! – a csokoládé egyszer csak ott van a kezében! Meglepetésében majdnem leejti.

- Edd meg! – süvíti Vonka úr. – Rajta, edd csak meg! Finom lesz! Ugyanaz a tábla csokoládé! Csak egy kicsit összement útközben, ennyi az egész!

- Abszolúte fantasztikus! – ámul Józsi nagyapó. – Ez... ez... ez kész csoda!

- Képzeljétek csak el – lelkesedik Vonka úr -, ha ezt bevezetem az egész országban... ültök otthon, nézitek a tévét, és egyszer csak megjelenik egy reklám a képernyőn, és azt mondja egy hang, hogy EGYETEK VONKA-FÉLE CSOKOLÁDÉT! LEGJOBB A VILÁGON! AKI NEM HISZI, KÓSTOLJA MEG – MOST! És csak utána kell nyúlni! Na? Ehhez mit szóltok?

- Óriási! – örvendezik Józsi nagyapó. – Szép új világ!

Kép Ernő a képernyőn

Kép Ernő még Józsi nagyapónál is izgatottabb.

- De Vonka úr! – kiáltja. – Nem lehetne mást is ugyanígy közvetíteni? Zabpelyhet például?

- Te szentséges atyaég! – sopánkodik Vonka úr. – Ne is mondd ki annak a rémisztő kotyvaléknak a nevét! Tudod, miből készül? A ceruzahegyezőből összegyűjtött kis kunkori faforgácsból!

- De ha akarná, azt is ugyanígy lehetne tévén közvetíteni, mint a csokoládét? – szívóskodik Kép Ernő.

- Persze, hogy lehetne!

- És embereket? – kérdi Kép Ernő. – Tudna igazi élő embert ugyanígy közvetíteni?

- Igazi élő embert! – szörnyülködik Vonka úr. – Megvesztél, fiacskám?

- Lehet vagy nem lehet?

- Jóságos ég, gyermekem, nem is tudom... De talán lehet... igen, szinte biztos vagyok benne, hogy lehet... már miért is ne lehetne... Persze nem szívesen kockáztatnám meg... esetleg igen kellemetlen következményekkel járhat...

Kép Ernő azonban már szedi a lábát. Abban a pillanatban, amint Vonka úr kimondja, hogy „szinte biztos vagyok benne, hogy lehet... már miért is ne lehetne”, ő máris sarkon fordul és fut, ahogy csak bírja a lába, a szoba túlsó végébe, a nagy kamerához. – Nézzetek meg jól! – kiabál futás közben. – Én leszek a világon az első ember, akit a televízió élőben ad.

- Nem, nem, nem, nem! – kiált Vonka úr.

- Ernő! – sikolt Képné. – Állj! Gyere vissza! Millió apró darabra bontanak!

Hanem Kép Ernőt nem lehet megállítani. Fut, rohan, száguld a bolond gyerek, s mihelyt eléri az irdatlan kamerát, ráveti magát a kapcsolóra, a rémült umpa-lumpák pedig szanaszét szóródnak.

- Viszlát, köszönöm a lekvárt! – ordibálja, meghúzza a kapcsolókart, s beleugrik az erős lencse vakító ragyogásába.

Szemkápráztató villanás.

A többi – néma csend.

Azután előrerohan Képné... de a terem közepén megtorpan... és csak áll... áll és bámulja fiacskája hült helyét... aztán nagy száját még nagyobbra tátja és elvisítja magát: - Eltűnt! Eltűnt!

- Uramfia, tényleg eltűnt! – szekundál nejének Kép úr.

Vonka Vilmos úr előresiet, és kezét gyengéden Képné vállára teszi. – Reméljük a legjobbakat – mondja. – Imádkozzunk, hogy a fiacskájuk épségben kerüljön a képernyőre.

- Ernő! – sikít Képné, és a fejéhez kap. – Hová lettél, drága kölykünk?!

- Megmondom – szól Kép úr. – A fejünk fölött kering millió apró darabban!

- Ne is mondd! – jajong Képné.

- Nézzük csak a tévét – inti Vonka úr. – Bármelyik pillanatban feltűnhet a képernyőn.

Kép úr és Képné és Józsi nagyapó és a kis Karcsi és Vonka úr a televíziókészülék köré gyűlik, és meredten bámulja a képernyőt. Az meg visszanez rájuk, üresen.

- Adáshiba – törölgeti homlokát Kép úr.

- Ejnye, ejnye – csóválja a fejét Vonka Vilmos úr. – Remélem, nem marad le belőle egy darabka sem.

- Hogy érti ezt? – kérdi élesen Kép úr.

- Igazán nem szeretném megijeszteni – kezdi Vonka úr -, de néha, nagy ritkán megesik, hogy a darabkák fele nem talál vissza a képernyőre. Épp a múlt héten is, nem tudom, miért, de csak egy fél tábla csokoládé került adásba.

Képné borzadva felkiált. – Úgy értsem, hogy Ernőnek csak a felét kapjuk vissza?

- Reméljük, hogy a jobbik felét – teszi hozzá Kép úr.

- Türelem! Nyugalom! Csigavér! – csillapítja a kedélyeket Vonka úr. – Figyeljük a képernyőt!
Történik valami!
A képernyő villózik.
Azután hullámvonal tűnik fel rajta.
Vonka úr csavarint a gombokon – a hullámvonal eltűnik.
És most, lassan, nagyon lassan, megvilágosodik a képernyő.
- Jön már! – üvölt Vonka úr. – Igen, igen, ez ő!
- Egyben van? – sikolt Képné.
- Nem tudom – szól Vonka úr. – Korai még.
Kép Ernő képe, kezdetben halványan, majd egyre tisztábban, tisztábban, megjelenik a képernyőn. Áll, és integet, és úgy vigyorog, hogy füléig ér a szája.
- De hiszen ez egy törpe! – ordít Kép úr.
- Ernő! – zokog Képné. – Nincs semmi bajod? Nem hiányzik belőled semmi?
- Nem lesz nagyobb? – kérdi felháborodottan Kép úr.
- Szólj hozzám, fiam! – rimánkodik Képné. – Mondj valamit, Ernőm! Mondd, hogy nincs semmi bajod!
Egércincogáshoz hasonló hangocska hallatszik a készülékből. – Helló, mama! Helló, papa!
Idesüsetek! Én vagyok az első ember, akit igazán élőben közvetített a televízió!
- Fogják meg! – rendelkezik Vonka úr. – Gyorsan!
Képné odanyúl, és leszedi a parányi Kép Ernőt a képernyőről.
- Hurrá! – örvendezik Vonka úr. – Egyben van! Egy hajaszála se görbült! Semmi baja!
- Ön szerint semmi baja?! – horkan fel Képné, és a tenyerén szaladgáló aprócska alakot nézi, aki pisztolyokkal hadonászik. Két és fél centinél aligha magasabb, annyi szent.
- Összement! – állapítja meg Kép úr.
- Hisz az csak természetes – mondja Vonka úr. – Ön mire számított?
- Rettenetes! – óbégat Képné. – Mit csináljunk?
- Így nem küldhetjük vissza az iskolába – teszi hozzá Kép úr. – Agyontapossák! Összenyomják!
- Semmire se lesz képes! – jajveszékkel Képné.
- Dehogyanisem! – cincog Kép Ernő. – Tévét tudok nézni! És fogok is!
- Soha többé! – mennydörög Kép úr. – Értünk csak haza: menten kihajítom a tévékészüléket az ablakon! Elegem van a televízióból!
Ennek hallatára Kép Ernő szabályos dührohamot kap. Fel-alá ugrál anyja tenyerén, cérnahangon ordít, és harapdálja anyja ujjait. – Televíziót akarok nézni! – cincogja. – Televíziót akarok nézni! Televíziót akarok nézni!
- Adják csak ide! – nyúl gyermeke után Kép úr, megfogja a parányi fiút, mellényzsebébe dugja, és a tetejébe gyömöszöl egy zsebkendőt. De azon át is hallani a zseb mélyéről a cincogást-vinnyogást, ahogy az őrzöngő kis fogoly szabadulni igyekszik.
- Ó, Vonka úr, hogyan növeszthetnék meg?! – jajong Képné.
- Nos – simogatja szakállát Vonka úr, és elgondolkodva bámul a mennyezetre -, meg kell vallanom, hogy ez nem egészen kockázatmentes. Persze a kisfiúk roppant ruganyosak és hajlékonyak. Nyúlnak is rendesen. Úgyhogy betesszük szépen abba a masinába, amelyikkel a rágógumi rugalmasságát szoktam kipróbálni. Talán így visszaváltoztathatjuk.
- Jaj, köszönöm, hálásan köszönöm! – áradozik Képné.
- Szóra sem érdemes, drága hölgyem.
- Mit gondol, mennyire nyúlik? – érdeklődik Kép úr.
- Nem lehetetlen, hogy mérföldekre – biztosítja Vonka úr. – Ki tudja? Egy bizonyod: nagyon vékony lesz. Minden elvékonyodik, amit nyújtanak.
- Úgy, mint a rágógumi? – kérdi Kép úr.
- Pontosan úgy.
- És milyen vékony lesz? – kérdi aggodalmasan Képné.
- Arról sajnos a lehető leghalványabb fogalmam sincs – mondja Vonka Vilmos úr. – De nem számít, mert egykettőre felhizlaljuk. Kap egy tripla nagyadagot csudálatos szupervitamin

savanyúmból. A szupervitamin savanyú irdatlan mennyiségű vitamint tartalmaz. Van benne A-vitamin és B-vitamin. Van benne C-vitamin és D-vitamin, E-vitamin, F-vitamin, G-vitamin, I-vitamin, J-vitamin, K-vitamin, L-vitamin, M-vitamin, N-vitamin, O-vitamin, P-vitamin, Q-vitamin, R-vitamin, S-vitamin, T-vitamin, U-vitamin, V-vitamin, X-vitamin, Y-vitamin, és ha hiszik, ha nem: Z-vitamin! Mindenféle vitamin, kettő kivételével: nincsen benne H-vitamin, mert az hányingert okoz, és SZ-vitamin, mert attól az embernek szarva nő, akár a bikának. De igenis van benne, mikroszkopikus mennyiségben, a világ legkritkább és legvarázslatosabb vitaminjából, ami pedig nem egyéb, mint a – Vonka-vitamin!

- És az mire jó? – érdeklődik némi gyanakvással Kép úr.

- Attól akkorára nőnek a lábujjai, mint amekkorák a kezén az ujjak.

- Csak azt ne! – sikolt Képné.

- Ne csacsiskodjon, drága hölgyem – inti szelíden Vonka úr. – Mi sem lehetne hasznosabb! A lábával is tud majd zongorázni!

- De Vonka úr...

- Kérem, nagyon kérem, ne vitatkozzunk! – emeli fel kezét Vonka úr. Majd elfordul, és hármat csettint. Nyomban felbukkan a lábánál egy umpa-lumpa. – Itt vannak az utasításaim – nyom a kezébe Vonka úr egy teleírt papírt. – A fiút az apja zsebében találod. Indulás! Isten áldja, Kép úr! Minden jót, Képné asszony! Aggodalomra semmi ok! Mind kijön a nagymosásban, egytől-egyig valamennyi!

A terem túlsó végében, az óriáskamera körül nyüzsgő umpa-lumpák már verik parányi dobjukat, és ütemesen menetelnek a dobszó ritmusára.

- Na tessék! – csóválja a fejét Vonka úr. – Már megint dalra fakadnak!

Karcsi belekapaszkodik Józsi nagyapó kezébe, és Vonka úr mellett állva a hosszú, fényes terem közepén hallgatják az umpa-lumpák énekét. Amely pedig hangzik a következőképpen:

A gyermeknevelő gyakorlat

Bennünket főképp arra oktat:

Soha, soha, SOHA, SOHA

Tévéhez ne engedd oda!

Még jobb, ha nem kerül a házba

Efféle idióta láda,

Hisz láthatod, bármerre mész,

Szájtátva az ernyőre néz

Mind, elterül a földön, ágyon,

A szemük meg kilóg kocsányon.

(Sőt gurul is nem egy helyen

Pár szemgolyó a szőnyegen.)

Mind ül és bámul, bámul és ül,

Amíg egészen belerévül,

És meg nem fojtja az eszt

A tömérdek szörnyű szemét.

Jó, jó, teljes a nyugalom,

Nem lépnek ki az ablakon,

Nem verik be egymás fejét,

Míg a konyhán fő az ebéd

Vagy szorgos kezek mosogatnak –

De ki gondol utána annak,

Hogy valójában mit jelenthet,

Ha elvan így a drága gyermek?

HOGY SZINTE SZÉTROHAD AZ AGY!

A KÉPZELET PADLÓN MARAD!

AKÁR A BÁVA DENEVÉR,

A FŐ LECSÜNG, AMÍG HENYÉL!

TÜNDÉREK? FANTÁZIAORSZÁG?
NEM MOZDÍTJA A FÜLE BOTJÁT!
ELMÉJE MINT A LÁGYTOJÁS,
BERAGAD A GONDOLKOZÁS,
A SZEM MŰKÖDIK – SEMMI MÁS!
Már halljuk is: „Ó, persze, persze!
De tessék válaszolni erre:
Miután kilöktük a gombot,
Hogyan oldhatjuk meg a gondot?”
Kérdés ad e kérdésre választ:
A drágák régen mit csináltak?
Hogyan múltatták az időt
E monstrum nélkül, azelőtt?
Már semmi sem dereng? No, jól van,
Elmondjuk hangosan, tagoltan:
KÖNY-VET olvastak, könyveket,
Könyvet, könyvet, temérdeket,
Könyv, könyv és könyv és újra könyv,
Könyvet forgattak át, özönt.
Könyv állt a gyerekszoba polcán,
A szőnyegen felsorakozván,
S ágyánál nem egy ksigyerek
Torlaszba rakott könyveket!
S mi mindenről olvashatott!
Királynők, cetek, vándorok
Kincses sziget és messzi part
(Csempész álcában arra tart),
Kalóz nadrágján lila pánt,
És vitorlás, és elefánt;
Sok ínycenc kannibál örül
Egy gőzölgő kondér körül
(Mily ínycsiklandó! Mi lehet?
Nem a szomszéd az? Szent egek!).
Böngészte nagyobbacska s apró,
Közkézen forgott Micimackó,
Ott volt Aliz és Csodaország,
A Némó kapitány-t lapozták,
A kezükben volt Mary Poppins,
Szentül hitték, hogy nála jobb nincs,
A Gerry Durrell léghajója
Ragadta őket fel magosba,
S tán Mauglit se nyelte úgy el,
Mint őket Kiplingtől a dzsungel,
Sőt, nem volt éppen az se rossz,
Könyvből kitudni, hogy ki Oz,
Vagy a Dahl Szupersráca, Danny –
Talán elég egy szuszra ennyi.
Micsoda remek könyveket
Olvastak rég a gyerekek!
Ezért esengünk kérve-kérve:
Ki a tévével a szemétbe,
És a hűlt helye, ó, mi jó,
Könyveknek bepolcozható!

*Azután jöjjenek a könyvek!
Ne hátráljunk, bárhogya hörögnek,
Bár mind visít, csíp, rúg, harap,
S némelyikük huságra kap:
Sose féljünk a gyerekektől,
Javukra majd e csata eldőlt,
Pár hét, s meggyőződhetni erről:
Hisz nem tehetnek semmi mást –
Újrakezdi az olvasást.
Eztán egy új káprázatot
Figyelhetünk – mily boldogok
Hamarosan. S ha már leszoktak,
Felnyílik a volt bámulóknak
Szeme: eddig rabjai voltak
Az émelyítő, szörnyű, rothadt,
Ármányos televízióknak!
S a könyveken túl a gyerek
Ezért csak még jobban szeret.
Ui.: Vagy úgy. A kicsi Ernő?
Várjuk ki, amíg újra megnő,
S volt önmagát felérheti.
Ha pedig nem – úgy kell neki!*

28.
Csak Karcsi

- Nos, mi legyen a következő terem? – kérdezi Vonka úr, de már fordul is, és beszáguld a liftbe. – Gyerünk! Mozgás! Nem késlekedhetünk! Rohan az idő! Hány gyerek maradt?

A kicsi Karcsi felpillant Józsi nagyapóra, Józsi nagyapó lenéz kisunokájára.

- De Vonka úr kérem... - szól utána Józsi nagyapó -, itt már... itt már nincs más, csak Karcsi! Vonka úr megperdül, és Karcsira bámul.

Csönd. Karcsi szoroson markolja Józsi nagyapó kezét.

- Úgy érted, hogy csak te maradtál? Hogy te vagy az egyetlen? – kérdi tettetett meglepetéssel Vonka úr.

- Igen... - suttogja Karcsi. – Csak én...

Vonka úr ennek hallatára majd felrobban izgalmában. – De drága fiacskám! –, hiszen akkor te nyertél! - Kirohan a liftből, és olyan vadul kezdi rázni Karcsi kezét, hogy félő: még leszakítja. – Gratulálok! Szívből! Őszintén! Nem is sikerülhetett volna jobban! Csudálatos! Fantasztikus! Sejtettem én már kezdettől fogva, hogy így alakul! Remek, Karcsi, remek! Pompás! Nagyszerű! Most kezdődik csak igazán a móka! De ne lötyödjünk! Ne lazáljunk! Ne lógassuk a lábunkat! Most aztán minden perc – mit, perc! minden pillanat drága! Most drága csak igazán! Sok a dolgunk estig! Intézkedni! Rendezkedni! Szervezkedni! Embereket megmozgatni! Még szerencse, hogy itt a nagy üveglift! Ugrás, Karcsi fiam, ugrás! Maga is, Józsi nagyapó, bátyámuram! Befelé! Nem, nem, csak ön után! Úgy ni! Most pedig! Ezúttal én választok gombot! – és Vonka úr csillogó-ragyogó kék szeme egy pillanatra megpihen Karcsi kipirult arcán.

Most jön minden boldogságnak a teteje! – gondolja Karcsi. De nem fél. Még csak nem is ideges. Csak szörnyen, rettenetesen izgatott! Józsi nagyapó nemkülönben. A vénséges vén nagyapó arca felragyog Vonka úr lázas mozdulatai láttán. Vonka úr pedig felnyúl egy gombhoz, a nagy üveglift üvegmennezetére. Karcsi és Józsi nagyapó nyakukat nyújtogatva próbálják kibetűzni a gomb melletti kis címkén a feliratot.

FENT ÉS KINT – hirdetik a pirinyó betűk.

- Fent és kint? – tűnődik magában Karcsi. – Hát az meg miféle terem lehet?

Vonka úr megnyomja a gombot.

Az üvegajtó bezárul.

- Fogózkodni! – kiabál Vonka úr.

És ZURR! A lift kilő, mint a rakéta! – Hurrááá! – kiabál Józsi nagyapó. Karcsi nagyapó lába szárába kapaszkodik, Vonka úr a mennyezetről lógó fogantyúba, és mennek fel, fel, fel, egyenesen, se kanyar, se csavar, és odakint füttyül a levegő, ahogy mind sebesebben, sebesebben száll a lift. – Hurrááááá! – kiáltja megint Józsi nagyapó. – Hurrááá! Repülünk!

- Gyorsabban! – veri meg öklével Vonka úr a lift oldalát. – Gyorsabban! Gyorsabban! Ha így kullogunk, sose jutunk át!

- Át? – csodálkozik Józsi nagyapó. – Micsodán? Min kell átjutnunk?

- Hohó! – rikkant Vonka úr. – Mindjárt meglátjuk! Évek óta szeretném megnyomni ezt a gombot! De csak most került rá a sor! Pedig hányszor rajta volt már az ujjam – de sose vitt rá a lélek, hogy kilyukasszam a gyár tetejét! Gyerünk, fiúk! Rajta! Mindjárt fent és kint vagyunk!

- Csak nem... - próbálja nagyapó túlkiabálni a lift süvítését - ...csak nem azt akarja mondani, hogy ez a lift...

- De bizony hogy azt! – kurjant Vonka úr. – Mindjárt meglátjuk! Fent és kint!

- De... de... de hiszen üvegből van! – kiabál Józsi nagyapó. – Millió darabra törik!

- Alighanem – bólogat Vonka úr, de egy csöppet sem szomorodik el. – Persze, elég vastag az üveg.

És a lift száguld, fel, fel, fel, és gyorsabban, egyre gyorsabban...

Aztán egyszer csak: KRACCS! – és a fejük fölül iszonyatos-borzasztóságos recsegés-ropogás; fa hasad szilánkokra, cserép robban darabokra, és Józsi nagyapó kétségbeesetten kiabál: - Segítség! Itt a vég! Mindannyian itt veszünk! – és Vonka úr megnyugtatja: - Semmi baj! Kint vagyunk! – és a lift valóban áttört a gyár tetején és immár egyenesen az égbe süvít, mint a rakéta, és az üvegtetőn zúdul be a napfény. Öt másodperc, és háromszáz méter magasba értek.

- Megőrül a lift! – kiabál Józsi nagyapó.

- Semmi aggodalom, drága uram – mondja higgadtan Vonka úr, és megnyom egy másik gombot. A lift megáll. Megáll, égy úgy lebeg a levegőben, mint a helikopter, lebeg a gyár fölött, és a város fölött, amely kiterül alattuk, akár a térkép (vagy egy képes levelezőlap). Karcsi lenéz az üvegpadról át, és látja az iciri-piciri házacskákat és az utcákat, és a mindent beborító havat. Hideglelés érzés víztiszta üvegen állni fent az égben! Mintha a semmin állna az ember, szakasztott olyan.

- Nincs semmi baj? – kérdi álmétkodva Józsi nagyapó. – Mi tartja ezt a fránya jószágot?

- Csokoládéenergia! – válaszol büszkén Vonka úr. – Egymillió egység csokoládéenergia! Nézzék csak! – mutat le hirtelen. – Ott a többi gyerek! Most indulnak haza!

A többi gyerek hazamegy

- Muszáj leszálnunk, hogy egy pillantást vessünk kis barátainkra – közli Vonka úr. – Aztán majd megyünk újra a dolgunk után.

Megnyom egy harmadik gombot, s a lift süllyedni kezd, és hamarosan épp a gyár nagy kapuja fölött lebeg.

Karcsi lenéz, és jól látja a gyerekeket, amint a szüleikkel a kapunál várnak. – Csak három van – mondja. – Ki hiányzik?

- Alighanem Kép Ernő – vélekedik Vonka úr. – De jön majd mindjárt ő is. Látjátok a teherautókat? – mutat egy sor óriási kamionra, amely a parkolóban várakozik.

- Látom – mondja Karcsi. – Ezek meg mire valók?

- Nem emlékszel, mi állt az aranybilétán? Mindegyik nyertes annyi édességet kap, hogy élete végéig sem fogy ki belőle. Mindegyiküket elkíséri egy pukkadásig megrakott óriási kamion. Hohó! – kiált fel Vonka úr. – Ott megy Bendő Bandi barátunk! Látod? Most száll be az első kamionba, mamájával-papájával!

- És tényleg nincs semmi baja? – kérdi csodálkozva Karcsi. – Hiszen felszippanította az a szörnyű cső!

- Teljes épségben van! – jelenti ki Vonka úr.

- Csak egy kicsit megváltozott! – állapítja meg Józsi nagyapó. – Olyan kövér volt, hogy majd kipukkadt, most meg karcsú, mint a nádszál!

- Hogyne változott volna meg! – nevet Vonka úr. – A cső elvékonyította! Nem emlékeztek? Na és ott kit látnak szemeim? Nyájas Viola kisasszonyt, a rágózás világbajnokát! Úgy látszik, sikerült kipréselni a levét. Igazán örülök. Semmi baja! Valósággal virul!

- Inkább lilul! – hápog Józsi nagyapó. – Püspöklila az arca!

- Természetesen – bólint Vonka úr. – Ezen sajnos nem segíthetünk.

- Szent Habakuk! – kiált fel Karcsi. – Nézzétek szegény Csap Veruskát! Tetőtől-talpig tiszta szemét, ő is meg a szülei is!

- És ahol jön Kép Ernő! – jelenti izgatottan Józsi nagyapó. – Egek ura! Hát ezzel mit műveltek? Három méter hosszú, és vékony, akár a drót!

- Kissé túlnyújtották a rágó-rugany-vizsgáló gépen – mondja a világ legtermészetesebb hangján Vonka úr. – Micsoda gondatlanság.

- De hiszen ez rémes lesz neki! – sopánkodik Karcsi.

- Ugyan – legyint Vonka úr. – Szerencsésnek mondhatja magát. Az ország valamennyi kosárlabdacsapata versengeni fog érte. No de most már ideje itt hagynunk ezt a négy csacsi gyereket. Komoly beszédem van veled, kedves Karcsi. – És Vonka úr megnyom egy negyedik gombot, és a lift megint az égbe szökken.

Karcsi és a csokoládégyár

A nagy üveglift a város fölött lebeg. Benne áll Vonka úr, Józsi nagyapó és Picur Karcsi.

- Hogy szeretem én ezt a csokoládégyárat! – néz le Vonka úr. Elhallgat, azután sarkon fordul, és szokatlanul komolyan néz Karcsira. – Te is szereted, Karcsi?

- Hát persze! – kiált lelkesen Karcsi. – Hiszen ez a leges-leges-legcsudálatosabb hely a földkerekségen!

- Igazán örülök, hogy ez a véleményed – bólint Vonka úr, és még komolyabb pillantást vet Karcsira. – Nagyon-nagyon örülök. Meg is mondom, miért. – Félrebiccenti fejét, és a szemében megint felvillan ezernyi mosolygós szikra. – Tudod, drága fiacskám, elhatároztam, hogy az egészet neked ajándékozom. Mihelyt megnősz, és el tudod vezetni, tied lesz a csokoládégyár.

Karcsi csak bámul. Józsi nagyapó szóra nyitja a száját, de nem jön ki rajta hang.

- Bizony – bólogat széles mosollyal Vonka úr. – Igazán neked adom. Örülsz?

- Ne-ki ad-ja? – nyögi Józsi nagyapó. – Ez valami vicc?

- Nem vicc, uram. Halálosan komoly.

- De... de... miért adná oda a gyárat a mi kis Karcsinknak?

- Figyeljen kérem – kezdi Vonka úr. – Én már öreg vagyok. Sokkal, de sokkal öregebb, mint bárki gondolná. De én sem élek örökké. Gyerekem nincs, családom nincs. Ki fogja hát a gyárat igazgatni, ha én már túlságosan öreg leszek hozzá? Valakinek muszáj lesz vezetnie – ha másért nem, az umpa-lumpákért. Persze akad ezernyi okosnál okosabb ember a világon, aki mindent megadna érte, ha átadnám neki a gyárat – csak hogy én nem kérek ezekből az okosokból. Sőt, semmiféle felnőttből. Felnőtt ember nem figyelne a szavamra; esze ágában sem lenne – tanulni. Mindent a maga feje után csinálna, nem úgy, ahogy én képzelem. Hát ezért kell nekem egy gyerek. Méghozzá egy jófejű, jószívű gyerek, akire rábízhatom legféltettebb csokoládégyártó fortélyaimat.

- Ezért küldte szét az aranybilétákat?! – ámul Karcsi.

- Ezért bizony! – bólint Vonka úr. – Elhatároztam, hogy meghívok a gyáramba öt gyermeket, és amelyiket napnyugtáig a legjobban megkedvelem, az lesz a nyertes!

- De Vonka úr kérem... - hebeg Józsi nagyapó -, igazán tiszta szívből oda akarja ajándékozni ezt az irdatlan nagy csokoládégyárat az én kisunokámnak, Karcsinak? Hiszen...

- Vitéria nincs idő! – kurjantja el magát Vonka úr. – Gyerünk gyorsan, ide kell hoznunk az egész családot – Karcsi papáját, mamáját, az egész pereputtyot! Mától fogva mind a gyárban lakhatnak! Segíthetnek eligazgatni, amíg Karcsi akkora nem lesz, hogy egyedül megbirkózik vele! Hol laktok, Karcsi?

Karcsi lepillant a lift üveglapján át a hóborította házikókra. – Ott – mutatja. – Abban a kunyhóban, a város szélén, abban a picurkában...

- Látom! – rikkant Vonka úr, megnyomogat még néhány gombot, és a lift már süvít is Karcsiék házikója felé.

- Sajnos a mamám nem fog velünk jönni – mondja szomorúan Karcsi.

- Ugyan, miért nem?

- Mert nem hagyja ott Józsa nagyanyót és Viktória nagyanyót és Viktor nagyapót.

- Akkor eljönnek ők is.

- Nem tudnak – ingatja a fejét még szomorúbban Karcsi. – Nagyon-nagyon öregek, és húsz éve ki se keltek az ágyból.

- Akkor hozzuk őket ágyastul! – jelenti ki Vonka úr. – Elfér a liftben.

- Csak épp a házból nem tudjuk kihozni – mondja Józsi nagyapó. – Nem fér ki az ajtón.

- Ne csüggedjünk! – kiáltja Vonka úr. – Semmi sem lehetetlen! Majd meglátjátok!

A lift most már Picurék házikója fölött lebeg.

- Most mit csinálunk? – kérdi izgatottan Karcsi.

- Bemegyünk értük – válaszol Vonka úr.

- De hogyan? – tudakolja Józsi nagyapó.
- A tetőn át – jelenti ki Vonka úr, és megnyom egy gombot.
- Ne! – kiabál Karcsi.
- Állja! – ordít Józsi nagyapó.

KRACCS! – zuhan a lift a tetőn át egyenesen a vénséges vén nagyszülők szobájába. Kavarg a por, a cseréptörmelék, záporoznak a faforgácsok, csótányok, pókok, téglák, betondarabok a három öregre, azok meg szentül hiszik, hogy itt a világ vége! Viktória nagyanyó elájul. Józsa nagyanyó kiköpi a műfogsorát. Viktor nagyapó a takaró alá bújik. Picur papa és Picur mama pedig rohan át a másik szobából.

- Fegítfég! – kiabál Józsa nagyanyó.
- Nyugalom, drága feleségem, csigavér – csillapítja Józsi nagyapó, amint kilép a liftből. – Csak mi vagyunk.
- Mama! – kiabál Karcsi, és Picur mama karjaiba veti magát. – Mama! Mama! Figyelj! Tudod, mi van? Vonka úr gyárába költözünk, és segítünk neki igazgatni a gyárat, és az egészség nekem adta, és... és... és...
- Miket beszélsz, kisfiam? – hüledezik Picur mama.
- Nézzétek a házunkat! – kiált elkeseredve szegény Picur papa. – Romokban hever!
- Drága uram – pattan elő Vonka úr, és hevesen rázogatja Picur papa kezét. – Végtelen öröömre szolgál, hogy megismerhetem. A ház miatt pedig ne aggódjék. Mától fogva amúgy sem lesz rá szükségük.

- Ke ev av örült? – kiabál Józsa nagyanyó. – Meg if ölhetett volna minket!

- Ez az úr – jelenti Józsi nagyapó – Vonka Vilmos úr személyesen!

Jó időbe telik, mire Józsi nagyapó és Karcsi apróra elmeséli a nap eseményeit. Nagy nehezen megértik, mi történt – de még akkor sem hajlandók elliftezni a gyárba.

- Inkább meghalok itt, ahol vagyok! – kiabál Józsa nagyanyó.

- Én is! – csatlakozik Viktória nagyanyó.

- Nem megyek! – szögezi le Viktor nagyapó.

Vonka úr és Józsi nagyapó és Karcsi pedig – mi mást tehetnének? – szépen betolják az ágyat a liftbe. Utána betereleik Picur papát és Picur mamát. Végezetül beszállnak maguk is. Vonka úr megnyom egy gombot. Az ajtó becsukódik. Viktória nagyanyó sikít. A lift pedig felemelkedik, átsuhan a tetőbe vágott lyukon, ki a tág egekbe.

Karcsi felmászik az ágyra, és megpróbálja lecsillapítani a nagyszülőket, akik még most is vacognak ijedtükben. – Ne féljete! – nyugtatja őket. – Nem lesz semmi baj. Meglátjátok, a világ legeslegcsudálatosabb helyére megyünk!

- Bizony – bólogat Józsi nagyapó.

- Lesz ott valami ennivaló? – kérdi aggodalmasan Józsa nagyanyó. – Mert én már majdhogy éhen nem halok! És a többiek is!

- Hogy lesz-e ott ennivaló? – kacag Karcsi. – Várjatok csak, mindjárt meglátjátok!